

MEDDELTE VASSDRAGKONSESJONER

(ERHVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XII. TILLATELSER MEDDELT I 1925.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Gjeving Tresliperi A/S. (Leie av inntil 1400 kW. fra Aust-Agder kraftverk). Kgl. resol. av 23de januar 1925	3
2. A/S Risør Trømassefabrikker. (Leie av inntil 1200 kW. fra Aust-Agder kraftverk). Kgl. resol. av 23de januar 1925	5
3. Interessentskapet Egeland's Verk. (Leie av inntil 700 kW. fra Aust-Agder kraftverk). Kgl. resol. av 23de januar 1925	8
4. Trondhjem kommune. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 23de januar 1925. Jfr. bind VI nr. 7, bind IX nr. 2	11
5. A/S Skedsmo og Sørums Elektrisitetsforsyning. (Kraftleie fra Akershus el.verk). Kgl. resol. av 23de januar 1925	19
6. Kvam kommune. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 13de mars 1925. Jfr. kgl. resol. av 8de september 1922, bind IX nr. 12	23
7. Norsk Elektro-kemisk Aktieselskap. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 3dje april 1925. Jfr. bind I nr. 2, IV nr. 10, V nr. 11, VI nr. 3, VIII nr. 4	25
8. A/S Bremanger Kraftselskap. (Nedskrivning av aksjekapitalen). Kgl. resol. av 15de mai 1925. Jfr. bind III nr. 5, VII nr. 14 og XI nr. 2	28
9. Bergen kommune. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 15de mai 1925. Jfr. bind II nr. 21 og IX nr. 5	30
10. Andresens og Bergens Kreditbank. (Erhverv av aksjemajoriteten i A/S Høyangfaldene). Kgl. resol. av 5te juni 1925. Jfr. bind III nr. 10, IV nr. 9, X nr. 13	31
11. Tistas Brukseierforening og Fellesfløtningen i Fredrikshalds Vassdrag. (Regulering av Øgderen). Kgl. resol. av 4de juli 1925	33
12. Fosdalens Bergverks-Aktieselskap. (Leie av inntil 700 kW. fra Nord-Trøndelag el.verk). Kgl. resol. av 17de juli 1925	50
13. A/S Fiskå Verk. (Leie av inntil 2500 kW. fra Kristiansand el.verk). Kgl. resol. av 17de juli 1925	53
14. A/S Odda Smelteverk. (Endring i konsesjonsbetingelser). Kgl. resol. av 21de august 1925. Jfr. bind XI nr. 19	56
15. Statsregulering av Rødungen og Pålsbufjord. Kgl. resol. av 11te september 1925. Jfr. bind V nr. 6	60
16. A/S Kristiansands Nikkelraffineringsverk. (Leie av inntil 1500 kW. fra Kristiansand kommune). Kgl. resol. av 11te september 1925. Jfr. bind IV nr. 14	65
17. A/S Saudefaldene. (Endring av konsesjonsbetingelser samt erhverv av aksjemajoriteten). Kgl. resol. av 2den oktober 1925. Jfr. bind II nr. 48, III nr. 4, VI nr. 13, IX nr. 15	69
18. Electric Furnace Products Company Ltd. (Endring av konsesjonsbetingelser samt leie av ytterligere 46 000 el. HK. m. v. fra A/S Saudefaldene). Kgl. resol. av 2den oktober 1925. Jfr. bind II nr. 49	71
19. Schous Bryggeri. (Leie av inntil 4000 kW. fra Oslo el.verk. (Kgl. resol. av 13de november 1925	83
20. Midlertidig statsregulering av Bygdin og Osensjøen. (Endring av reguleringsbestemmelser). Kgl. resol. av 13de november 1925. Jfr. bind IV nr. 32, VI nr. 15, X nr. 15	86
21. A/S Hafslund. (Leie av 4000 kW. fra statens andel av Mørkfoss—Solbergfoss). Kgl. resol. av 26de november 1925. Jfr. bind XI nr. 16	95

1. Gjeving Træsliberi A/S.

Leie av inntil 1400 kW. fra Aust-Agder kraftverk).

Kgl. resol. av 23de januar 1925.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 23de desember 1924 har departementet mottatt et andragende fra Gjeving Træsliberi A/S, Askerøen av 5te s. m. om tillatelse til å leie inntil 1400 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

Med skrivelse av 5te desember 1924 oversender Jens Marcussen til hovedstyret et til Kongen stilet andragende fra Gjeving Træsliberi Aktieselskab av s. d. om tillatelse til å leie inntil 1400 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Dette andragende er sålydende:

«Gjeving Træsliberi Aktieselskab tillater sig i ærbødighet å andra om at konsesjon må bli gitt i henhold til tilbud fra Aust-Agder Kraftverk av 8de oktober på de nærmere opsatte vilkår og i den utstrekning som kontraktutkastet tillike med ovennevnte skrivelse tilsier og som danner grunnlaget for eventuell overenskomst mellem kraftverket som bortleier og træsliberiet som avtager av 11—1400 kW. levert på dettes vegg i Gjeving.

Vi tillater oss videre i den anledning henvisé til vedlagte:

1. Avskrift av det opsatte kontraktutkast.
2. Avskrift av skrivelse fra kraftverket av 8de oktober hvorefter tilbudet står ved makt til 10. desember.
3. Avskrift av protokoll ført i Dybvåg herredsstyremøte den 3dje desember.»

Andragendet er anbefalt av Dybvåg formannskap i møte den 3dje desember 1924.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Gjeving Træsliberi Aktieselskab tillatelse til å leie inntil 1400 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonæren måtte leie inntil 1400 kW. fra Aust-Agder Kraftverk, dog ikke utover 31te desember 1941.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i

anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år likesom vedkommende departement kan tilstøede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstøede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavstøelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner,

derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvoraav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares deretter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i

gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 § 31 og 32.

Den i punkt 8 inntatte bestemmelse om kraftavståelse er medtatt i henhold til erhvervsloven av 14de desember 1917 § 23 punkt 5. Man vil dog anbefale at den i nærværende tilfelle sløifes såfremt dertil er adgang.

Man vedlegger ovennevnte skrivelse fra Jens Marcussen av 5te desember sistleden med 4 bilag samt en senere fra aktieselskapet mottatt skrivelse av 12te næstefter med 2 bilag.

Behandlet i hovedstyremøte den 16de desember 1924.»

Man vedlegger det i hovedstyrets skrivelse påberøpte bilag, deriblandt en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles Gjeving Træsliberi Aktieselskab tillatelse til å leie inntil 1400 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Man antar at der for tillatelsen bør oppstilles vilkår overensstemmende med det av hovedstyret avgitte forslag hvori som det vil sees ikke er betinget kraftavgivelse til staten eller avgifter til kommuner.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates Gjeving Træsliberi Aktieselskab i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 1400 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 23de januar 1925 anførte betingelser.

2. A/S Risør Træmassefabrikker.

(Leie av inntil 1 200 kW. fra Aust-Agder kraftverk.)

Kgl. resol. av 23de januar 1925.

A/S Risør Træmassefabrikker har ved advokat Rudolf Horn sendt departementet et andragende av 25de september 1924 om tillatelse til å leie inntil 1 200 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Dette andragende er sålydende:

«Paa vegne av A/S Risør Træmassefabrikker tillater jeg mig vedlagt at fremsende:

1. Kopi av kontrakt med Aust-Agder Kraftverk.
2. Utskrift av konstituerende generalforsamling.
3. Utskrift av Risør Formandskaps protokol.
4. Erklæring i henhold til koncessionsloven.

Paa vegne av A/S Risør Træmassefabrikker tillater jeg mig herved at ansøke om, at der maa bli meddelt koncession paa kraftleiekontrakten med Aust-Agder Kraftverk. Den leiede kraft utgjør, som det vil sees, 1 200 kW. Av kontraktens § 6 sees imidlertid, at kraftverket kan redusere leveringen i tiden 15de oktober—1ste mai. Kontrakten er altsaa en flomvandskontrakt og meget gunstig for verket. Kraften skal benyttes til drift av selskapets planlagte anlæg paa dets eiendom «Korstvedt» i Risør. Anlægget omfatter et træsliberi for produktion av 20—24 000 tons vaat træmasse. Driften tænkes begyndt med en produktion av 10—12 000 ton. Med Risør kommune er der truffet separat overenskomst om levering av det til driften nødvendige vand, og denne overenskomst er approberet av Justisdepartementet. Selve træsliberiet vil beskæftige 30—35 mand foruten funktionærer. Til driften er imidlertid knyttet et sagbruk, som igangsættes med det første, og beskæftiger ca. 40 mand.

Selskapets organisation vil fremgaa av bilag 2. Foruten aktiekapitalen har selska-

pet sikret sig en anlægs- og driftskapital paa ialt kr. 1 200 000,00, hvilket skulde være tilstrækkelig for at sikre selskapets fremtid økonomisk.

Saafernt yderligere opplysninger skulde tiltrænges, staar jeg til tjeneste.»

De i andragendet påberopte bilag vedlegges.

Andragendet er enstemmig anbefalt av Risør Formannskap i møte 3dje april 1924.

Selskapets styre har i henhold til konsesjonslovens § 24 under 23de september 1924 avgitt erklæring om, at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Hovedstyret for Vassdrags og Elektrisitetsvesenet, hvem saken er forelagt, har i skrivelse av 23de desember 1924 uttalt følgende:

«Med skrivelse av 2nen oktober 1924 har Hovedstyret gjennom selskapets advokat tilstillet dette et forslag til betingelser for innvilgelse av andragendet. Disse betingelser er overensstemmende med de av Hovedstyret nedenfor foreslåtte betingelser for andragendets innvilgelse. I skrivelse av 11te oktober 1924 fremkommer selskapet med bemerkninger ved forslaget punkt 8 og 9 om kraftavståelse og avgift.

Denne skrivelse er sålydende:

«Jeg har mottatt Deres ærede av 2nen ds. og har gjennomgått forslaget til kraftleiebetingelser.

Jeg har intet å innvende mot paragrafene 1, 2, 3, 4, 5, 6 og 7 i den foreliggende form. Med hensyn til § 8, så kan selskapet ikke gå med på å la 10 pct. av kraften gå i retur. Fabrikken trenger 1 200 kW. og kan ikke anvende mindre kraft til fabrikkens drift. Her hvor kontrakten er sluttet mellom fylkeskommunen og fabrikken, gir det ingen mening at 10 pct. skal gå i retur til utleieren. Jeg må derfor anmode om at § 8 helt sløifes.

Med hensyn til § 9 skal jeg atter gjøre oppmerksom på at det her dreier sig om flomkraft, hvorfor enhver avgift bør bortfalle. Bedriften vil bli av stor økonomisk betyd-

ning for distriktets skogsnæring, idet der nu eksporteres et betydelig kvantum trelast i helt uforedlet stand. Dette forhold vil gjennom fabrikkens foredling av trelasten endres i betydelig grad.

Jeg har intet å bemerke til §§ 10, 11 og 12.»

Hovedstyret skal under henvisning til nevnte skrivelse fra selskapet bemerke følgende:

Ad punkt 8. Kraftavståelse. Denne bestemmelse er medtatt i henhold til erhvervsloven av 14de desember 1917 § 23 punkt 5. Man vil dog anbefale at den i nærværende tilfelle sløifes såfremt dertil er adgang.

Ad punkt 9. Avgift. Denne bestemmelse anbefales fastholdt.

I henhold til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles aktieselskapet Risør Træmassefabriker tillatelse til å leie den i den innsendte kontrakt med Aust-Agder Kraftverk omforenede kraft på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonæren måtte leie inntil 1 200 kW. fra Aust-Agder Kraftverk, dog ikke utover 15de juni 1940.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller

på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, så fremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tiltales benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pet. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pet. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Sakens dokumenter vedlegges, deriblandt en erklæring av 23de september 1924 i henhold til erhvervslovens § 24.

Behandlet i hovedstyremøte den 16de desember 1924.»

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles A/S Risør Træmassefabriker tillatelse til å leie inntil 1 200 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Man antar, at der for tillatelsen bør oppstilles de vilkår, som er foreslått av Hovedstyret hvori som det vil sees ikke er betinget kraftavgivelse til staten eller avgift til kommuner.

Man tillater sig således å
innstille:

Det tillates A/S Risør Træmassefabriker i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 1 200 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 23de januar 1925 anførte betingelser.

3. Interessentskapet Egeland's Verk.

(Leie av inntil 700 kW. fra Aust-Agder kraftverk).

Kgl. resol. av 23de januar 1925.

Fra Interessentskapet Egeland's Verk, Søndeled pr. Risør, er til departementet innkommet et andragende, datert 21de september 1923, om tillatelse til å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Andragendet er sålydende:

«Undertegnede tillater sig herved i henhold til § 22 i lov av 14de desember 1917 at andrage om koncession paa leie av 700 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk paa betingelser som i vedlagte kontrakt fastsat.

Tegninger og beskrivelse av det elektriske anlæg vil bli indsendt til godkjendelse saasnart de foreligger i færdig stand.»

Man vedlegger den med andragendet fulgte avskrift av vedkommende kratleiekontrakt, hvorefter kraften skal leveres med en spenning av minst 21 000 volt og benyttes til drift av interessentskapets tresliperier i Søndeled. Likeså vedlegges et på foranledning senere innsendt eksemplar av selskapets vedtekter tillikemed en erklæring fra interessentskapets styre om, at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Søndeled herredsstyre har på foranledning i møte 31te oktober 1923 uttalt, at det intet har å bemerke mot andragendets innvilgelse.

Fylkesmannen i Aust-Agder har ved sakens innsendelse anbefalt andragendet innvilget.

Saken har derpå vært behandlet av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, av hvis uttalelse, datert 30te september 1924 man tillater sig å hitsette følgende:

«Hovedstyret vil anbefale at der meddeles interessentskapet Egeland's Verk tillatelse til å leie inntil 700 kW. fra Aust-Agder Kraftverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonæren måtte leie inntil 700 kW. fra Aust-Agder Kraftverk, dog ikke utover 1ste januar 1940.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabo-lovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tiltales benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — pct.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede

undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen

overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Under henvisning til post 8 foran foreslås at konsesjonskraften tildeles Aust-Agder fylke.

Ovenstående betingelser med undtagelse av post 9 om avgift har vært forelagt interessentskapet til uttalelse. I skrivelse av 5te juni 1924 hvorav avskrift vedlegges meddeler interessentskapet at det intet særlig har å bemerke til de foreslåtte betingelser. Samtidig protesteres mot en eventuell tilleggsbestemmelse om avgift, idet interessentskapet tilslutt bemerker at en avgift såfremt den skal pålegges bør være av fiskal natur. Man har derfor ikke funnet grunn til å forelegge interessentskapet avgiftsbestemmelsen særskilt.»

Man vedlegger den i Hovedstyrets uttalelse påberopte gjenpart av skrivelse fra Interessentskapet Egeland's Verk, datert 5te juni 1924, hvorav hitsettes følgende:

«Da de opstillede betingelser vel er lovlige og almindelige kan der vel intet særlig være å bemerke til dem, angående punkt 6. Norsk materiell må vi imidlertid få meddele følgende:

For det første var vi ikke opmerk-

somme på at der i konsesjonen vilde betinges anvendelse av norsk materiell.

Før vi kjøpte vårt elektriske utstyr innhentet vi imidlertid anbud på dette og hos følgende 3 firmaer på den elektriske slipe-motor på 750 kW. med instrumenter og fikk nedenfor tilføiede prisopgaver:

Norsk Elektrisk & Brown Boveri — Anbud 28de august 1923 kr. 89 150,00. Leveringstid 8 måneder ab. fabrikk Kristiania.

A/S Per Kure — Anbud 19de september 1923, svenske kr. 39 500,00, norske kr. 75 000,00. Leveringstid 7 måneder fob. Kristiania.

Norsk A/S Siemens-Schuckert — Anbud 31te juli 1923, norske kr. 36 844,00. Leveringstid 6 måneder levert Risør eller Søndeled.

For transformatoren med tilbehør var også Siemens-Schuckert billigst, så vi intet annet hadde å gjøre enn å bestille det hele samlet hos dette firma. Motor, transformator m. v. blev levert med liten forsinkelse, mens av det samtidig i Norge bestilte sliperimaskineri ennå intet er levert (grunnet streiken) og kan samme ikke ventes på flere måneder.

Fra vår nabo A/S Songe Tæsliperi, som også har kontrahert elektrisk kraft fra Aust-Agder Kraftverk hører vi, at der foreslås for nevnte firma en avgift til staten for den leiede kraft av kr. 1,00 pr. kW.

Hvis en sådan avgift også er tiltent oss må vi på det bestemteste protestere herimot.

Vår bedrift er så belemret med skatter og offentlige byrder at vi i almindelige år ikke kan bære dem. Vi skal nedenfor tillate oss å opstille registret.

- 1) Statsskatt, til hvilken betydelige belastning kommer fondsskatt med 10 pct. av midler som avsettes til fremtidig redning.
- 2) Bruksskatt.
- 3) Matrikulskatt.
- 4) Gårdsskatt.
- 5) Kommuneskatt, for inneværende år beregnet til 20 pct. + tillegg for større inntekter — høieste sats.

Den høie skattesats fremkommer på grunn av den høie fylkesskatt (i år

kr. 1 000 000,00 til Aust-Agder Kraftverks underskudd).

6) Avgift av kraftstasjon.

7) Skatt av skatten.

Når hertil kommer at vi må lønne våre arbeidere slik at de både kan leve og betale sin skatt, så er vilkårene for vår industri i en nedgangsperiode alt annet enn lyse.

Hvis der endelig må legges en avgift på denne vår kraftleie bør den i det høieste være av fiskal natur.»

Departementet vil anbefale, at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles Interessentskapet Egelands Verk tillatelse til å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Tillatelsen vil man anbefale gitt på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

Overensstemmende med Hovedstyrets forslag er der efter omstendighetene ikke betinget kraftavgivelse til staten eller avgift til kommuner.

Der er heller ikke funnet grunn til å opstille bestemmelser overensstemmende med lovens § 2, punkt 11 eller bestemmelser overensstemmende med lovens § 2, punktene 5—9.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates Interessentskapet Egelands Verk i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 23de januar 1925 anførte betingelser.

4. Trondhjem kommune.

(Fristforlengelse).

Jfr. bind VI nr. 7 og bind IX nr. 2.

Kgl. resol. av 23de januar 1925.

Ved kgl. resolusjon av 6te juni 1919 blev der meddelt Trondhjems kommune til-

latelse til regulering av Selbusjøen m. fl. sjøer i Nidelven overensstemmende med en fremlagt plan. Angående denne tillatelse og de dertil knyttede betingelser tillater man sig å henvise til Meddelte Vassdragkonsesjoner VI side 42 flg. og til den sammesteds påberopte St. prp. nr. 190 for 1918.

Blandt konsesjonsvilkårene var som post 7 opstillet en bestemmelse om at arbeidet skulde påbegynnes innen en frist av 2 år efter konsesjonens meddelelse og fullføres innen en frist av 5 år derefter eller henholdsvis innen 6te juni 1921 og 6te juni 1926.

På foranledning av et andragende fra Trondhjems elektricitetsverk av 30te november 1920 om forlengelse av fullførelsesfristen til 6te juni 1936 blev denne frist ved kgl. resolusjon av 24de mars 1922 forlenget med 5 år til 6te juni 1931 idet det blev stillet i utsikt at saken kunde optas til ny behandling om forholdene ved fristens utløp måtte gjøre ytterligere forlengelse nødvendig. Man henviser herom til Meddelte Vassdragkonsesjoner IX side 23 ff. hvor det til grunn for tillatelsen liggende foredrag er trykt.

I skrivelse av 17de mars 1923 har komiteen for Trondhjems Gassverk og Elektrisitetsverk andratt om at nevnte frist må bli forlenget til 6te juni 1941. Andragendet er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 24de mars 1922 blev det bestemt at den ved kgl. resolusjon av 6te juni 1919 fastsatte frist for fullførelse av Trondhjems kommunes regulering av Selbusjøen m. fl. sjøer i Nidelvens vassdrag forlenges med 5 år til 6te juni 1931.

I det til grunn for resolusjonen av 24de mars 1922 liggende foredrag er bl. a. anført, at hvis forholdene ved utløpet av den fastsatte frist skulde gjøre en ytterligere forlengelse av byggetiden påkrevet, måtte saken bli å opta til ny behandling.

Under de konferanser som fant sted i dagene 8de, 9de og 10de d. m. mellem Elektrisitetsdirektøren som representant for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og representanter for Nordtrøndelag fylke, Sørtrøndelag fylke, Fjæræmsfossens komm.

kraftselskap og Trondhjems elektrisitetsverk om elektrisitetsforsyningen i Sør-Trøndelag og Trondhjem kom man til det resultat, at den for distriktet heldigste ordning vilde bli et alternativ, som forutsatte en utskytelse av Selbureguleringens fullførelse til året 1941. De alternativer, som der fortrinsvis vilde bli tale om var:

enten leie fra Nordtrøndelag i forbindelse med en foreløbig senkning av Selbusjøen ved gjennomskjæring av Brøttenseidet og bygning av et provisorisk kraftanlegg ved Hyttefossen,

eller bygning av et provisorisk anlegg ved Hyttefossen med efterfølgende gjennomskjæring av Brøttenseidet og utbygning av Fjæremsfossen.

Da det er nødvendig å få avgjort spørsmålet om en forlengelse av byggetiden for Selbureguleringen før den endelige ordning av distriktets elektrisitetsforsyning kan fastslås tillater man sig herved å andra om, at den ved kgl. resolusjon av 6te juni 1919 fastsatte frist for fullførelse av Trondhjems kommunes regulering av Selbusjøen m. fl. sjøer i Nidelvens vassdrag forlenges til 6te juni 1941.

Det bemerkes, at reguleringsarbeidet har vært igang fra mai 1921 og fremdeles forutsettes drevet med en passende arbeidsstyrke. Videre bemerkes, at erstatning til grunneiere og andre, som berøres av reguleringen betales i full utstrekning fra høsten 1921 av, da fravikelseskjennelse blev avsagt.

Efterat erklæringer fra de interesserte var innhentet gjennom fylkesmannen i Sør-Trøndelag blev saken oversendt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, der i skrivelse av 12te juli 1923 har avgitt sådan uttalelse:

«Driftsbestyreren ved Fjæremsfossens kommunale kraftselskap har med tilslutning av styret anført bl. a. at selskapet har felles interesser med søkeren i at reguleringen blir billigst mulig og da det må forutsettes at den forlengede byggetid vil betinge betraktelige besparelser i reguleringsomkostninger og da det dessuten er lite tro-

lig at den hele regulering for full utbygning av vassdraget vil trenge innen utløpet av de 15 år, anbefales andragendet på det beste, under forutsetning av:

- 1) at gjennomskjæringen av Brøttenseidet efter den foreliggende plan utføres senest innen høsten 1928 og
- 2) at reguleringen forøvrig innen byggetiden efterhvert utvides i den utstrekning at Fjæremsfossens kommunale kraftselskaps behov til enhver tid blir tilfredsstillet.

Selbu herredsstyre fraråder nu som i 1921 bestemt at andragendet innvilges og begrunner dette med at en forlengelse av fristen antas å stride ikke alene mot prinsippene i reguleringsloven og de opstilte konsesjonsbetingelser, men også mot de forutsetninger som ligger til grunn for en overenskomst mellom Trondhjems kommune og Selbu av november 1917. Skulde andragendet tiltross herfor bli imøtekommet må der under enhver omstendighet oppstilles vilkår som holder Selbu skadesløs. Herredsstyret formulerer disse således:

- a) Trondhjems kommune frafaller retten til å få kraft levert fra Selbu kommunale elektrisitetsverk efter kontrakten av 3dje november 1917.
- b) Trondhjems kommune yder et årlig bidrag til driften av Selbu kommunale elektrisitetsverk.

Nødvendigheten av de opstilte vilkår er nærmere motivert.

Klæbu herredsstyre har i møte 2den juni anbefalt andragendet på de av Fjæremsfossens kommunale kraftselskap opstilte betingelser.

Sør-Trøndelag fylkes elektrisitetsforsyning fremholder under 24de mai sistleden bl. a. at den omsøkte fristforlengelse er begrunnet i de store økonomiske ofre som er forbundet med å gjennomføre reguleringen under det herskende prisnivå. Spørsmålet om distriktets kraftforsyning bør være utredet før fristforlengelsen innvilges og der gis konsesjon på et provisorisk anlegg i Hyttefossen. De to andragender står i nøie forbindelse med hinannen og må behandles

som en sak. Videre anføres at Trondhjem utvilsomt opnår fordele ved en ytterligere utsettelse mens Selbus forpliktelse overfor Trondhjem blir skjerpet langt utover kontraktens forutsetninger. Den finner derfor å måtte støtte den under «a» ovenfor nevnte betingelse.

Sør-Trøndelag fylkes elektrisitetskomite har under 28de og 29de mai d. a. drøftet saken og anfører bl. a. at de forhandlinger som har vært ført har ledet til at spørsmålet om overføring av kraft fra Nord-Trøndelag til byen og distriktene på sørsiden av fjorden er bortfalt. Forhandlingene kan imidlertid ikke ansees avsluttet før det er fastslått hvilke vannfall som med størst fordel kan utnyttes til byens og distriktets kraftforsyning. Komiteen henstiller at der ikke før en inngående drøftelse har funnet sted gis samtykke til forandringer i reguleringstillatelsen for Selbusjøen eller konsesjon på de provisoriske anlegg i Hyttefossen. Den har dog intet å innvende mot at der allerede straks gis tillatelse til gjennomskjæring av Brøttemseidet for at Trondhjem derved hurtigst mulig kan gjennomføre en delvis senkning av Selbusjøen. Angående betingelsene derfor slutter komiteen sig til fylkesmannens uttalelse til departementet av 24de februar d. a.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fremholder under 1ste juni d. a. at de av elektrisitetskomiteen nevnte forhandlinger oieblikkelig bør optas og drives så hurtig at den utsettelse med hensyn til de ansøkte tillatelser som disse forhandlinger kan foranledige ikke blir av nogen nevneverdig betydning for Trondhjem by. Han antar at disse forhandlinger bør ledes av nærværende hovedstyre som hittil har ledet forhandlingene med hensyn til distriktets elektrifisering.

Senere har der på anmodning fra hovedstyret vært forhandlet mellem representanter for Trondhjems kommune, Fjæremsfossens kommunale kraftselskap og Sør-Trøndelag fylke angående spørsmålet om hvorledes elektrisitetsforsyningen hensiktsmessig bør legges an for endel år fremover. De alternativer som nu i så henseende

antas å være aktuelle er provisorisk utbygning av Hyttefossen i forbindelse med senkning av Selbusjøen ved kanal gjennom Brøttemstangen etterfulgt av Fjæremsfossens utbygning eller senkning av Selbusjøen ved hjelp av en kanal som nevnt etterfulgt av Soknas utbygning i 3 byggetrinn. Trondhjems Gass- og Elektrisitetskomite har erklært sig villig til å utsette arbeide med provisorisk utbygning av Hyttefossen inntil 1ste oktober 1923 såfremt tillatelse til gjennomskjæring av Brøttemstangen blir gitt innen 15de ds. Fylkets vedkommende har derefter anbefalt denne tillatelse gitt.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

I uttalelse herfra av 1921 angående spørsmålet om 10 års utsettelse med fristen for reguleringsarbeidets fullførelse anføres bl. a. at det under de forhåndenværende forhold vilde ha sine vanskeligheter å fullføre reguleringen innen den fastsatte frist. Anleggene er meget store og krever derfor adskillig tid om de skal kunne gjennomføres på en økonomisk måte, et moment som under det herskende høie prisnivå måtte tillegges betydelig vekt. Hertil kom så knappheten på pengemarkedet. Hovedstyret tilrådet derfor at man stillet sig velvillig til andragendet.

Det var også dengang fra distriktet foreslått vilkår om at Trondhjem skulde treffe foranstaltninger til økning av vannføringen for å tilfredsstille behovet for elektrisk energi i de interesserte distrikter. Ennvidere at Selbu kommunes forpliktelse til gratis å levere ansøkeren inntil 300 HK. til anvendelse ved de byggearbeider som reguleringen av Selbusjøen medfører ikke utstrekkes over den i konsesjonen fastsatte byggetid, altså 7 år fra 6te juni 1919.

Hovedstyret kom til at der ikke var tilstrekkelig grunn til å foreslå den omsøkte forlengelse gjort avhengig av særlige betingelser. — Tillatelsen blev som det vil erindres ikke gitt for så lang tid som ansøkt, men blev avkortet til 5 år. Anlegget skulde efter denne avgjørelse følgelig være ferdig i 1931.

Hovedstyret antar at saken i det store og hele må anskues på samme måte som

forrige gang den var oppe. — Det er vistnok så at en utsettelse til 1941 er lang, men forholdene ved Selbusjøen er også ekstraordinære. Der er all opfordring til å gå forsiktig tilverks med en så stor senkning av Selbusjøens lavvannstand som planen forutsetter, nemlig omkring 8 m. De foranstaltninger som er planlagt i sjøens øvre ende for å sikre sig mot utgravning opover er overordentlig kostbare og saken må granskes og overveies nøie, før man går iveri. Det er utvilsomt et skritt i den riktige retning, at man gjennomskjærer Brøttemseidet, hvorved Selbusjøen kan senkes noget, idet man derved får anledning til å høste erfaring. Angående dette spørsmål har hovedstyret uttalt sig imøtekommende i en skrivelse til Arbeidsdepartementet av 25de oktober 1922.

Hovedstyret antar at Trondhjem kommune bør få spørsmålet om tillatelsen til ytterligere utsettelse med reguleringens fullførelse avgjort uten å vente på hvilken løsning der måtte bli fastsatt for elektrisitetsforsyningen i Trondhjemsdistriktet i utsettelsestiden. De drøftelser og undersøkelser som har funnet sted i dette øiemed har såvidt man kan se ikke ledet til resultater som stiller sig hindrende for at andragendet kan innvilges. Ved siden av det ovennevnte hensyn til å gå forsiktig tilverks med den påtenkte store senkning av Selbusjøen, taler nu som i 1921 vektige økonomiske grunner for at man stiller sig velvillig til tanken om utsettelse og hovedstyret har derfor i tilslutning til en i mars d. a. avgitt uttalelse stanset ved å anbefale at der således som ansøkt gis tillatelse til å utsette med fullførelsen av reguleringen til 1941.

Dernæst er det spørsmål om tillatelsen bør gjøres avhengig av vilkår hvorom der fra distriktet foreligger forslag gående ut på at Brøttemseidet skal være gjennomskåret innen høsten 1928, at reguleringen forøvrig skal utvides efterhvert, således at Fjæremsfossens kommunale kraftselskaps behov til enhver tid blir tilfredsstillet og at Trondhjem frafaller retten til å få kraft fra Selbu kommunale elektrisitetsverk efter

kontrakten av 1917 og yde et årlig bidrag til driften av dette verk.

Gjennomskjæringen av Brøttemseidet ønsker Trondhjem å gå iveri med straks, og der er vel efter det som nu foreligger utsikt til at det i den aller nærmeste fremtid får den hertil nødvendige tillatelse. Arbeidet består vesentlig i fjernelse av en jordmasse på omkring 50 000 m.² og der trenges til dets gjennomførelse bare en brøkdel av tiden frem til 1928. Noget vilkår om at det skal være ferdig til den tid skulde derfor ikke være påkrevet. — Når man tar hensyn til at Trondhjem er konsesjonsforpliktet til å avstå inntil hele 45 pct. av den ved reguleringen innvundne kraft til kommuner antar hovedstyret der heller ikke er tilstrekkelig grunn til å gjøre tillatelsen til utsettelse avhengig av at reguleringen utvides efterhvert således at ovennevnte kraftselskaps behov til enhver tid blir tilfredsstillet. Man nevner i denne forbindelse at der er oppe forskjellige alternativer for kraftforsyningen i Trondhjemsdistriktet.

Endelig har man de av Selbu kommune på bane bragte vilkår, som er begrunnet i dens kontrakt av november 1917 med Trondhjem kommune om kraftlevering. Hovedstyret går ut fra at der ved en forlengelse av fristen for reguleringens fullførelse ikke påføres Selbu økede byrder og at denne kommune uten hinder av nevnte kontrakt får adgang til å disponere kraften fra sitt anlegg i Slindeelven. — Under denne forutsetning vil man anbefale at fristen for reguleringens fullførelse således som ansøkt blir forlenget til 1941.

Man gjør oppmerksom på konsesjonsbetingelsenes § 23, hvorefter Trondhjems kommune er forpliktet til å avgi inntil 45 pct. av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften til kommuner og 5 pct. til staten. Det er her bestemt at for 20 pct. av den til kommuner betingede kraft må begjæringen om avståelse være fremsatt innen en frist av 5 år fra konsesjonens datum og for 15 pct. innen 15 år derefter. For de resterende 10 pct. til kommuner og statens 5 pct. gjelder ingen frist for fremsettelse av begjæring. — Denne bestemmelse må anta-

gelig være sådan å forstå at de første 20 pct. av kraften til kommuner skulde være begjært innen 6te juni 1924 og de næste 15 pct. innen 6te juni 1939. Imidlertid er fristen for anleggets fullførelse tillatt forlenget med 5 år og nu søkt forlenget til 1941, altså til betydelig senere tid enn forutsatt, da fristen for begjæring av kraft blev fastsatt. Dette forhold kan ikke sees å være berørt i nogen av de innkomne uttalelser. Hovedstyret foreslår at en innvilgelse av andragendet gjøres avhengig av, at fristen for begjæring om avståelse av de nevnte henholdsvis 20 og 15 pct. kraft til kommuner forskyves tilsvarende.

De mottatte dokumenter følger vedlagt. Behandlet i møte den 9de juli 1923.»

Saken blev derefter påny forelagt fylkesmannen i Sør-Trøndelag, idet man bad meddelt mulig ytterligere uttalelse fra fylkets elektrisitetskomite.

I skrivelse av 21de november 1923 har fylkesmannen meddelt at elektrisitetskomiteen i det vesentlige slutter sig til en erklæring fra fylkets overingeniør av 20de august 1923 og således anbefaler den ansøkte utsettelse på den måte som av hovedstyret anført. Overingeniørens uttalelse lyder saa:

«Det ovenfor nevnte andragende til Kongen var blandt annet begrunnet med at den for Trondhjemsdistriktet heldigste løsning av kraftforsyningen vilde være en ordning som forutsatte en utskytelse av Selbusjøens regulerings fullførelse til året 1941 og en byggeplan for denne periode med kraftleie fra Nord-Trøndelag i forbindelse med senkning av Selbusjøen ved kanal gjennom Brøttemstangen etterfulgt av en provisorisk utbygning av Hyttefossen, eller den provisoriske utbygning av Hyttefossen etterfulgt av Brøttemskanalen og Fjæremsfossen.

Elektrisitetskomiteen fant å måtte henville til statsmyndighetene foreløbig ikke å innvilge andragendet, da den byggeplan som Trondhjem hadde lagt til grunn for sin ansøking ikke var tilstrekkelig utredet og drøftet til at man kunde si at det var den for Trondhjemsdistriktet heldigste løsning av den felles kraftforsyning.

Nærværende kontor har også fremlagt en byggeplan som vi mener er fordelaktigere og som har vært drøftet med Trondhjem og Fjæremsfossens representanter. Denne drøftelse resulterte i at komiteen for Trondhjems gass- og elektrisitetsverk erklærte sig villig til å utsette arbeidet med den provisoriske utbygning av Hyttefossen til 1ste oktober 1923, såfremt tillatelse til gjennomskjæring av Brøttemstangen blir gitt innen 15de juli. Da Trondhjem underhånden har fått sådan tillatelse bekreftet ved kgl. resolusjon av 10de dennes går man ut fra at Trondhjem straks vil gå igang med dette arbeide. For at fylkestinget kan få anledning til å ta endelig standpunkt til en utbygning av Sokna må den av Trondhjem satte frist forlenges fra 1ste oktober til 1ste november d. å. Isåfall finner vi — overensstemmende med hovedstyrets forslag — å måtte anbefale at fristforlengelsen blir gitt på betingelse av at kontrakten med Selbu av 3dje november 1917 annulleres, og at fristen for begjæring om avståelse av de henholdsvis 20 og 15 pct. kraft til kommunen forskyves tilsvarende til fristforlengelsen.

Vi anførte under 24de mai d. å. angående nevnte kontrakt at Trondhjem ved en ytterligere utsettelse opnår utvilsomme fordeler, mens Selbu kommunes forpliktelser overfor byen blir skjerpet langt utenfor de ved kontraktens inngåelse gjeldende forutsetninger.

Til belysning herav skal jeg tillate mig å citere utdrag av kontraktens punkt 1 (kfr. Bystyreforhandlingene Sak nr. B 140 — 1917 side 559):

«Som vederlag for det ydede bidrag (kr. 500 000,00) har Trondhjems kommune rett til den del av Selbu kraftstasjons ydelse, som Selbu ikke trenger til anvendelse ved byggearbeider som Trondhjems regulering av Selbusjøen og andre sjøer i vassdraget medfører, samt for utbygning av andre kraftanlegg i vassdraget. Den største kraftmengde som samtidig kan uttas til heromhandlede byggeforetagende, må ikke overstige 300 hk.»

«Selbu er pliktig til å innmontere maskiner, som er istand til — foruten

å fremstille kraft nok til eget behov, — også fremstille nok kraft til de utbygningsarbeider, som foranstalles av Trondhjems kommune, som foran nevnt . . .»

Selbu fremholder i brev hertil av 14de mai d. å. at en forlengelse strider mot de forutsetninger som ligger til grunn for overenskomsten av 3dje november 1917.

Da reguleringsarbeidet ifølge den kgl. resolusjon av 6te juni 1919 skulde være fullført i 1926 og når der nu er søkt om en utsettelse til 1941, så må det innrømmes at forutsetningene ved kontraktens inngåelse er betydelig endret.

Under de forhandlinger som ledet til inngåelse av den omhandlede kontrakt anfører Selbu ordfører, hr. Norbye, i brev av 25de september 1917 blandt annet: «Når den fremlagte plan for reguleringen av Nidelvens vassdrag befølges i sine hovedtrekk og der ikke foretas endringer, som vil virke skadeligere for Selbu enn forutsatt, finner man at der i forbindelse med reguleringen tilgodesees interesser av stor betydning» — (Bystyreforhandlingene, Sak nr. G. 140. — 1917 side 557).

Der var således på forhånd tatt reserverasjoner.

Hertil kommer at Selbus verk er blitt dyrere enn forutsatt og man derfor har sett sig nødt til å søke konsumenter utenfor bygden og i den anledning innledet underhandlinger med Malvik kommune om kraftlevering. Da Trondhjem etter nevnte kontrakt er fortrinnsberettiget til kraft og til enhver tid kan forlange innsatt det nødvendige maskineri til leveranse av de omhandlede 300 hk., så vil man forstå, at det er vanskelig for Selbu å stille op en driftsberegning og inngå kontrakt om kraftlevering i perioden inntil 1941.

Efter hvad der ovenfor er anført tror jeg å ha påvist at det er berettiget å gjøre fristforlengelsen avhengig av at den omhandlede kontrakt annulleres.»

Departementet fant at en eventuell utsettelse med reguleringen ikke burde påføre Selbu økede byrder. Man anmodet derfor i skrivelse av 31te mars 1924 fylkesmannen i Sør-Trøndelag om at foranledige åpnet for-

handlinger mellem Trondhjem og Selbu til ordning av forholdet mellem disse kommuner.

Efterat de første forhandlinger i juli 1924 var strandet har Trondhjem endret sitt andragende således at der nu søkes om utsettelse til 1936. På dette grunnlag er der ført nye forhandlinger mellem kommunene, hvorved enighet er opnådd.

Saken har derefter påny vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 2nen januar 1925 har anført følgende:

«Ved kgl. resolusjon av 6te juni 1919 fikk Trondhjem kommune tillatelse til å regulere Selbusjøen, Stråsjøen, Børsjøen, Dragtsjøen og Sørungen bl. a. på betingelse av at arbeidet skulde påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Sistnevnte frist blev ved kgl. resolusjon av 24de mars 1922 forlenget med 5 år til 6te juni 1931.

Komiteen for Trondhjems Gas- og Elektrisitetsverk søkte under 17de mars 1923 om ytterligere fristforlengelse til 6te juni 1941. Hovedstyret anbefalte i møte 9de juli 1923 dette under forutsetning av at Selbu ikke påførtes økede byrder ved utsettelsen og at denne kommune uten hinder av den bestående kontrakt (av november 1917) fikk adgang til å disponere kraften fra sitt anlegg i Slindelsen.

Departementet sluttet sig til hovedstyret og fandt at forholdet mellem Trondhjem og Selbu efter ovennevnte kontrakt burde være bragt på det rene ved forhandling mellem kommunene før utsettelsesspørsmålet optas til endelig behandling. Det anmodet derfor under 31te mars 1924 fylkesmannen i Sør-Trøndelag om å treffe forføining hertil.

Der blev så den 28de juli s. å. avholdt et møte av representanter fra Selbu og Trondhjem elektrisitetsverk uten at man kom til enighet. — Selbu herredsstyre har derefter i møte 1ste september 1924 nærmere presisert sin opfatning av spørsmålet.

Efter det foreliggende har derefter komiteen for Trondhjems Gas- og Elektrisitetsverk under 10de september 1924 meddelt at

den av nærmere anførte grunne frafaller andragendet om fristforlengelse til 1941 og i stedet gjenoptar sitt oprinnelige andragende om forlengelse til 1936. — Da saken således kom i en ny stilling har fylkesmannen fått i stand nye forhandlinger og anfører herom i sin skrivelse av 16de desember 1924 bl. a.

« — — — — Da disse (partene) hadde inntatt et så desidert og motsatt standpunkt med hensyn til forståelsen av kontrakten av 1917 valgte jeg, med partenes tilslutning, å holde dette spørsmål åpent og istedet opta til drøftelse hvad der nu er særlig aktuelt, nemlig å skaffe Trondhjem den ønskede fristforlengelse til 1936 uten å påføre Selbu økede byrder, hvad såvel det kgl. departement som hovedstyret har ment å burde sette som betingelse for en eventuell fristforlengelse.

Denne vil nemlig for Selbus vedkommende bl. a. bety en reduksjon av inntekter i form av skatter og reguleringsavgifter.

Men kunde Selbu få avsatt noget av sin overskuddskraft vil kommunen delvis kunne holdes skadesløs.

Trondhjem kan imidlertid ikke kjøpe kraften direkte. Den eneste økonomiske gjennomførbare måte å løse spørsmålet på er å overføre kraften fra Selbu gjennom Malvik kommunale kraftanleggs nett til Fjæremsfossens kommunale kraftselskaps nett, eller med andre ord føre kraften den motsatte vei av hvad den nu går fra Fjæremsfossen til Malvik.

For å få i stand en sådan ordning måtte Fjæremsfossen gå med på å ta endel kraft fra Selbu i stedet for fra Lerfossanleggene, hvorfra kraften for tiden fåes og erklære sig villig til å opheve den nugjeldende kraftleiekontrakt med Malvik, som først løper ut i oktober 1925. Malvik på sin side måtte ta sin kraft fra Selbu, og da for en lengere tid, idet der må bygges en transformatorstasjon og en forbindelsesledning mellom de nu bestående ledningsnett i de to herreder, og den hertil medgåtte kapital tiltrenger en lengere amortisasjonstid.

Jeg sammenkalte de interesserte parter og fremla forslag som i hovedtrekkene gikk ut på følgende:

Vassdragkonsesjoner — 2.

1. Selbu kommune anbefalte Trondhjems andragende om fristforlengelse til 1936 og leverer 300 Hk. vederlagsfritt til Trondhjem inntil 1936 på nærmere fastsatte betingelser.
2. Trondhjem kjøper fra kommende vinter for et tidsrum av inntil 2 år 150 kW. fra Selbu levert fra en transformator ved Være i Strinda efter en pris av kr. 100,00 pr. kW. år.
3. Fjæremsfossen erklærer sig villig til å motta den under punkt 2 omhandlede kraft fra Selbu og annullerer sin kraftleiekontrakt med Malvik.
4. Malvik erklærer sig villig til å annullere kraftleiekontrakten med Fjæremsfossen og leie kraft fra Selbu til eget behov og tillate at Selbukraften føres gjennom kraftanleggets ledningsnett for leveranse til Fjæremsfossen.

Jeg gjorde uttrykkelig opmerksom på at denne ordning ikke var til hinder for at Trondhjem og Selbu fastholdt sine respektive opfatninger av kontrakten av 1917 og at spørsmålet om forståelse av samme eventuelt kunde bli rettslig prøvet eller avgjort ved voldgift.

For partene byr ordningen på følgende fordeler:

1. Trondhjem opnår at enhver innvending fra distriktets side bortfaller og at byen sikres kraft til sine reguleringsarbeider.
2. Selbu får uten hinder av den omhandlede kontrakt avsatt sin ledige kraft og skaffes økede inntekter, hvad der særlig i de første vanskelige år har stor betydning.
3. Malvik får den kraft de trenger og til billigere pris enn hittil.
4. Fjæremsfossen får billigere og mere kraft hvorved man også kan overta distrikter i byggebelter, som nu forsynes fra Trondhjem.

De forhandlinger som under fylkets medvirkning har vært ført mellom partene har ledet til at den foreslåtte ordning i store trekk er godtatt av disse og at der bare gjenstår å utforme kontraktene i detalj samt erholde bystyrets approbasjon på komiteens

innstilling som også er tiltrått av formannskapet.

Da bystyret først den 18de ds. vil treffe endelig avgjørelse i saken har jeg for å vinne tid, tillatt mig å oversende den allerede nu, således at det kgl. departement kan treffe en avgjørelse umiddelbart etter å ha mottatt telegrafisk meddelelse om at bystyret har gitt sin tilslutning til komiteens og formannskapets forslag.

Av ovenstående vil fremgå at en almindelig forutsetning for den hele avtale og dens enkeltheter er at Trondhjems ansøknings om fristforlengelse overensstemmende med komiteens beslutning innvilges. Skjer ikke dette bortfaller alle avtaler.

Idet jeg tillater mig å anbefale Trondhjems andragende, vil jeg ikke undlate å fremholde at der til opnåelsen av de for partene tilskattede fordeler er av avgjørende betydning å erholde kgl. resolusjon på forlengelsen så hurtig som mulig.

Skal det hele gå efter forutsetningene burde en avgjørelse foreligge innen 1ste januar 1925 eller senest en av de første dager på nyttår.

Ennvidere tør jeg be om at det kgl. departement vil foranledige gitt konsesjon så snart som mulig på de forbindelsesledninger etc. som Malvik og Selbu skal bygge.
— — — — — »

De uttalelser som ligger til grunn for fylkesmannens skrivelse vedliggjer som bilag.

Ifølge telegram fra fylkesmannen i Sør-Trøndelag har Trondhjems bystyre under 18de desember 1924 overlatt formannskapet å ordne saken og dette har efter telegram — likeledes fra fylkesmannen — under 20de s. m. vedtatt overenskomsten med Selbu m. fl.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Da saken behandledes i juli 1923 var der forutsatt en utsettelse med fristen for arbeidets fullførelse til 6te juni 1941. Som nevnt anbefalte Hovedstyret meddelt tillatelse hertil bl. a. under forutsetning av at Selbu kommune ikke påførtes økede byrder

og at den uten hinder av kontrakten med Trondhjem kommune av 1917 om kraftlevering, fikk adgang til å disponere kraften fra sitt anlegg i Slindelfven. — Andragendet er nu forandret til å gjelde en 5 år kortere utsettelse, altså til 6te juni 1936.

Ved det av fylkesmannen fremsatte forslag som synes å ta rimelig hensyn til alle sider og hvorom partene i store trekk angis å være enige, antas der å være skapt grunnlag for en efter omstendighetene praktisk og grei løsning av det foreliggende spørsmål. — Hovedstyret anbefaler derfor andragendet innvilget.

Man foreslår at tillatelsen meddeles på betingelse av at der treffes en ordning i det vesentlige overensstemmende med den som fylkesmannen har foreslått. — Såfremt der i kontraktene skulde bli spørsmål om nærmere bestemmelser hvorom der ikke opnåes enighet foreslås disse fastsatt av departementet. — Videre foreslår man under henvisning til hvad der er anført i slutten av Hovedstyrets skrivelse av 12te juli 1923, at innvilgelsen av andragendet gjøres avhengig av at fristen for begjæring om avståelse av de i konsesjonsbetingelsenes § 23 omhandlede holdsvis 20 og 15 pct. av kraften til kommuner forskyves tilsvarende. Da arbeidet efter den oprinnelige konsesjon skulde vært ferdig innen 6te juni 1926 blir der ifølge ovenstående 10 års utsettelse med denne frist. Efter dette skulde begjæring om avståelse av de nevnte 20 pct. av den til kommuner betingede kraft nu bli å fremsette innen 15 år fra den oprinnelige konsesjons dato og for 15 pct. innen 15 år derefter.»

Departementet finner med Hovedstyret at der, efterat enighet mellem de interesserte kommuner i hovedsaken er opnådd, ikke er betenkeligheter ved å innvilge den ansøkte forlengelse av fristene for iverksettelsen av Nidelvens regulering.

Da den omhandlede nye overenskomst ikke er endelig utformet i detalj vil man med Hovedstyret anbefale utsettelsen betinget av at der istandbringes en ordning i det vesentlige overensstemmende med den av fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslåtte, idet de-

taljspørsmål hvorom enighet ikke måtte opnåes forutsettes løst av nærværende departement.

Man er videre enig med Hovedstyret i at de frister som konsesjonen oppstiller for visse deler av den for andre kommuner forbeholdte kraft ved fristforlengelsene må tilsvarende forlenges.

Departementet vil således anbefale at det foreliggende andragende innvilges.

Man tillater sig således å
innstille:

Den ved kgl. resolusjoner av 6te juni 1919 og 24de mars 1922 fastsatte frist for fullførelse av Trondhjems kommunes regulering av Selbusjøen med flere sjøer i Nidelven forlenges til 6te juni 1936 på betingelse av at de i konsesjonens § 23, femte ledd omhandlede frister forlenges med 10 år, og at der istandbringes avtale om kraftlevering fra Selbu i det vesentlige overensstemmende med forslag fra fylkesmannen i Sør-Trøndelag i skrivelse av 16de desember 1924.

5. A/S Skedsmo og Sørums Elektrisitetsforsyning.

(Kraftleie fra Akershus elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 23de januar 1925.

Ved behandlingen av et andragende fra A/S Skedsmo og Sørums Elektrisitetsforsyning om tillatelse til anlegg av elektriske kraftledninger henstillet Elektrisitetsdirektoratet til nevnte selskap å innsende andragende til Kongen om konsesjon til erhverv fra Akershus elektrisitetsverk av den for selskapets anlegg nødvendige elektriske energi.

Sådan andragende har departementet mottatt ved selskapets skrivelse, datert 26de mars 1923, der er sålydende:

«Under henvisning til vort andragende av 19de juni 1922 og Elektrisitetsdirektoratets skrivelse til os av 23de februar 1923, tillater vi os herved at anseke om koncessjon paa at erhverve fra Raanaasfoss kraftanlæg

den for vort anlæg nødvendige elektriske energi.

Vi tiltrænger for nærværende et energikvantum der efter de forskjellige forhold og aarstider kan variere mellem 150 og ca. 500 kW.

Den i vort andragende av 19de juni nævnte ledning er med hensyn til spændingstap indrettet for en kraftuttagning i en rimelig fremtid av ca. 1000 kW. uten at vi dog dermed har nogen formening om hvorvidt dette vil være tilstrækkelig til at dække vort fremtidige behov. Heller ikke har vi nogen formening om hvorvidt dette kvantum er tilstrækkelig for at kunne tilfredsstille en mulig samkjøring med andre anlæg eller transporter av kraft saaledes som Akershus Elektricitetsverks almindelige kontraktbestemmelser anfører eller forholdene skulde gi anledning til. Da vort anlæg ifølge selskapets vedtægter pag. 2 har til formaal:

«Selskapets formaal er at forsyne Skedsmo og Sørums herreder med elektrisk energi og i forbindelse hermed drive saadan virksomhet som ansees tjenlig til fremme av formaalet»
tør vi anseke om at koncessjonen med hensyn til kraftmængde ikke gives en begrænsning der kan stille sig hindrende iveien for vore fremtidige opgaver.»

Man vedlegger de med andragendet fulgte bilag: avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt, et eksemplar av selskapets statutter tillikemed en erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Saken har vært forelagt overingeniøren for Akershus fylkes elektrisitetsforsyning samt Sørum og Skedsmo herredsstyret til uttalelse avgitt henholdsvis under 30te april, 11te juni og 21de juli 1923, samtlige gående ut på at der intet has å bemerke til at den ansøkte konsesjon blir gitt.

Saken har vært behandlet av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, av hvis uttalelse datert 7de juli 1924 man tillater sig å hitsette følgende:

«For dekning av behovet til lys og kraft

innen Skedsmo og Sørums kommuner har selskapet inngått kontrakt av 1ste november 1922 med Akershus elektrisitetsverk om levering av den herfor nødvendige elektriske energi. Det kvantum som for nærværende tiltrenges angis av selskapet å variere mellom ca. 150 og ca. 500 kW. Kraften aktes uttatt fra Akershus elektrisitetsverks kraftledning ved Bingen.

Omhandlede levering er som nevnt basert på kraftleiekontrakt mellom partene. Kontrakten er bindende inntil 30te juni 1942 men fortsettes uforandret i perioder på 5 år hvis ikke kontrakten er opsagt av nogen av partene ett år i forveien, altså første gang innen 30te juni 1941.

Hovedstyret har med skrivelse av 16de oktober 1923 tilstillet selskapet et forslag til betingelser for innvilgelse av andragendet. I skrivelse hertil av 19de oktober s. å. fremkommer selskapet med endel bemerkninger til det oversendte forslag.

Hovedstyret skal under henvisning til nevnte skrivelse fra selskapet bemerke følgende:

Tillatelsen er i forslaget anbefalt meddelt for en tid av 20 år regnet fra 1ste november 1922. Selskapet bemerker at tillatelsen bør gis for samme tidsrum som gjeldende for dets øvrige konsesjoner, således at strømleveringen fra Akershus elektrisitetsverk automatisk fortsettes overensstemmende med kontrakten uten fornyet konsesjonsandragende.

Man har i nærværende tilfelle — hvor kraften leies av fylket — intet vesentlig å innvende mot at tillatelsen forlenges. Lov av 14de desember 1917 kap. IV om kraftleie foreskriver imidlertid at leietillatelsen skal gis for et bestemt tidsrum som i vanlig tilfelle ikke må overstige 50 år. Da selskapets eldre konsesjoner på høispentledninger er meddelt for en tid av 60 år regnet fra 10de juni 1914 vil man anbefale at konsesjonen meddeles for en tid av 50 år regnet fra 10de juni 1924 således at kraftleiekonsesjonen utløper samtidig med selskapets ledningskonsesjoner.

Til bestemmelsen om styre og kapital bemerker selskapet at dets lysabonnenter må

inngå som aksjonær i selskapet for at elektrisk lys kan erholdes, hvorfor selskapet mener å må ha rett til å levere kraft til abonnenter uansett disses nasjonalitet.

Da selskapet fordeler kraft til almindelig elektrisitetsforsyning finner man at selskapets styre skal være norsk og ha sitt sete innen riket. Av aksjekapitalen bør $\frac{2}{3}$ av aksjene til enhver tid befinne sig på norske hender.

Til bestemmelsen om norske funksjonærer og arbeidere bemerker selskapet at det i hvert fall bestemt må kreves fri adgang til å benytte ikke norske arbeidere. Da selskapets formål efter dets lover er fordeling av elektrisk energi innen Skedsmo og Sørums herreder anser man det berettiget at det i konsesjonen fastsettes bestemmelse om anvendelse av norske funksjonærer og arbeidere. Bestemmelsen anbefales derfor opprettholdt.

Forslagets bestemmelse om norsk arbeide og materiell vil efter selskapets mening være vanskelig å gjennomføre da det særlig ved bestilling av mindre deler av materiell vil kreve et altfor kostbart apparat for i hvert enkelt tilfelle å konstatere materiellets opprinnelse m. v.

Man skal hertil bemerke at den foreslåtte vanlige bestemmelse må ansees å være tilstrekkelig elastisk for tilfelle hvor anskaffelse av norsk materiell for selskapet vil volde vanskeligheter og kan bestemmelsen ikke anbefales endret eller frafalt.

Angående kraftavståelse bemerkes at bestemmelse om avgivelse av kraft til kommuner er medtatt i betingelsene i henhold til erhvervsloven av 14de desember 1917 § 23 punkt 5. I nærværende tilfelle vil Hovedstyret anbefale at der ved konsesjonens meddelelse bestemmes at konsesjonskraften tildeles Skedsmo og Sørums kommuner.

Til bestemmelsen om avgift har selskapet intet å bemerke.

I henhold til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Skedsmo og Sørums elektrisitetsforsyning tillatelse til å leie den i kontrakt av 1ste november 1922 med Akershus elektrisitetsverk omforenede kraft på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen meddeles for den tid konsesjonæren måtte leie kraft fra Akershus elektrisitetsverk, dog ikke utover 50 år regnet fra 10de juni 1924.

2. *Styre, kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal to tredjedeler av aksjene til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi blir å anvende innen Skedsmo og Sørums kommuner og kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal bare benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig, likesom departementet kan tillate benyttet fremmede arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste

erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk materiell.*

Selskapet er forpliktet til å anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — pct.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kunstig forhøielse av priser.*

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi.

9. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller

lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10. Avgift.

Av den kraft som benyttes over 500 Hk. erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,25 pr. Hk. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente. De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til avgiftens beregning og erleggelse blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement.

11. Kontroll med betingelsen overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 8 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Behandlet i Hovedstyremøte den 18de januar 1924.

Ovennevnte endrede betingelser er med skrivelse herfra av 6te februar 1924 tilstillet selskapet til vedtagelse. I skrivelse av 1ste april 1924 meddeler selskapet herpå bl. a. at verket vil søke kraftforbruket innskrenket inn under grensen av det konsesjonsfri kvantum, hvorved andragendet bortfaller.

Efter senere konferanse med formannen i elektrisitetsverkets styre samt dets driftsbestyrer er hertil innløpet skrivelse av 2den juni 1924 hvori meddeles at konsesjonsbetingelsene godtas under forutsetning av at selskapet bl. a. kan fortsette sin energileve-

ring til Kløften meieri i Ullensaker gjennom anlegg hvorpå konsesjon tidligere er meddelt. Avskrift av nevnte skrivelse vedlegges.

Hovedstyret vil anbefale at tillatelse meddeles selskapet til — uhindret av betingelsen § 3 — å fortsette en kraftlevering til Ullensaker gjennom anlegg hvorpå selskapet er meddelt konsesjon senest ved departementets skrivelse av 11te mai 1920.

I anledning av at der i Hovedstyrets forslag til betingelser for konsesjonens innvilgelse som post 9 var opstillet bestemmelse om en årlig avgift til staten av kr. 1,25 pr. Hk. av den kraft som benyttes utover 500 kW. blev saken påny forelagt Hovedstyret.

Idet departementet henviste til uttalelse i Ot. prp. nr. 15 for 1915 side 33, utba man sig Hovedstyrets forslag til avgiftsansettelse under forutsetning av at avgiften eventuelt pålegges det samlede uttatte kraftkvantum.

Hovedstyret har derefter i skrivelse av 5te november 1924 avgitt sådan tilleggsreklæring:

«I anledning herav tillater Hovedstyret sig å meddele at man efter fornyet behandling vil anbefale at avgiften frafalles i nærværende tilfelle hvor kraftleien omfatter levering til den almindelige elektrisitetsforsyning innen herredene og av et mindre kvantum varierende med årstiden.

Forsåvidt det ærede departement derimot finner at avgift bør pålegges antas denne i et hvert fall å burde settes meget lavt f. eks. til kr. 0,25 pr. kW. av den kraft hvorav der betales leie. For det tilfelle vil post 9 i Hovedstyrets forslag av 7de juli sistleden få følgende redaksjon:

«Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 0,25 — femogtyve øre — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.»

Departementet skal bemerke at A/S Skedsmo og Serums Elektrisitetsforsy-

ning er et privat andelsforetagende med formål å forsyne Skedsmo og Sørum herreder med kraft til belysning, opvarmning og drivkraft. Selskapets aksjonærer består av abonnentene, hvoriblandt Skedsmo og Sørum kommuner. I realiteten er altså selskapet nærmest å sidestille med et kommunalt foretagende.

Departementet vil med Hovedstyret anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles A/S Skedsmo og Sørum Elektrisitetsforsyning tillatelse til å leie den elektriske kraft som selskapet måtte tiltrenge til fordeling til almindelig elektrisitetsforsyning fra Akershus Elektrisitetsverk.

Man vil med Hovedstyret foreslå tillatelsen gitt for den tid leieforholdet forblir gjeldende, dog ikke utover 50 år fra 10de juni 1924.

Overensstemmende med Hovedstyrets forslag er etter omstendighetene ikke forelått betinget kraftavståelse til staten.

I utkastets post 3 er inntatt bestemmelse om at den leiede energi skal anvendes innen Skedsmo og Sørum herreder, idet der til videre overdragelse blir å innhente departementets samtykke. Hvad angår den av selskapet nevnte energilevering til Kløften meieri i Ullensaker, har departementet med Hovedstyret efter omstendighetene intet å bemerke ved at denne eventuelt tillates fortsatt gjennom anlegg, hvorpå konsesjon allerede er meddelt, hvilket man i tilfelle nærværende leiekonsesjon innvilges vil meddele selskapet.

Hvad angår spørsmålet om å pålegge konsesjonæren avgifter i henhold til lovens § 23 punkt 4, skal departementet bemerke at man under hensyn til foretagendets almene karakter med Hovedstyret er tilbøielig til å anbefale at avgifter til stat og kommuner frafalles.

Man vil således anbefale den ansøkte tillatelse meddelt på de i Hovedstyrets foran inntatte skrivelse av 7de juli 1924 angitte betingelser, dog således at betingelsen punkt 10 om avgift utgår.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates A/S Skedsmo og Sørums Elektrisitetsforsyning, Leirsund, i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie til fordeling til almindelig elektrisitetsforsyning vesentlig innen Skedsmo og Sørum herreder den i kontrakt med Akershus Elektrisitetsverk av 1ste november 1922 omforente kraft på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 23de januar 1925 anførte betingelser.

6. Kvam kommune.

(Fristforlengelse).

Jfr. bind IX nr. 12.

Kgl. resol. av 13de mars 1925.

Ved kgl. resolusjon av 8de september 1922 blev der i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer meddelt Kvam kommune tillatelse til å foreta en regulering av Kaldestadvassdraget i det vesentlige overensstemmende med en fremlagt plan bl. a. på betingelse av at kommunen skulde ha påbegynt arbeidet innen en frist av 2 år fra konsesjonens dato og ha fullført samme innen en ytterligere frist av 5 år deretter.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» IX, side 87—99, hvor det til grunn for resolusjonen liggende foredrag samt konsesjonsvilkårene er inntatt.

Med påtegningsskrivelse fra overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Hordaland er til departementet innkommet et andragende, datert 24de november 1924 fra styret for Kvam kommunale elektrisitetsverk om 5 års fristforlengelse vedkommende den heromhandlede regulering.

Andragendet er sålydende:

«Ved kongelig resolusjon av 8de september 1922 er Kvams kommunale elektrisitetsverk meddelt konsesjon til å regulere Kaldestadvassdraget. Ifølge konsesjonens

post 4 skal arbeidet påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

Det var vår hensikt såsnart konsesjonen var gitt og det derpå følgende ekspropriasjonsskjønn var avholdt å gå igang med bygning av dam i Krokavatnet.

Skjønnnet avholdtes sommeren 1923.

Vi henvendte oss derefter til overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Hordaland fylke med begjær om å få utarbeidet tegninger til ny reguleringsdam ved utløpet av Krokavatnet. Sådanne tegninger blev utarbeidet og er approbert av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen ved skrivelse av 20de desember 1923.

Siste sommer foretok vi sprengning av endel sten til dammuren.

Noget videre er der ennå ikke foretatt ianledning bygning av ny dam.

Saken har nemlig tatt en ny vending som medfører at vi ennå en tid vil holde istand den gamle dam og altså for det første ikke gå til bygning av en ny.

Vår nabokommune Strandebarm har bygget sig elektrisitetsverk, som fortiden har mere elektrisk energi enn kommunen har behov for.

Da styret for Kvams kommunale elektrisitetsverk finner en økonomisk vinding i å føre kraft fra Strandebarm istedetfor nu straks å bygge ut mere kraft i Kaldestadvassdraget har man optatt forhandlinger med Strandebarm angående overføring av kraft derfra.

Det kan opplyses at Strandebarms linjnett strekker sig innover til Ljones og Kvams linjnett strekker sig utover til Vangdal. Imellem Ljones og Vangdal er en strekning på ca. 10 km.

Endel av Jondal herad — Tørvikbygden — som ennå ikke er forsynt med elektrisk energi, ligger imellem Ljones og Vangdal.

Under et møte som avholdtes siste sommer av representanter fra Kvam, Tørvikbygden og Strandebarm blev det henstillet til overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Hordaland å utarbeide omkostningsoverslag for overføring av kraft fra Strandebarm.

Under disse særlige omstendigheter tillater styret for Kvams kommunale elektrisitetsverk sig i ærbødighet å andra om utsettelse med påbegynnelsen av reguleringsarbeidet i 5 år.»

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Hordaland har under 27de november 1924 ledsaget andragendet med følgende uttalelse:

«Kvam kommunale elektrisitetsverk har for tiden for litet kraft, mens det kommunale verk i nabokommunen Strandebarm har mere kraft enn det fortiden kan omsette. Jeg har derfor optatt arbeidet for et samvirke mellom disse to verk, således at Kvam i nogen år utsetter utvidelsen av sitt anlegg og innretter sig på kraftleie. Dette skulde ikke minst være til fordel for Strandebarm, som derved vil opnå en del bedring i økonomien for sitt verk. Dessuten forutsettes også endel av Jondal, nemlig Tørvikbygden, kraftfor synt fra Strandebarm gjennom samme ledning. Disse forhandlinger er ennå ikke avsluttet; men da alle parter skulde ha interesse av et sådant samvirke går jeg ut fra at der kommer istand en ordning.

Jeg tillater mig derfor å anbefale Kvam elektrisitetsverks andragende om utsettelse i 5 år med påbegynnelsen av reguleringsdammen ved utløpet av Krokavatnet.

Jeg går herunder ut fra at Elektrisitetsverket holder den nuværende dam ved utløpet av nevnte vann i forsvarlig stand.»

Andragendet har av departementet vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet til uttalelse avgitt ved skrivelse av 21de februar 1925, hvorav hitsettes:

«Hovedstyret er enig i at den foreslåtte ordning hvorefter Kvam kommune foreløbig leier den merkraft som trenges fra nabokommunen Strandebarm vil være til fordel for begge kommuner. Man anbefaler derfor andragendet innvilget. Hovedstyret antar at der ikke er tilstrekkelig grunn til å gjøre den omsøkte tillatelse avhengig av betingelser.»

Departementet finner efter de således foreliggende opplysninger og erklæringer med Hovedstyret å burde anbefale at det

fra Kvam kommune foreliggende andragende om forlengelse av de fastsatte byggefrister innvilges.

I henhold hertil tillater man sig således å innstille:

De ved kgl. resolusjon av 8de september 1922 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av Kvam kommunes reguleringsarbeider i Kaldestadvassdraget forlenges med 5 år henholdsvis til 8de september 1929 og 8de september 1934.

7. Norsk Elektrokemisk Aktieselskap.

(Fristforlengelse).

Jfr. bind I nr. 2, IV nr. 10, V nr. 11, VI nr. 3, VIII nr. 4.

Kgl. resol. av 3dje april 1925.

Ved kgl. resolusjon av 5te juli 1906 blev der meddelt Norsk Elektrokemisk Aktieselskap tillatelse til å erhverve bl. a. Dalsfoss, Tveitereidfoss og Solumfoss i Kragerøvassdraget.

Tillatelsen blev meddelt bl. a. på betingelse av at de nevnte fosser skulde utbygges innen 10 år fra konsesjonens datum.

Disse frister blev for Solumfoss og Tveitereidfoss' vedkommende forlenget ved kgl. resolusjoner av 19de mars 1915, 2den november 1916, 16de august 1918 og 25de februar 1921. Ved sistnevnte resolusjon blev fristene forlenget til 5te juli 1925 for begge fossers vedkommende (jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner VIII» side 16).

Gjennem fylkesmannen i Telemark har departementet mottatt et andragende fra Norsk Elektrokemisk Aktieselskab, datert 30te april 1924, om ytterligere forlengelse av de heromhandlede frister.

Nevnte andragende er sålydende:

«Under henvisning til den oss ved kgl. resolusjon av 25de februar 1921 gitte fristforlengelse for utbygning av Tveitereidfoss og Solumfoss i Kragerøvassdraget til 5te juli 1925 for begge fossers vedkommende, tillater vi oss herved i ærbødighet å andra om ytter-

ligere utsettelse med utbygning for begge fossers vedkommende til 5te juli 1930.

Vi tillater oss å henvise til de grunner som vi i våre tidligere andragender har anført for utsettelse med utbygningsarbeidene, hvilke grunner også nu er tilstede, og skal opplyse at årsaken, hvorfor vi søker såvidt lang utsettelsesfrist, skyldes den omstendighet at vi for tiden holder på med å få ordnet selskaps store økonomiske ansvar. Det vilde være av meget stor betydning å få fastsatt en lengere tidsfrist for på en heldig måte å kunne få gjennomført disse forhandlinger.

Dessuten ligger fremdeles carbidmarkedet dårlig an.»

I de tidligere av selskapet innsendte andragender sees utsettelsen å være begrunnet med de høie utbygningsomkostninger, vanskeligheten ved å skaffe nødvendig kapital og carbidmarkedets dårlige stilling.

Andragendet har av fylkesmannen vært forelagt Sannidal herredsstyre som i møte den 17de juni 1924 enstemmig har avgitt følgende uttalelse:

«Under henvisning til de i andragendet anførte grunner finner herredsstyret å måtte tilrå utsettelse gitt, men under den forutsetning som nedenfor anført.

Man vil ikke undlate å opplyse at Sannidal og Skatøy kommuner og Kragerø by har inngått i kontrakt med Norsk Elektrokemisk Aktieselskap. Kragerø er ved en senere kontrakt kommet i et særforhold — hvorefter kommunene for nærværende kan utta 400 HK.

Nevnte 400 HK. er forlengst optatte og plikter Norsk Elektrokemisk Aktieselskap ikke å avgi nogen forøket elektrisk energi før om 5 år. Følgelig er det med den nuværende kontrakt for øie i kommunenes interesse at disse fosser snarest mulig utbygges, idet kommunene da vil kunne få levert i de første 10 år efter utbygningen inntil 1000 HK. og senere ialt 1400 HK.

Idet man også tillater sig å henvise til vedlagte utskrift fra elektrisitetsverkens styre, vil herredsstyret på det bestemteste uttale at Norsk Elektrokemisk Aktieselskap tilpliktet, så snart det foreliggende andragende

er innvilget, å levere til hver av kommunene Sannidal og Skåtøy uten prisforhøielse inntil 200 HK., hvilke kommunene etter kontraktens alternativ I først har rett til etter 10 år fra kontraktens vedtagelse.

Sannidal finner for sitt vedkommende ytterligere å måtte tilføie følgende betingelse for utsettelse:

Da Sannidal elektrisitetsverks uttaksstasjon ved Aarøesvingen ikke blev optatt for å vare i all fremtid — men kun midlertidig inntil Solum- og Tveitereidfoss blev utbygget, for derefter å omkobles på en av disse stasjoner, må man, hvis der innrømmes utsettelse, bestemt forlange at fremtidige utgifter ved denne uttaksstasjons forringelse paa grunn av de mange års utsettelse, som av det offentlige tilsyn forlanges utbedret, skal være kommunen helt uvedkommende og bli å utrede av Norsk Elektrokemisk Aktieselskap.»

Den påberopte uttalelse fra elektrisitetsverkens styre, der er datert 14de juni 1924 lyder således:

«Komiteene kan gå med på at andragendet innvilges, men under den forutsetning at verkene til fossene kan bli utbygget får sig tildelt den energi de trenger til å dekke sitt behov til belysning, småindustri etc. — Og tillater man sig å gjøre opmerksom på at verkene gikk til utbygning under den forutsetning at fossene snart vilde bli utbygget, så kommunene kunde få den kraft de hadde behov for. — Kunde vi fått mere kraft å omsette vilde verkene efterhvert ha arbeidet sig op. Som forholdene nu er går verkene hvert år med underskudd, og da forespørsler efter mere kraft har vært fruktesløst, og verkene nu ikke har mere å omsette, tillater man sig å foreslå herrestyret å ta ovennevnte forbehold med utsettelsen.»

Andragendet har på foranledning av departementet vært tilstillet de to andre interesserte kommuner — Skåtøy og Kragerø — til uttalelse. Førstnevnte har på møte den 30te august 1924 enstemmig anført:

«Skåtøy herrestyre slutter sig helt til hvad der er fremholdt av Sannidal og Skåtøy elektrisitetsverks direksjoner i fellesmøte 14de juni d. å. avgitte uttalelse, samt til San-

nidal herrestyres beslutning av 17de juni i år, idet man gjentar og vil understreke at utsettelsen kun må bli meddelt på betingelse av at Norsk Elektrokemisk Aktieselskap skaffer kommunen den i 1918 forutsatte kraft og det uten nogen prisforhøielse.

Skåtøy elektrisitetsverk med sitt kostbare fordelingsnett — bl. a. 7 sjøkabler — var planlagt og utbygget under forutsetning av tilstrekkelig kraft efter kontrakten av 25de april og 4de juni 1918, men ved de uten nogen større betingelser gjentagne utsettelser er kommunen blitt skadelidende — og håper man at dette nu ved en mulig ny utsettelse blir rettet på, idet Skåtøy elektrisitetsverk nu går med betydelig underskudd, men hvis det hadde den fornødne kraft, for hvilken det er avsetning, vilde verket bære sig.»

Kragerø bystyre har i møte den 26de september 1924 enstemmig anbefalt andragendet innvilget.

Borgermesteren i Kragerø anfører under 15de oktober 1924 at «han efter ny konferanse med formannen i elektrisitetsverkets direksjon og med formannskapet meddelte at man ingen grunn finner til å endre den i bystyremøte den 26de september avgitte uttalelse.

Byen har forlengst tatt i bruk sin andel av den kraftmengde som landkommunene krever som betingelse for anbefaling, idet byen i 1918 gikk over til alternativ II i kontrakt med Norsk Elektrokemisk Aktieselskap av 1918, mens landdistriktene fremdeles får sin leveranse efter alt. I.

Kragerø har efter dette ingen interesse av å tiltre landkommunenes forbehold.»

Fylkesmannen i Telemark uttaler i skrivelse av 16de oktober 1924 følgende:

«For min del vil jeg anbefale fristen forlenget som ansøkt. Jeg vilde også anse det ønskelig om ansøkeren kunde inngå på de fra Skåtøy og Sannidal tatte forbehold med hensyn til levering av kraft. Herom bør der formentlig på forhånd skje henvendelse til ansøkeren, idet man vel ikke godt kan opstille dem som betingelse for ansøkingens innvilgelse.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i skrivelse av 23de februar 1925 anført bl. a. følgende:

«Saken har vært forelagt ansøkeren, som under 27de januar 1925 anfører følgende:

«Idet vi henviser til vedlagte uttalelse i sakens anledning fra vår driftsbestyrer i Kragerø, tillater vi oss ytterligere å bemerke følgende:

Kontrakten med Kragerø, Skåtøy og Sannidal kommuner av 25de april og 4de juni 1918 er basert på et utkast som allerede blev gjort høsten 1916. Prisnivået var jo i 1918 allerede steget betydelig i forhold til 1916, så prisen burde jo være forhøiet. Selskapets utenlandske aksjonærer fant imidlertid at de vilde være imøtekommende mot de kommuner hvori anlegget lå og det blev således ikke foretatt nogen forandring.

Ca. 1 år senere undertegnet vi kontrakt med Drangedal kommune, i hvilken kommune vårt reguleringsbasseng ligger, og fikk da kr. 20,00 mere pr. HK.

Til Kragerø kommune		900	HK.
» Skaatøy	—	200	»
» Sannidal	—	200	»
» Drangedal	—	300	»

Tilsammen 1 600 HK.

Den i Dalsfossanlegget gjennemsnittlige disponible kraft angis til ca. 4 000 HK.

Selskapets fabrikk angis å være bygget for drift med 4 ovner med en samlet kapasitet av 5 400 kVA. og et arbeiderantall av 100—110 mann foruten formenn og andre funksjonærer. Ansøkeren fremholder at selskapet på grunn av strømlieferingsforpliktelser selv i gode vannår ikke kan ha mere enn 3 ovner i drift med en arbeidsstyrke av 70—85 mann, og det kun en kortere del av året.

Selskapets driftsbestyrer i Kragerø anfører bl. a. at selskapet ikke kan gå med på å avgi mere kraft fra Dalsfoss av følgende grunner:

1. Det kraftkvantum som nu avgis til kommunene er for stort i forhold til elvens

Siden disse kontrakter blev undertegnet er imidlertid kronen falt så betydelig i gullverdi at selv disse forhøiede priser medfører fabrikken direkte tap, og da vårt anlegg på grunn av de elendige konjunkturer efter krigen samt på grunn av de usedvanlig slette vannforhold og de urolige arbeidsforhold har pådradd sig en stor gjeld, trenger vi all den kraft vi har til vår produksjon for litt efter litt å kunne arbeide oss fremover igjen.

Vi mener derfor at selv om Sannidal og Skåtøy gjerne vil betale helt op til kr. 100,00 pr. HK. for de 200 HK. som de hver vil ha, vil allikevel denne pris ikke opveie de store ulemper, som den forøkede kraftbortleie vilde påføre oss.

Vi tør derfor henstille til det ærede Hovedstyre å anbefale innvilgelse av vårt andragende uten betingelse.»

Det fremgår av den påberopte uttalelse fra driftsbestyreren at selskapet leverer følgende kraftmengder fra Dalsfoss:

efter en pris av kr. 65,00 for de første 600 HK.	
og kr. 70,00 for de efterfølgende 300 HK.	
efter kr. 50,00 pr. HK.-år	
» » 50,00 »	—
» » 70,00 »	—

minstevannføring, idet allerede nu rasjonering eller helt stopp i strømtilførselen grunnet vannmangel har vært tilfelle flere ganger og vil komme til å hende fremover.

2. Kommunene har kunnet få kraft fra andre kraftkilder.
3. Fabrikkens drift trenger den kraft den nu har for overhodet å kunne vedlikeholde en rentabel drift, bortsett fra at det også teknisk er vanskelig å drive ovenene med redusert belastning enn hvad nu er tilfelle. Ytterligere reduksjon i kraftkvantummet vilde gå utover vårt produkts kvalitet.
4. Å ta ytterligere kraft fra fabrikken vilde føre til at arbeidsløsheten, som i vårt di-

strikt allerede er stor nok på forhånd, ytterligere vilde forstørres. Vi beskjeftiger ikke mindre enn ca. 90—100 mann inklusive formenn og andre funksjonærer.»

Hovedstyret skal bemerke at det under de foreliggende omstendigheter neppe er annet å gjøre enn å stille sig imøtekomende til tanken om utsettelse.

I anledning av det som Sannidals og Skåtøys herredsstyrer anfører angående kommunenes elektrisitetsforsyning skal man til orientering meddele at disse i forbindelse med Kragerø etter en mellom selskapet og kommunene bestående kontrakt har rett til å få kraft efter to alternativer, det ene (I) gående ut på at selskapet i de første 10 kontraktsår er forpliktet til å levere inntil 600 el. HK., og senere i alt inntil 1 200 el. HK. Efter det annet (II) skal kommunene så snart Solumfoss eller Tveitereidfoss er utbygget kunne få inntil 1 500 el. HK. i de første 10 år og senere inntil 2 100 el. HK. Kommunnene har rett til innen 2 år fra kontraktens datum eller innen utbygning av de nevnte fosser påbegynnes efter eget valg å gå over til alt. II.

De to landkommuner har som det fremgår av ovenstående ved bygning av sine elektrisitetsverk til en viss grad gått ut fra at de omhandlede fosser skulde bli utbygget innen en ikke altfor lang tidsfrist og således få den kraft de hadde behov for. Ved de stadige utsettelser er landkommunene nu kommet i den stilling at de efter kontrakten først i 1928 kan få ytterligere kraft, mens de trenger øket tilførsel allerede nu. Dette taler for at en utsettelsestilladelse gjøres avhengig av at landkommunene sikres ytterligere kraft.

På den annen side må man være oppmerksom på at den kraftmengde kommunene har efter kontraktene utgjør en ganske stor del — ca. 40 pct. — av det Dalsfossanlegget kan yde og at det selskapet har til rådighet for sin bedrift er lite allerede som det er, så en ytterligere beklipping må forutsettes å ha uheldige følger bl. a. ved at arbeidsstokken må innskrenkes.

Hovedstyret er på grunnlag herav kommet til at der ikke bør oppstilles vilkår om kraftavståelse. Heller ikke andre betingelser antar man der er grunn til å stille.

I henhold hertil tillater man sig å innstille:

Den ved kgl. resolusjon senest av 25de februar 1921 fastsatte frist for utbygning av Solumfoss og Tveitereidfoss i Kragerøvassdraget forlenges til 5te juli 1930.»

Departementet finner overensstemmende med hosstående forslag å kunne anbefale at der tilståes Norsk Elektrokemisk Aktieselskap ytterligere utsettelse til den 5te juli 1930 med utbygning av Solumfoss og Tveitereidfoss.

Man har med hovedstyret efter forholdene ikke funnet å burde foreslå oppstillet som betingelse nogen forpliktelse for selskapet til å levere de to landkommuner, Sannidal og Skåtøy, elektrisk energi utover det kvantum, som er sikret dem ved den nugjeldende kontrakt.

Heller ikke finner man at der for tilladelsen bør oppstilles andre særlige betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

De ved kgl. resolusjon senest av 25de februar 1921 fastsatte frister for utbygning av Solumfoss og Tveitereidfoss i Kragerøvassdraget forlenges til 5te juli 1930 for begge fossers vedkommende.

8. A/S Bremanger Kraftselskap.

(Nedskrivning av aksjekapitalen).

Jfr. bind III nr. 5, VII nr. 14 og XI nr. 2.

Kgl. resol. av 15de mai 1925.

Ved kgl. resolusjon av 23de april 1915 blev det tillatt A/S Bremanger Kraftselskap å erhverve forskjellige eiendommer og rettigheter i Bremanger samt å regulere Svælgen-

vassdraget sammesteds i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på visse nærmere betingelser. Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind III, side 19—20, hvor det til grunn for nevnte resolusjon liggende foredrag og konsesjonsvilkårene er inntatt. Vilkårene inneholder bl. a.: «Aktiekapitalen skal i løpet av byggetiden bringes op i et beløp av minst halvparten av anleggsomkostningene. Dog behøver den ikke å overstige 1,5 million kroner.»

Under 27de april 1918 samtykket departementet i at A/S Bremanger Kraftselskaps aktiekapital utvidedes fra 3 til 10 millioner kroner.

Ved kgl. resolusjon av 5te juli 1918 blev det derhos bestemt:

«1. I henhold til § 36 i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og anden fast eiendom tillates det A/S Bremanger Kraftselskap at erhverve aktieflertallet eller alle aktier i Norsk Elektrisk Metalindustri Aktieselskap paa de i Arbeidsdepartementets foredrag av 5te juli 1918 angivne vilkaar.

2. A/S Bremanger Kraftselskaps aktiekapital tillates utvidet til indtil kr. 13 500 000,00.»

Man henviser herom til bind V av «Meddelte Vassdragkonsesjoner», side 52 flg.

Den sistnevnte rett til forhøielse av kapitalen er ikke blitt benyttet.

Under 22de mai 1923 approberte departementet en på generalforsamling 13de juli 1922 i A/S Bremanger Kraftselskap besluttet nedskrivning av aktiekapitalen fra 10 mill. til 3 mill. kroner.

Selskapet har flere ganger fått den i konsesjonsbetingelsenes post 1, § 2 omhandlede utbygningsfrist forlenget — siste gang ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924, hvorved fristen for fullførelse av anleggene blev forlenget til 23de april 1930.

Fra A/S Bremanger Kraftselskap har departementet mottatt et andragende, datert 23de mars 1925 om tilladelse til ytterligere nedskrivning av aktiekapitalen.

Andragendet er sålydende:

«Ved ekstraordinær generalforsamlings

beslutning av 3die november 1924 er det paa basis av regnskap, og med saadant flertal, som i lov om aktieselskaper av 19de juli 1910 § 76 angivet, bestemt, at selskapets aktiekapital uten utbetaling blir at nedsætte fra kr. 3 000 000,00 til kr. 1 000 000,00, og hver aktie at nedskrive fra kr. 300,00 til kr. 100,00. Endvidere vedtoges den forandring i lovene, som denne nedskrivning av aktiekapitalen og aktierne vil medføre.

Overensstemmende hermed er 1ste passus i lovenes § 3 forandret saaledes:

«Aktiekapitalen utgjør kr. 1 000 000,00 fordelt paa 10 000 paa navn lydende aktier, hver paa kr. 100,00 — et hundrede kroner — der er fuldt indbetalt.»

Vi vedlægger de nye love i 2 eksemplarer, og tillader os at andrage om det ærede departements approbation.

Et eksemplar av de gamle love følger til lettelse ved ekspeditionen.»

De med andragendet fulgte avtrykk av selskapets lover vedlegges.

Andragendet har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags og Elektrisitetsvesenet, som under 1ste april 1925 har avgitt følgende uttalelse:

«I anledning av det Kongelige Departements skrivelse av 27de mars d. å. med bilag skal bemerkes at hovedstyret efter omstendighetene finner å måtte anbefale at den av A/S Bremanger Kraftselskaps generalforsamling den 3dje november f. å. besluttete nedskrivning av aksjekapitalen fra 3,0 til 1,0 mill. kroner blir approbert.»

Departementet finner med Hovedstyret å kunne anbefale at der meddeles A/S Bremanger Kraftselskap den ansøkte tilladelse til nedskrivning av aktiekapitalen fra 3 mill. til 1 mill. kroner.

Man tillater sig således å

innstille:

A/S Bremanger Kraftselskaps aktiekapital tillates nedskrevet fra 3 millioner kroner til 1 million kroner således som besluttet på ekstraordinær generalforsamling i Bremanger Kraftselskap A/S den 3dje november 1924.

9. Bergen kommune.

(Fristforlengelse).

Jfr. bind II nr. 21 og IX nr. 5.

Kgl. resol. av 15de mai 1925.

Ved kgl. resolusjon av 11te april 1913 blev der i medhold av lov om vassdragsreguleringer i industrielt øiemed av 4de august 1911 meddelt Bergens kommune tillatelse i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer å foreta en regulering av Samnangervassdraget i Søndre Bergenhus amt bl. a. på betingelse av at kommunen forpliktet sig til å påbegynne arbeidet innen en frist av 2 år efter tillatelsens meddelelse og fullføre samme innen en ytterligere frist av 5 år eller henholdsvis innen 11te april 1915 og 11te april 1920.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» II, side 81 flg.

Ved kgl. resolusjon av 19de mai 1922 blev den fastsatte frist for fullførelse av reguleringen forlenget med 5 år til 11te april 1925. Herom henvises nærmere til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» IX, side 53—56.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en skrivelse av 1ste mai 1925, vedrørende andragende fra Bergens Elektrisitetsverk om ytterligere fristforlengelse.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

Bergens Elektrisitetsverk har under 22de januar 1925 innsendt andragende sålydende:

«Ved kongelig resolusjon av 11te april 1913 er Bergens kommune meddelt tillatelse til regulering av Samnangervassdraget.

Reguleringsbetingelsen § 5 fastsetter en frist av 5 år for reguleringens fullførelse.

Efter ansøknings er kommunen ved kongelig resolusjon av 19de mai 1922 meddelt forlengelse av fristen for reguleringens fullførelse med 5 år til 11te april 1925.

De senere års vanskelige økonomiske forhold, streiker og kommunens overgang — i 1920 — til leie av elektrisk kraft fra A/S Bjølvefossen i Hardanger, har bevirket at

reguleringen av Samnangervassdraget er blitt noget forskjøvet.

Kommunen har i årene fra 1915 til dato foretatt efternevnte reguleringer i vassdraget:

Vassdragets største reguleringsarbeide: ved Svartevatn, Holmevatn og Frostavatn er fullført.

Her er foretatt en senkning av 15 meter ved 2 tunneller og en opdemning av 24 meter ved et større damanlegg.

Øvre Dukevatn er opdemmet 4 meter ved en provisorisk tredam. Her tenkes ytterligere regulering og anordnet permanent murdam.

Kvittingvatn er opdemmet 5 meter — for endel — ved provisoriske tredammer. Også her tenkes ytterligere regulering og tredammene ombyttet med permanente murdammer.

Grønsdalsvatn er opdemmet 3 meter ved nåledam. Ytterligere regulering tenkes her igangsatt til anstundende vår.

Under henvisning til foranstående tillater man sig derfor herved å andra det ærede departement om at den fastsatte frist for fullførelsen av Bergens kommunes regulering av Samnangervassdraget må bli ytterligere forlenget 5 år til 11te april 1930.»

Samnanger herredsstyre har på foranledning i møte den 28de februar 1925 anført:

«Heradstyret kan kje telja til at arbeidet vert heilt stogga, men dreve jamt framover so dei i søknaden nemnde reguleringar kan vera heilt ferdige innan nemnde frest, og at det ikkje ved utlaupet av den tid og skulde liggja fyre ny søknad um forlengelse av den fastsatte frest. Byggdarfolk bør ha fyrerett til arbeid under ellers like tilhøve.»

Overingeniøren for fylkets elektrisitetsforsyning anbefaler under 7de mars 1925 andragendet innvilget på de av Samnanger herredsstyre opstillede vilkår.

Fylkesmannen i Hordaland slutter sig i skrivelse av 16de s. m. til overingeniøren.

Hovedstyret antar, at der efter det foreliggende er grunn til å stille sig velvillig til andragendet og anbefaler dette innvilget.

I anledning av Samnanger herredsstyres uttalelse skal man bemerke at det efter forholdene vilde være ønskelig at arbeidsdriften oprettholdes i en viss rimelig utstrekning og at bygdens folk under ellers like forhold fikk fortrinsrett til arbeide. Man foreslår derfor henstillet til elektrisitetsverket å gjøre hvad det ser sig istand til i så henseende. Å gå så langt som til å gjøre tillatelsen avhengig av vilkår i denne retning bør man efter det som foreligger dog neppe gjøre.

I henhold hertil tillater man sig å innstille:

Den ved kgl. resolusjon av 19de mai 1922 fastsatte frist for fullførelse av Bergens kommunes regulering av Samnangervassdraget i Hordaland fylke forlenges med 5 år til 11te april 1930.»

De i skrivelsen påberopte uttalelser og erklæringer vedlegges.

Departementet finner efter det i andragendet oplyste og under hensyn til de foreliggende erklæringer likeledes å kunne anbefale den ansøkte fristforlengelse innvilget.

Idet man forøvrig slutter sig til det av Hovedstyret anførte, forutsetter man at arbeidsdriften søkes oprettholdt i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig og at bygdens folk under ellers like forhold får fortrinsrett til arbeide. Herom vil man rette henvendelse til Bergens kommunes vedkommende. Nogen uttrykkelig betingelse med hensyn til de nevnte forhold finner man med Hovedstyret ikke å burde anbefale opstillet.

I henhold hertil tillater man sig å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 19de mai 1922 fastsatte frist for fullførelse av Bergens kommunes regulering av Samnangervassdraget i Hordaland fylke forlenges med 5 år til 11te april 1930.

10. Andresens og Bergens Kreditbank.

(Erhverv av aksjemajoriteten i A/S Høyangfaldene).

Jfr. bind III nr. 10, IV nr. 9, X nr. 13.

Kgl. resol. av 5te juni 1925.

Ved kgl. resolusjon av 19de november 1915 blev det i henhold til lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 18de september 1909 tillatt Aktieselskapet Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co. å erverve Høyangelvene (Dale-, Jetland- og Øreelvene) i Sogn og i henhold til lov om vassdragsreguleringer i industrielt øiemed av 4de august 1911 å regulere samme vassdrag.

Ved kgl. resolusjon av 2nen april 1917 blev det derhos meddelt nevnte selskap tillatelse til erhverv av Kråkeelven samt til sammes regulering og overføring til Øreelven i Høyanger.

Man henviser angående disse konsesjoner til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» henholdsvis bind III, side 36—47 og bind IV, side 98—119.

Ved kgl. resolusjon av 27de januar 1923 blev det endelig i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddelt A/S Norsk Aluminium Co. tillatelse til å leie inntil 80 000 el. HK. fra A/S Høyangfaldene.

Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind X, side 21—51. Av det til grunn for sistnevnte resolusjon liggende foredrag vil fremgå at det tidligere A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co. er omdannet til et nytt selskap med navn A/S Høyangfaldene. Dette selskap beholder ovennevnte eiendommer og vassdragsrettigheter med regulerings- og utbygningsanlegg. Det gamle selskaps fabrikkannlegg og øvrige eiendeler er overtatt av det nydannede selskap Norsk Aluminium Co., hvori Aluminium Co. of America og A/S Høyangfaldene hver innehar halvparten av aktiekapitalen, som foreløbig er satt til \$ 3.500.000,00.

Ved nevnte kgl. resolusjon av 27de januar 1923 er det derhos tillatt A/S Høy-

angfaldene å pantsette de av dette tegnede aktier i Norsk Aluminium Co. til Andresens og Bergens Kreditbank.

Ved skrivelse av 18de november 1924 har Andresens og Bergens Kreditbank, under offentlig administrasjon, Bergen, andratt departementet om tillatelse til å erverve 10 158 preferanseaktier i A/S Høyangfaldene i tillegg til den andel av sistnevnte selskaps aktiekapital stor kr. 10 millioner som banken blev gitt tillatelse til å erverve ved departementets skrivelse av 20de mars 1923.

Bankens skrivelse er sålydende:

«Av den paa selskapets generalforsamling den 1ste juni 1920 besluttede forhøielse av aktiekapitalen ved utstedelse av 7 000 preferanceaktier à kr. 1 000,00 overtok vor bank 5 079 aktier. Disse aktier er i henhold til beslutning paa generalforsamling 29de juli 1921 opdelt i 10 158 aktier à kr. 500,00. Da selskapets vedtægter bestemmer at aktierne ikke med retsvirkning kan tegnes, erhverves eller eies av, eller pantsættes til andre end den norske stat, norske kommuner, norske statsborgere, eller med vedkommende departements tilladelse norske banker, blev de av os overtagne aktier foreløbig utstedt paa en av vore funktionærers navn. Bergens ligningskontor har imidlertid nu anmodet om at aktiebrevene maa bli transporteret til den rette eier og noteret hos selskapet. Vi tillater os derfor, under henvisning til ovennævnte bestemmelse i selskapets vedtægter, at anmode om Det Kgl. Departements samtykke til at ovennævnte 10 158 preferanceaktier eies av vor bank.

Vi gjør opmerksom paa, at vi tidligere har faat Det Kgl. Departements tilladelse til at eie indtil kr. 10 000 000,00 paalydende preferanceaktier. Vi har ved selskapets rekonstruktion i 1923 overtat 18 000 preferanceaktier à kr. 500,00 og vil ved den endelige gjennomførelse av rekonstruktionsplanen sandsynligvis yderligere maatte overta for ca. kr. 1 000 000,00 paalydende i preferanceaktier.»

I en på foranledning avgitt tilleggsskrivelse av 28de mai 1925 opplyser banken at den ikke innehar aktiemajoriteten i noget annet

selskap som eier, bruker eller leier vannkraft, likesom banken heller ikke selv eier annet vannfall eller bruker eller leier energi fra sådant.

Andragendet blev av departementet forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet til uttalelse, idet man gjorde opmerksom på at den ansøkte tilleggserhvervelse av aktier i A/S Høyangfaldene vil utkreve kongelig tillatelse i henhold til den almindelige konsesjonslovs § 36, idet banken i tilfelle vil bli innehaver av majoriteten av A/S Høyangfaldenes aktiekapital.

Hovedstyret har innhentet erklæringer i saken fra Kyrkjebø herredsstyre og fylkemannen i Sogn og Fjordane henholdsvis av 19de og 26de februar 1925, gående ut på at de intet har å bemerke til andragendet.

Hovedstyret har derefter i skrivelse av 1ste mai meddelt at det anbefaler andragendet innvilget.

Departementet skal bemerke:

Bestemmelsen om A/S Høyangfaldenes styre og kapital i dets konsesjoner av 19de november 1915 og 2nen april 1917, begges avsnitt I post 1 lyder således:

«Selskapets styre (direktion og repræsentantskap) skal ha sit sæte her i riket og skal til enhver tid udelukkende bestaa av norske statsborgere.

Selskapets aktier skal lyde paa navn. Aktierne skal ikke med retsvirkning kunne tegnes, erhverves eller eies av eller pantsættes til andre end staten, norske kommuner, norske statsborgere, eller med vedkommende departements tilladelse norske banker. Bestemmelser herom skal paaføres aktiebrevene i det norske, tyske, engelske og franske sprog.

Aktiekapitalen skal i løpet av byggetiden bringes op i et beløp av mindst halvdelen av anlægsomkostningerne. Dog behøver den ikke at overstige 5 millioner kroner.

Majoriteten av selskapets aktier maa ikke uten særlig kongelig tilladelse tilhøre nogen, som eier eller bruker eller leier energi fra andet vandfald her i riket, eller som sitter

inde med aktiemajoriteten i noget andet selskap, der eier eller bruker eller leier energi fra saadant vandfald. Selskapets vedtægter saavelsom senere forandringer i disse blir at forelægge vedkommende departement til godkjendelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige indskrænkninger i styrets virksomhetsomraade, alene gyldige, naar de godkjendes av departementet.»

Ved departementets skrivelse av 31te mai 1920 blev A/S Høyangfaldenes aktiekapital, som inntil da utgjorde kr. 17 millioner fordelt på ordinære aktier á kr. 1 000,00, tillatt utvidet til kr. 24 millioner ved utstedelse av 7 000 preferanseaktier á kr. 1 000,00. Av disse preferanseaktier opplyses altså nu Andresens og Bergens Kreditbank å ha overtatt en andel av kr. 5 079 000,00, mens ban-

kr. 8 500 000,00 fordelt på 17 000 ordinære aksjer á kr. 500,00.
» 17 000 000,00 » » 34 000 preferanseaksjer á kr. 500,00.

tilsammen kr. 25 500 000,00

På generalforsamlingen har hver aktie en stemme.

Andresens og Bergens Kreditbank anser nu om tillatelse til å inneha preferanseaktier til et samlet beløp av kr. 15 079 000,00, hvilket beløp overstiger halvparten av aktiekapitalen. Banken vil således trenge tillatelse efter konsesjonslovens § 36 til erhverv av aktiemajoriteten i A/S Høyangfaldene. Da bankens overtagelse av preferanseaktier i A/S Høyangfaldene står i nøie forbindelse med den nødvendiggjorte rekonstruksjon av selskapet, finner departementet med hovedstyret å burde stille sig imøtekommende til det inngitte andragende.

Man antar ikke at tillatelsen bør tilknyttes særlige betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av § 36 i den almindelige konsesjonslov av 14de desember 1917 Andresens og Bergens Kreditbank å erhverve preferanseaktier i A/S Høyangfaldene til et samlet beløp av kr. 15 079 000,00.

Vassdragkonsesjoner — 3.

ken av departementet under 19de april 1921 på ansøking kun hadde fått tillatelse til å overta kr. 3 150 000,00.

Under 16de desember 1921 godkjente departementet den av selskapets generalforsamling besluttede nedskrivning av den ordinære aktiekapital til kr. 8,5 mill. ved 50 pet. avskrivning på aktiene, likesom man samtykket i opdeling av preferansekapitalen i 14 000 aktier á kr. 500,00. Den således godkjente aktiekapital stor tilsammen kr. 15,5 million blev ved departementets skrivelse av 20de mars 1923 atter tillatt utvidet ved ytterligere utstedelse av preferanseaktier til et beløp av kr. 10 millioner, hvilket siste beløp blev tillatt overtatt av Andresens og Bergens Kreditbank overensstemmende med forutsetningene for selskapets rekonstruksjon.

Selskapets aktiekapital utgjør således nu:

11. Tistas Brukseierforening og Fællesfløtningen i Fredrikshalds Vassdrag.

(Regulering av Øgderen).

Kgl. resol. av 4de juli 1925.

Fra Tista brukseierforening og Fællesfløtningen i Fredrikshalds Vassdrag er til departementet innkommet et andragende dattert 9de mai 1919 om tillatelse til å regulere Øgderen mellem nuværende midlere sommervannstand, betegnet med kote 56,40 og kote 54,90.

Andragendet er sålydende:

«Undertegnede Tistas Brugseierforening og Fællesfløtningen i Fredrikshalds Vassdrag tillader sig herved at andrage om Tilladelse efter Vassdragslovens §§ 25, 26, 29 og 30, at regulere Sjøen Øgderen i Høland og Trøgstad Herreder og farbargjøre dens Afløb, alt overensstemmende med en af Direktør R. Bødtker udarbejdet Plan (Bilag I), der følger hoslagt tilligemed øvrige Bilag ifølge vedliggende Bilagsfortegnelse.

I.

Øgderens Vasdrag er et Tilløb til Fredrikshaldsvasdraget. For Fredrikshaldsvasdraget er der under Dannelsen en «udvidet Brugseier- og Vandfaldsforening for Fredrikshalds Hovedvasdrag» som vil repræsentere samtlige Vandfald i Vasdraget.

Man vedlægger et Exemplar af de Love, hvorom der paa det nærmeste er opnaaet for-

I. Ørje	Vandfald	10,56 m.;	Eier Ørje Brug	1 161 H.K.
II. Strømsfos	»	2,47 »;	» Aremark Kommune	296 » »
III. Krappeto	»	13,71 »;	» Fredrikshalds Kommune .	3 540 » »
IV. Brække	»	12,52 »;	3 Eiere	9 692 » »
V. Tistedalen	»	66,87 »;	» Ankers Træsliperi	1 050 » »
VI. Skonningsfos	»	7,00 »;	» Fredrikshalds Kommune .	660 » »
VII. Porsnæs	»	4,40 »;		
Sum 117,53 m. Faldhøide			Sum 16 399 H.K.	

Faldene V, VI og VII danner Tistas Brugseierforening med 78,27 m. Faldhøide og 11 402 H.K. og til disse har Fredrikshalds Kommune for sine Fald III og IV med 26,23 m. Faldhøide og 3 540 H.K. erklæret sig for Dannelsen af en udvidet Brugseierforening og for Regulering (se den hermed følgende Skrivelse, Bilag III). Ansøgningen repræsenterer altsaa tilsammen 104,50 Faldmeter og 14 942 H.K. og de to øvrige Vandfald I og II paa tilsammen 13,03 Faldmeter og 1 457 H.K. paaregnes indmeldt i den udvidede Brugsseierforening inden Reguleringen er iværksat.

Samtlige disse Fald er udbyggede (Krappeto og Brække under Udbygning) og der findes ikke udenfor disse nævnte Fald Elvestrækninger eller Stryg mellem Faldene, som kan opdømmes og nyttiggjøres, særskilt eller i Forbindelse med Faldene.

De i Planen nævnte Daltorpfos og Slorafos (samlet Faldhøide 18,80 m. og samlet nuværende Kraft 118,7 H.K.) ligger ikke i Hovedvasdraget og vil derfor staa udenfor den vorde Forening.

Undertegnede Fredrikshaldsvasdragets Fællesfløtningsforening repræsenterer hele Vasdragets Fællesfløtning.

Det vil saaledes sees, at nærværende Ansøgning repræsenterer praktisk talt alle Vasdragets Vandfaldsinteresser og helt ud alle dets Flødningsinteresser.

haands Enighed og som vil blive vedtagne for Brugseierforeningen, naar denne stiftes, samt den for Foreningen udarbejdede Vandfaldstabel, Bilag II.

Af Tabellen vil fremgaa, at den samlede Faldhøide udgjør 117,53 m. og den samlede Kraft 16 399 H.K. beregnet efter 15 m³/Sek. ved Tistedalen, fordelt paa følgende Vandfald:

II. Reguleringens Gjennemførelse.

Om selve de paatænkte Arbejder og Anlæg henvises til Direktør Bødtchers Plan og den dertil knyttede Beskrivelse.

Reguleringsanlæggets Manøvrering og det indvundne Magazins Udnyttelse forudsættes at skulle ske overensstemmende med det i Direktør Bødtchers Plan foreslaaede Manøvreringsreglement, der bedes fastsat samtidig med Tilladelsens Meddelelse. Om dette Reglement og dets Begrundelse henviser man til Planen, idet man yderligere skal bemærke følgende:

Reglementet gaar, som det vil sees ud paa en jevn Slipning, saaledes at Afløbet fra Øgderens Nedslagsdistrikt, der ved de foreslaaede Arbejder vil blive praktisk talt fuldstændig reguleret, i sin Helhed vil blive udnyttet paa den rationelleste Maade. Den Adgang til Døgnregulering, som foreslaaes aabnet i Tapningsreglementet, vil — uden at skade nogen anden Interesse — kunne skaffe de i selve Hemnæselven liggende Daltorpfos og Slorafos en Særfordel af den største Betydning, naar disse Fald udbygges for Production af elektrisk Energi, hvad der utvilsomt før eller senere vil ske.

Flødningens Vandbehov, der selvfølgelig maa tilgodesees, vil forudseeligvis dækkes

under den foreslaaede regulerede Vandføring paa 2,12 m.³/Sek.

Planen vil, som det sees, ikke medføre nogen Stigning af Flomvandstanden i Øgderen, idet den foreslaaede øverste Dæmningsgrændse tilsvarende den midlere Sommervandstand i Øgderen (Cote 56,40). Reguleringens Lavgrændse ligger paa Cote 54,90, saaledes at man altsaa faar 1,50 Meters Magazin. Den i Planen af 1908 foreslaaede Sænkning af Øgderens midlere Sommervandstand med 0,31 m. er nu opgivet, af Grunde som nærmere er angivet i Planen under «II Beskrivelse». Det vil nemlig heraf sees, at Spørgsmaalet om Udnyttelse af Kraftkilderne i Hølands Kommune nu staar i en anden Stilling end dengang, og Reguleringen med det nu foreslaaede Manøvreringsreglement tager direkte Sigte paa en rationel Udnyttelse af Daltorpfos og Slorafos, og disse Fosses Kraft vilde blive betydelig svækkede ved en Sænkning af Sommervandstanden. Dertil kommer, at de for Sænkningen tidligere interesserede Grundeiere intet vilde ofre for denne og end ikke samlet vilde anbefale Reguleringsplanen. Under disse Omstændigheder har Brugsforeningen og Flødningen ingen Grund til at bygge Reguleringen paa dette Grundlag, idet Forpligtelsen til at iverksætte en saadan Sænkning af den midlere Sommervandstand i høi Grad vil formindske Anlæggets Nytte for Vasdraget uden altsaa af Landeierne at opfattes som nogen eftertragtellesværdig Fordel.

III. Anlæggets Fordele.

Øgderen er hidtil helt ureguleret. Der vil efter Planen (se denne) indvindes et Magazin paa ca. 20 Mill. m.³, der altsaa vil komme den nedenforliggende Brugsdrift og Flødning tilgode.

Som det sees af Planen (første Tabel i Planen) vil Magazine skaffe Vasdraget nedenfor en Forøgelse af Driftsvandføringen der for de forskjellige Fald varierer fra 1,26 m.³ til 1,80 m.³, og som ialt repræsenterer ca. 2 238,6 H.K. (se næste Tabel i Planen). Vistnok er herved at merke, (jfr. nedenfor under V), at dette ikke vil repræsentere nogen nytbar Forøgelse af Kraft i alle Aar,

idet i Aar med normale Nedbørsforholde Hovedvasdragets ellers paaregnelige Minimumsvandføring, paa hvilken og endnu høiere Vandføringer jo dets Udbygninger maa basere sig, ogsaa uden denne Tillægsregulering kan paaregnes at udgjøre mere end det Tal, der i Planen opgives som Vandføringen efter Øgderens Regulering. Men i særlig tørre Aar vil Reguleringen i saa Henseende faa den fulde oven angivne Betydning.

Af Vasdragets Kraft (se ovenstaaende Fortegnelse) er eller blir i den nærmeste Fremtid ved Strømsfos med 296, Krappeto og Brække med 3 540, Tistedalen med 9 692 og Porsnæs med 660 tilsammen 14 188 H.K. i elektriske Kraftstationer leveret elektrisk Energi til alment og industrielt Behov og kun Ørje og Skonningsfos med tilsammen 2 211 H.K. leverer Kraft direkte fra Turbinerne for Industri. De industrielle Anlæg, som drives med den samlede Kraft, antages at repræsentere en Værdi af mindst 24 Millioner Kroner og beskæftige ca. 2 500 Arbeidere, der med Familie repræsenterer antagelig ca. 7 000 Mennesker. Der er heri medtaget ogsaa de største af den Række Fabrikker, som i og omkring Fredrikshald drives med Kraft fra Saugbrugsforeningens og Kommunens Elektricitetsverk paa Porsnæs. Det er klart, hvilken stor almen Interesse der under disse Forhold knytter sig til enhver Foranstaltning, som bidrager til at sikre disse Elektricitetsverkers og andre Anlægs jevne og fulde Drift.

En ganske særlig stor Betydning har Anlægget for Fredrikshalds Kommune, som for at sikre Dækning af sit Elektricitetsbehov nu er skredet til en stor og kostbar Udbygning af Faldene Krappeto og Brække. Dette er et Millionforetagende, der for Kommunen er et stort og tungt Løft — Udbygningens Kostende er beregnet til ca. Kr. 9 Millioner — og det vil for Anlæggets Rentabilitet og dermed for hele Kommunens Økonomi være af en afgjørende Betydning, at Anlægget sikres den størst mulige jevne Vandføring. Indtil dette nye Anlægs Fuldførelse vil Reguleringen ogsaa være af megen Betydning for Kommunens Forsørgelse med Elektricitet fra dens nuværende lille og

knappe Elektricitetsverk ved Porsnæs, som desuden leier Kraft fra Tistedalens meget optagne Kraftcentral.

For Daltorpfos og Slorafos vil Reguleringen bringe ganske særlig store Fordele, hvorom henvises til Planen. Alene ved en saadan Regulering bliver det overhovedet muligt at kunne udnytte disse Fald til en virkelig rationel Udbygning istedenfor de smaa Flombrug som nu findes der.

For Flødningen vil de foreslaaede Arbeider bringe store Fordele. Flødningen fra Øgderen og i Hemnæsøen, der nu fra Aar til Aar gjøres vanskeligere ved den tiltagende Opgrunding af Elven og som allerede saa at sige er umuliggjort, vil ved den foreslaaede Uddybning af Elveleiet faa langt bedre Vilkaar, hvad der igjen repræsenterer en Forøgelse af de omliggende Skoves Værdi og Udnyttelsesmuligheder. Det fornødne Flødningsvand forudsættes da stillet til Flødningens Disposition, saaledes som i Planen forudsat; dette kan som der er nævnt ske uden at skade Reguleringens forudsatte Nytteeffect. For Flødningen længere ned i Vasdraget er det saa givet, at Reguleringen udelukkende vil medføre Fordele, at det vil være unødvendig at paavise dette i Detalj.

For den almene Færdsel i Distriktet selv medfører Planen den Fordel, at der skabes Fremkomstmulighed for Motorbaad paa den ca. 3 Km. lange Strækning Øgderen—Braatevand. Ligeledes ligger det i Dagen, at Planens Udjevning af Vandføringen blot kan være til Fordel for Færdselen længere nede i Vasdraget, specielt for Kanalen. Med hensyn til denne sidste maa det merkes, at de foreslaaede Arbeider ikke berører Kanalens Anlæg eller Indretninger, men at Kanalen faar den fulde Nytte af Vandføringens Forbedring uden nogen Slags Ulempe eller Forandring af sine Anlæg.

Elvens tiltagende Opgrunding medfører nu en meget skadelig Forsumpning af Strandene ved Øgderen. Dette vil blive afhjulpet ved den foreslaaede Uddybning af Elveleiet.

Sluttelig maa det være givet, (cfr. Planen), om det end ikke er godt at fixere denne Fordel i positive Tal, at Arbeidene vil sænke

Flommen i Øgderen uden at forværre den nedenfor i Vasdraget.

IV. Reguleringens Ulemper

vil være forsvindende.

For alle Vandfaldsinteresser vil den som ovenfor paavist overhovedet kun bringe Fordele. For al almen Flødning og Færdsel ligesaa. I Øgderen er der ingen Dampskibstrafik, men en saadan vil ikke hindres eller generes ved den planlagte Regulering.

Al den stund den planlagte Regulering ligger paa den midlere Sommervandstand (56,40 M.) vil der omkring selve Øgderen ikke blive sat Grund under Vand, som nu er nytbar. Kun ved Braatevand vil en ren Ubetydelighed af Grund blive neddæmnet.

Paa Fisket antages Reguleringen ikke at øve nogen skadelig Indflydelse, ialfald ingen af Betydning.

For Strandeierne og de øvrige ikke ovenfor specielt omhandlede Interesser nedenfor i Vasdraget vil overhovedet ingen Ulempe eller Skade voldes. Flommen nedenfor vil som nævnt ikke blive forøget og Forøgelsen af Vasdragets Vandføring i de vandfattige Tider vil overhovedet ikke være merkbar.

V.

De Arbeider, hvortil Tilladelse herved søges, er ingen concessionspligtig Regulering efter Loven af 14. December 1917. Naar offentlig Tilladelse alligevel søges er det udelukkende, fordi man ikke kan paaregne Samtykke fra alle de Grundeiere eller Rettighedshavere, hvis Rettigheder berøres eller kan tænkes skadet.

Tilladelsen bliver derfor at søge efter Vasdragslovens § 25. Dette er saameget naturligare, som det hele Foretagende ikke er en Regulering af den Art, som Loven af 14de December 1917 overhovedet har for Øie. Det planlagte Foretagende har ikke til Hensigt at skabe ny Kraft for nye Anlæg eller at søge nyttiggjort et unyttet og ellers unytbart Vasdrag. Med hensyn til Kraftvindingen er Formaalet, forsaavidt angaar de allerede færdig udbyggede Fald, kun at skaffe

gamle Anlæg øget Sikkerhed for jevn og uforstyrret Drift i det Omfang, for hvilket de længe har været udbyggede. Og forsaa-vidt angaar de eneste nævneværdige, ikke endnu i Drift værende Vandfald, Krappeto og Brække, tilhører disse Fredrikshalds Kommune og udbygges som nævnt af den for at tilfredsstille Kommunens og dens Indbyggeres stadig stigende Behov for elektrisk Kraft til Lys og anden Industri. Der knytter sig saaledes heller ikke for Kraftens Vedkommende nogen Art Speculantinteresser eller Speculationsgevinst til Foretagendet, men blot Interesse af Samfundsbetydning til Sikring af eksisterende Bedrifters jevne Gang og en Række Kommuners Forøgelse med elektrisk Energi. Som nævnt i Planen Side 3 vil nemlig Foretagendet ikke blot gavne Fredrikshalds Kommunes store Udbygning ved Krappeto og Brække og dens nuværende Elektricitetsverk paa Porsnæs, men ogsaa Strømsfos, hvor Aremark Kommune bygger Elektricitetsverk, ligesom man kan gaa ud fra, at Ørje blir udbygget for Kraftforsyning til Distriktet, og Daltorpfos og Slorafos, som ved Reguleringen vil blive en naturlig og hensigtsmæssig Kraftkilde for Hølands Kommune.

Dertil kommer, som ovenfor paapeget, at Foretagendet helt bortset fra Kraftindvinningen, fremmer store og betydningsfulde almene Interesser for Flødning og Færdsel.

Man er selvfølgelig fuldt forberedt paa, at Det Offentlige, skjønt Foretagendet ikke falder ind under Reguleringsloven, kan ville knytte Betingelser i forskjellige Henseender til den ansøgte Tilladelse. Naar Tilladelsen meddeles efter Vasdragslovens § 25, staar jo imidlertid Det Offentlige i saa Henseende frit og behøver ikke at paalægge forskjellige af de Betingelser, som efter Reguleringsloven er obligatoriske, men som i et Tilfælde som dette vilde virke urimelige og ubillige og vilde sætte hele Foretagendets Fremme i Fare.

Man skal tillade sig kortelig at udtale Ansørgernes Opfatning angaaende forskjellige Punkter, hvor Det Offentlige kan tænkes at ville knytte Betingelser for Tilladelsen:

1. Tidsbegrænsning vil der her forhaabentlig ikke blive Tale om at paalægge. Den hovedsageligste Betydning har Foretagendet for kommunale Interesser — specielt Fredrikshalds Kommune — for hvilke jo ikke engang efter Reguleringsloven Tidsbegrænsning er paabudt, samt for de almene Interesser, Flødning og Færdsel. De private Interesser, som fremmes, er alle norske og Foretagendet vil, som ovenfor paapeget, for dem ikke betyde nogen egentlig Kraftforøgelse i normale Aar, men kun beskytte dem mod den Formindskelse af den normale Minimumsvandføring, som man nu i abnorme Tøraar er udsat for. Der skabes m. a. O. for dem ikke nye Værdier. Under disse Omstændigheder vilde en Tidsbegrænsning overfor dem formentlig være upaa-krævet af offentlige Hensyn og lidet billig. Ialfald vilde den av dem visselig føles som en Ubillighed.
2. Afgifter kan der forhaabentlig af de i 1. anførte Grunde heller ikke blive Tale om.
3. Heller ikke vel Kraftafgivelse til Stat eller Kommune. Noget Kraftbehov for Staten fra dette Foretagende er formentlig udelukket. Og hvad Kommunerne angaar, er den eneste Kommune, overfor hvilket Spørgsmaalet kunde tænkes at opstaa, Høland. Men netop for denne Kommune vil, som ovenfor paavist, Foretagendet skabe en Mulighed for at kunne udnytte Daltorpfos og Slorafos for Kommunen som en hensigtsmæssig Kraftkilde i Distriktet selv. De andre Vandfald, som skulde vinde Kraft ved Foretagendet ligger allesammen mindst 50 Km., dels optil 100 Km. fra Hølands Grændser, og da en eventuel procentvis Kraftafgivelse jo i Tilfælde maatte ske særskilt fra hvert Brug, vilde det iallefald blive saa ubetydelige Kraftkvanta, der kunde blive Tale om, at enhver Overførsel paa længere Afstande udelukker sig selv. Forøvrig er det, som paavist, et stort Spørgsmaal, om der overhovedet i dette

Tilfælde kan siges at foreligge nogen Kraftforøgelse, som selv efter Reguleringslovens Regler vilde hjemle Pligt til Kraftavgivelse.

4. M. H. t. Erstatningernes Ansættelse vilde man ikke finde det ubillig, om Reguleringslovens Regler blev paabudt anvendt.

5. Det samme gjælder de fleste af de ikke ovenfor omhandlede i Reguleringslovens § 12 opstillede Regler, saaledes Punkterne 1—3, 6, 10—14, 16—17 og 19. Paragrafens andre Punkter er dels overhovedet ikke praktiske for heromhandlede Foretagende, dels vilde de virke aabenbart urimelige og ubillige.

Man gaar forøvrig ud fra, at der vil blive Anledning til nærmere Forhandling angaaende alle Spørgsmaal vedrørende Betingelser for Tilladelsen.

VI.

Som ovenfor nævnt andrager man tilige om, at Vasdragslovens § 26 maa blive gjort anvendelig paa Foretagendet. Det rimelige heri trænger formentlig ingen nærmere Paavisning. Angaaende den Adgang til at deltage, som har været tilbudt andre end Ansøgerne tillader man sig at henvise til Bilag II hermed.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i skrivelse til departementet av 26de februar 1925 avgitt en erklæring i saken, hvorav man tillater sig å hitsette:

«Spørsmålet om regulering av denne sjø var oppe i 1898, da der var planlagt en senkning av den midlere sommervannstand på 31 cm., nemlig fra kote 56,40 til 56,09. — Et par år senere fremkom der plan om å regulere Øgderen 1 m. mellom kotene 55,09 og 56,09. Dette projekt, der inngikk som ledd i den i 1906 fremlagte plan for regulering av en rekke sjøer i Fredrikshaldsvassdraget kom imidlertid ikke til utførelse og bruks-eierforeningen har nu i forbindelse med fløtningen tatt spørsmålet om regulering av Øgderen op igjen til ny behandling i en noget utvidet skikkelse, idet der tenkes dem-

met til 56,40 motsvarende nuværende midlere sommervannstand og senket til 54,90. Sjøens naturlige lavvann er oplyst å ligge på 56,08, dens areal er 13,36 km.² og dens nedbør-område 91 km.².

Dammen er ifølge andragendet og planene forutsatt bygget ved utløpet av det nedenfor liggende Bråtevatn. Magasinet er beregnet til 20 mill. m.³ og økningen av vannføringen i de straks nedenfor liggende Daltorp foss og Slorafoss er ansatt til 1,26 m.³. De samlede nyttbare fallhøider er angitt til 131,33 m. og den innvundne kraft av ansøkeren beregnet til vel 2 200 turb.HK. døgnet og året rundt. — Sistnevnte fordeler sig således:

Vannfall	Fallhøide m.	Innvunnet turb.HK v/ 75 % nytte- effekt
Daltorp foss	6,30	79,4
Slorafoss	7,50	94,5
Ørjefoss	10,56	166,9
Strømsfoss	2,47	40,3
Krappeto og Brække	26,23	472,1
Tistedalen	78,27	1 385,4
Sum	131,33	2 238,6

Reguleringen vil ifølge andragendet være til fordel foruten for bruksdriften også for fløtningen fra Øgderen og i Hemneselven, hvor den på grunn av tiltagende opgrunning av elven angis å være så å si umuliggjort. Ansøkeren forutsetter at der avgis nødvendig fløtningsvann. Også for fløtningen lenger nede i vassdraget angis reguleringen å ville medføre fordeler.

Da øverste reguleringsgrense svarer til nuværende midlere sommervannstand, mener ansøkeren, at der omkring Øgderen ikke vil bli satt nu nyttbar grunn under vann. — Ved Bråtevatn, som ligger ca. 80 cm. lavere vil der efter uttalelse fra fylkesagronomen i Akershus neddemmes eller skades ca. 100 dekar, hvorav en forholdsvis beskjedne del er dyrket. Han anslår den samlede skade til ca. kr. 45 000,00 basert på priser adskillig høiere enn før krigen, men lavere enn under høikonjunkturen i 1919.

Ansøkerne mener at foretagendet ikke vil skade fisket av nogen betydning.

Ansøkerne har avvike sommer muntlig oplyst at de ikke har noget imot å sette dammen ved utløpet av Øgderen, istedetfor nedenfor Bråtevatn. Derved undgår man helt jordskaden omkring dette.

Dammen er beregnet å skulle komme på kr. 105 000,00 og tapningsgrøften mellom Øgderen og Daltorp-foss på kr. 180 000,00, tilsammen kr. 285 000,00. Overslaget angis å være summarisk. Enhetsprisene er satt lavere enn de toppriser, man hadde da andragendet blev innsendt i 1919, idet man gikk ut fra at arbeidene først vilde komme til utførelse under heldigere arbeidsforhold.

Ansøkerne antar at foretagendet ikke kommer inn under reguleringsloven av 14de desember 1917 og søker derfor om tillatelse etter vassdragslovens § 25.

Hvad eventuelle konsesjonsbetingelser angår fremholder de, at der — da foretagendet hovedsakelig har betydning for kommunale interesser samt for almene interesser som ferdsel og fløtning og ellers for helt norske bedrifter — forhåpentlig ikke kan bli tale hverken om tidsbegrensning, avgifter eller kraftavståelse. — Med hensyn til de øvrige i reguleringslovens § 12 opstilte regler finner ikke ansøkerne det urimelig om disse blev påbudt, således punktene 1—3, 6, 10—14, 16—17 og 19.

I tilslutning til ovennevnte andragende har ansøkerne opstillet følgende ekspropriasjonsforutsetning:

«Daltorp-foss Dam, hvis damprofil og demningsrett er bestemt ved rettsforlik av 13de mars 1854, tinglest 7de april s. å. samt den deri nevnte forretning med opmåling og opsetning av demningsmerker den 19de september 1854, må — med bibehold av flomprofilen uforandret — forsynes med avløp for den beregnede bruksvannføring således at tapping av Øgderen til kote 54,90 til en-

hver tid kan foregå som bestemt i det for Øgderens regulering fastsatte reglement.»

Andragendet har vært til behandling i distriktet med i hovedsaken følgende resultat:

Fredrikshalds formannskap anfører, at en ytterligere regulering av vassdragets vannføring er en uavviselig betingelse for at kommunens nye anlegg — Brække kraftanlegg — skal kunne gjennomføres på en heldig måte, så kraftprisen ikke blir altfor ugunstig og anbefaler inntrengende at andragendet innvilges.

Fredrikshalds Kanalselskap fremholder, at reguleringen av Øgderen vil heve minstevannføringen i hele vassdraget og lette fløtning og ferdsel på kanalen. Det anbefaler andragendet.

Ørje Brug anbefaler likeledes andragendet.

Are-mark herredsstyre har intet å innvende under forutsetning av at manøvreringen foregår således at flomforholdene bedres og at Høland kommune gir sin tilslutning til reguleringen.

Herredsstyret i Trøgstad innen hvis grenser en liten del av Øgderen ligger, anbefaler tillatelsen under forutsetning av at grunneierne får full erstatning for påført skade.

Fylkesmannen i Østfold anbefaler andragendet, idet han henviser til ovenstående uttalelser.

Høland herredsstyre protesterer mot at store arealer dyrket mark i bygdens centrum settes under vann uten nødvendighet og uten at der opnåes fordeler som ikke kan opnåes på annen måte. Derimot anbefaler det at reguleringen gjennomføres efter planen av 1906, hvorved Øgderen senkes til 56,09 og dammen settes ved dennes utløp. Dette bl. a. under den forutsetning at den rett som tilkommer kommunen til endel av den ved reguleringen innvundne kraft kompenseres ved en tilsvarende øk-

ning av kraften fra elektrisitetsverket i Lunds foss.

Ansøkerne fremholder sterkt at Hølands forhold til elektrisitetsverket i Lunds fossen ikke kan få nogen betydning for behandlingen av reguleringsandragendet. Nevnte verk ligger i Bøelven hvis vannføring overhodet ikke berøres av en regulering av Øgderen. Bøelven kommer fra Sitten og Mjermen, som ligger på østsiden av hovedvassdraget, mens Øgderen og avløpet fra denne kommer fra vest.

Akershus elektrisitetsverk har fremholdt at den naturlige kraftkilde for kommunen må være Rånåsfoss, hvorfra den til enhver tid vil kunne få den energi, som måtte trenges og det til priser som fullt ut vil kunne konkurrere med hvad kommunen måtte beregne sig, hvis den som foreslått skulde overta Lunds fossen elektrisitetsverk.

Fylkesmannen i Akershus slutter sig til Høland herredsstyres opfatning at en regulering efter den plan som ligger til grunn for andragendet vil være til skade for kommunens interesser. Han fraråder derfor at det innvilges.

Da herredsstyret ikke er imot enhver regulering, men anbefaler modifisert plan, når visse betingelser oppfylles, viser dette at det ikke er helt avvisende, men søker å hevde herredets interesser. — Fylkesmannen forstår Høland herredsstyre så at hvis ansøkerne nu skal tillates en ytterligere regulering innen dette distrikt, må kommunens interesser samtidig tilgode sees. Fylkesmannen finner efter sitt kjennskap til forholdene dette naturlig og riktig. — Blir andragendet avslått forutsetter han at der kan optas forhandlinger mellom kommunen og ansøkerne om regulering efter en endret plan.

Efterat der i 1923 på foranledning av ordføreren i Høland om sommeren var foretatt en befarng av Øgderen og Hemneselven samt Sitten, Mjermen og Bøenselven, hvori deltok representanter for hovedstyret samt Akershus fylkes vedkommende, blev saken

gjennem fylkesmannen i Østfold igjen oversendt ansøkerne til uttalelse. Denne, som nu foreligger, går i hovedsaken ut på, at andragendet må tas op til endelig avgjørelse, da vannkraften i samtlige fall i hovedvassdraget — optatt som de er av industrien — ikke lenger er tilstrekkelige, så man må utnytte vassdragets videre reguleringsmuligheter.

Fylkesmannen i Østfold ledsager uttalen med en ny erklæring, hvori han fremholder, at de almene hensyn som taler for innvilgelse av andragendet helt overveier ulemperne av almen art. — Han peker på den store betydning foretagendet vil ha for distriktene i Østfold ved vassdraget, bl. a. for Fredrikshald ved dets kraftverk Krappeto—Brække. Han går ut fra, at hensyn hertil tillegges avgjørende betydning og henstiller inntrengende, at den søkte reguleringstilladelse innvilges så snart skje kan.

Efterat Høland herredsstyre avgav den ovenfor nevnte uttalelse er herredet delt i to på en sådan måte, at den innen herredet liggende del av Øgderen i sin helhet blev liggende innenfor grensen av «Søndre Høland». Dette herredsstyre har i møte 4de oktober f. å. mot 1 stemme avgitt følgende uttalelse:

«Herredsstyret vil ikke detaljert uttale sig om ulemper eller mulige fordeler ved en regulering av Øgderen på grunnlag av ansøkernes plan om regulering fra midlere sommervannstand, men man vil fremholde, at skal regulering først foretas, og man får de ulemper som på forskjellige vis følger denne, må grunneiernes (landeiernes) interesser i retning av å få jordarealer rundt sjøen befridd for vann mest mulig tilgode sees. Ved en regulering efterat sjøen først er senket endel under midlere sommervannstand kunde store arealer, som nu lider av vann, bli skikket som dyrkningsjord, og samtidig som brukseierforeningen opnår store fordeler ved reguleringen, vilde denne (reguleringen) bli av stor betydning også for jordbruket rundt sjøen. Man forutsetter, at dammen settes ved Øgderens utløp. Man forutsetter videre, at konsesjonsansøkerne regner «midlere sommervannstand» (kote 56,40) efter samme merke, som grunneiernes går ut

fra, og at det før konsesjonen gis, bringes full klarhet i dette.

Med hensyn til spørsmålet om en jevnere vannføring i det såkalte østre vassdrag Setten, Mjermen og Bøhnselven — i forbindelse med Øgdernreguleringen, må man i det vesentlige være enig i, hvad Høland herredsstyre tidligere har fremholdt herom, da man mener, at Tista brukseierforening, som det synes uten større ulempe måtte kunne gå med på å tappe Setten sjø utenfor fløtningstiden med mest mulig jevn vannføring og således til fordel for Lundfossen kraftstasjon, hvorfra Høland elektrisitetsverk får sin vesentlige kraftforsyning, like som det vel heller ikke er tvil om, at minimumsvannføringen i Bøhnselven, hvor nevnte kraftstasjon er beliggende, også under fløtningstiden kunde forøkes betydelig og med forholdsvis små forbedringer av fløtningsforholdene i denne elv med sikte på å spare fløtningsvann. Man skal i så henseende henvise til Tista brukseierforening og fellesfløtningsens skrivelse av 22de februar 1923, hvor det nevnes, at der på visse betingelser er tilbydd en minimumsvannføring i fløtningstiden av 1,5 sekundkubikkmeter mot 0,67 sekundkubikkmeter, som nu er minimumsvannføringen i denne tid.

Kravet om en sådan byttevannføring må dog ikke stå hindrende i veien for den for landeierne heldigste regulering av Øgdern.

Når minoriteten (K. Bergsjø) stemte imot beslutningen, var det fordi han fraråder en hvilkensomhelst regulering av Øgdern.»

Til ytterligere orientering har man latt ingeniør Solem foreta en befaring og herunder skaffe endel opplysninger angående visse spørsmål, som antas å være av interesse ved sakens behandling. Hans rapport, som er datert 20de november d. å. er sålydende:

«Efter anmodning av overingeniør Hugo-Sørensen reiste jeg 17de ds. til Hemnes i Høland for å få endel nærmere opplysninger om trafikken over Øgdern ved vintertid og for å høre grunneiernes mening om, hvilken

innflydelse den foreslåtte regulering må antas å få på ferdselen efter isen.

Jeg søkte landeiernes representant, hr. Simen Gangnes, dessuten konfererte jeg med en annen av opsitterne på Gangnes samt med ordføreren i søndre Høland, hr. Skulderud. Disse oplyste, at der ved vintertid foregår endel kjøring over sjøen, idet veien for en rekke av beboerne på sjøens vestsida til meieri, handelsmann, jernbanestasjon m. v. derved blir betydelig kortere. Beboerne på Grepperud, Strand og Gukil trafikkerer således isen over til Holm på østsida av sjøen. Gangnes og de øvrige jeg talte med om dette antok imidlertid, at trafikken også efter reguleringens gjennomførelse kunne foregå i samme utstrekning som nu, om den enn til sine tider kunde bli endel besværliggjort på grunn av sprekkedannelser ved sjøens nedtapning. — Der foregår også en betydelig tømmertrafik etter sjøen om vinteren, idet der efter hvad det blev mig meddelt ingen fløtning kan foregå fra Øgdern, så sivbevokset som elven nu er fra sjøen og nedover. Siste gang fløtning foregikk oplystes å være 1921. Fløtningsforeningen overtar tømmeret først nede ved Åbogen, ca. 1,5 km. nedenfor utløpet av sjøen, hvortil tømmerleverandørene er henvist å kjøre tømmeret. Skogeierne ved den øvre (søndre) del av sjøen er således på grunn av den lange transportvei omtrent avskåret fra å levere slipetømmer. Tømmeret tilvirkes for det vesentlige som skurlast på stedet.

Ved reguleringens gjennomførelse vil fløtning kunne foregå i senkningskanalen. Reguleringen vil utvilsomt være en betydelig vinning for land- og skogeierne omkring sjøen, idet den muliggjør for eierne ved sjøens øvre ende å få sendt sitt tømmer gjennom vassdraget samtidig som den kostbare kjøring av tømmeret frem til Åbogen fra distriktene omkring sjøens nedre del undgås. De bedre forhold, som reguleringen således skaper for tømmerdriften, blev av opsitterne tillagt vesentlig betydning.

Hvad angår reguleringens virkninger forøvrig, så blev det fremholdt av dem jeg talte med, at reguleringen også vil være en vinning for jordbruksinteressene rundt sjøen.

Denne opfatning deles av den overveiende del av landeierne. Man anså det nemlig tvilsomt, om landeierne kunde komme til enighet om for egen regning å foreta den senkning av almindelig sommervannstand med 1', som omhandlet i ingeniør Sætersmoens plan av 1898, som dengang var kalkulert til kr. 15 000,00 men som med de nuværende priser antagelig vil komme på det femdobbelte. Der må også regnes med vedlikehold av kanalen. Elven har nemlig tendens til å gro igjen og dette vil formentlig vedvare også etter reguleringen. Det er mulig at dette forhold også for endel skyldes avlagringer fra Dalselv. Denne er Øgderns vesentligste tilløp og faller ut i sjøen i nærheten av utløpet. Man mener i ethvert fall å ha konstatert en stadig omenn langsom heving av elvebunnen og en tilsvarende stigning av den almindelige sommervannstand. Ved gjennomførelse av reguleringen vil forholdet bli stabilt og vedlikeholdet vil påligge brukseierne.

Da det i de aller fleste år for Tistedalsvassdragets vedkommende er nødvendig å tappe fra magasinene i sommermånedene, vil vannstanden i Øgdern synke i løpet av denne tid ned i maksimum til laveste tappegrense, som etter brukseierforeningens forslag kommer på kote 54,90. Da flommene ved reguleringen i ethvert fall ikke vil bli forværret, men snarere må antas å bli forbedret, synes det utvilsomt, at jordbruksinteressene vil tilgodesees ved reguleringen. Hvis øverste reguleringsgrense i tilfelle kommer på kote 56,30 vilde fordelene etter landeiernes mening ytterligere bli betydelig øket. I denne forbindelse skal bemerkes, at vannstanden ved Hemnes bro under befaringen den 17de ds. blev målt til 56,51, motsvarende ca. 56,56 i sjøen eller ca. 16 cm. over den av brukseierforeningen ansøkte øverste reguleringsgrense. Dette tiltross for at tilløpet i det siste har avtatt betydelig. Det er således grunn til å tro, at den av ingeniør Sætersmoen fikserte høide for almindelig sommervannstand ikke er for høit ansatt, anvendt på de nuværende vannstandsforholde i sjøen. For å erholde mere klarhet herover, anmodet jeg hr. Gangnes om å innsende vann-

standsopgave ved slutten av denne måned.

Landeierne er opmerksomme på, at utseendet omkring sjøen vil lide endel ved nedtapning om sommeren. Men de er også klar over, at dette ikke kan undgås, om man vil opnå fordelene med senkningen. Det blev forøvrig anført, at utseendet neppe vilde bli vesentlig forskjellig fra det nuværende, når sjøen blev betraktet i nogen avstand. Såvidt jeg forstod blev dette spørsmål ikke tilagt nogen avgjørende betydning.»

Senere har ingeniør Solem hatt en telefonsamtale med landeiernes representant, Simen Gangnes og forespurt om grunnforholdene er sådanne, at de kan tenkes å vanskeliggjøre adkomsten til eller avkjørselen fra isen, under nedtapningen om vinteren. Hr. Gangnes svarte at grunnen er så god på de steder trafikken foregår, at der ingen vanskeligheter kunde tenkes å ville opstå. Han nevnte dog et sted, hvor grunnen var mindre god, nemlig mellem gårdene Strand og Gukil. Dette vilde imidlertid ikke medføre hindringer for trafikken, da isveien kunde legges ovenfor eller nedenfor om forholdene måtte tilsi det.

I anledning av en bemerkning i uttalelsen fra Søndre Høland opplyses at det av ingeniør Solem er bragt på det rene at konsesjonsansøkeren og grunneierne har gått ut fra samme merke, nemlig fastmerke sydøstre hjørne av grunnmuren på Nordre Hemnes' hovedbygning. Han har til kontroll også innnivellert fastmerke i fjell ved elven ikke langt nedenfor og funnet at høideangivelserne stemmer.

Hovedstyret foretok i september sistleden en befaring av Fredrikshaldsvassdraget og besiktiget herunder også Øgdern. Øgdern omgis i meget stor utstrekning av flate opdyrkede marker, hvis avkastning utvilsomt vil bli berørt ved den påtenkte regulering. Hovedstyret har av hensyn til jordskaden funnet at reguleringshøiden bør reduseres 10 cm., altså til kote 56,30. Med bibehold av den planlagte laveste tapningsgrense blir da magasinet tilsvarende mindre.

Når også Bråtevatn sløifes som magasin antas kraftinnvinningen å ville dreie sig om vel 2 000 turbin HK. Hertil skulde så komme at fløtningen vil ha fordel av reguleringen.

På den annen side står skaden og ulempen som efter det foreliggende vesentlig kommer til å gjelde den til Øgdern støtende grunn og ulemper for ferdselen på og over sjøen. Også sjøens utseende vil komme til å lide ved at strenderne som i adskillig utstrekning er meget flate til sine tider av året vil bli liggende tørre og bare.

Under forutsetning av at dammen settes ved utløpet av Øgdern antar Hovedstyret, at betingelsene for at tillatelse til regulering mellom kotene 54,90 og 56,30 er tilstede, jfr. reguleringslovens § 8 og anbefaler sådan gitt. — At andragendet må behandles efter nevnte lov antas å være på det rene, bl. a. fordi kraftøkningen i et enkelt fall overskrider 500 nat.HK. jfr. lovens § 3, 2 d.

For kommuner antar man at tillatelsen som vanlig bør gjelde på ubegrenset tid. For private falleiere foreslås den gitt for et tidsrum av 50 år.

Efter reguleringslovens § 10,5 blir der å opstille vilkår om rett for staten til å innløse de deler av anlegget, som måtte tilhøre dem for hvem tillatelsen er tidsbegrenset.

Avgiftene til stat og kommuner antas passende å kunne settes til henholdsvis kr. 0,50 og 2,00 pr. innvunden natur HK. — Kulstad, Nygårdsvold, Ås og Eiesland stemte for kr. 3,00 til kommuner.

Øgderen har efter kartet et areal på 13,36 km.² og en største bredde av ca. 1,5 km. Efter det foreliggende må det antas at den ikke i sin helhet er undergitt eiendomsrett, hvorfor man har medtatt vilkår om godtgjørelse engang for alle, jfr. reguleringslovens § 13. Man foreslår den satt til kr. 1,00 pr. innvunnen natur HK.

Efter reguleringslovens § 12,15 skal der ordinært betinges avgitt inntil 10 pct. av den innvunne kraft til kommuner, likesom der kan forbeholdes 5 pct. til staten. Hovedstyret foreslår at disse satser gjøres gjeldende. — Høland herredsstyre har som nevnt foreslått at den rett som tilkommer kommunen til endel av den ved reguleringen innvunne

kraft kompenseres ved en tilsvarende økning av kraften fra elektrisitetsverket i Lundsfossen ved forandring i manøvreringen i de derværende reguleringsdammer som tilhører ansøkerne. Efter hovedstyrets opfatning vilde det ha vært ønskelig om man kunde ha funnet en ordning så der blev sluppet mere vann i det østre vassdrag. Da man imidlertid har vært i tvil om der var adgang til å stille vilkår herom har man innhentet uttalelse fra Justisdepartementet og Arbeidsdepartementet, som begge antar at der ikke er adgang til å opstille et vilkår som det av Høland herredsstyre antydde.

De øvrige vilkår trenger antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse.

I henhold til ovenstående anbefaler Hovedstyret at der i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer meddeles Tistas brukseierforening og fellesfløtningen i Fredrikshalds vassdrag tillatelse til å regulere Øgderen mellom kotene 54,90 og 56,30 under forutsetning av at dammen settes ved utløpet av Øgderen. Tillatelsen foreslås gitt på de i vedlagte utkast opstilte betingelser.

Hovedstyret har under 20de desember 1924 underrettet fylkesmannen om det resultat man er kommet til og samtidig oversendt avskrift av utkastet til betingelser samt til manøvreringsreglement med anmodning om å forelegge dem for ansøkerne. Såfremt betingelsene og ovennevnte forutsetning vedtas bad man utkastet forsynt med påtegning herom og tilbakesendt.

Noget senere, nemlig under 11te ds. underrettet man fylkesmannen om at punkt 6 i utkastet til manøvreringsreglement foreslås supplert med følgende: «Kanalbestyren skal holdes underrettet til de tider han finner fornødent av hensyn til manøvreringen av dammene nedenfor i vassdraget.» Hovedstyret bad fylkesmannen om å foranledige meddelt om ansøkerne måtte ha noget å bemerke hertil.

Efter nu mottatt påtegningskrivelse fra fylkesmannen av 11te ds. med bilag har ansøkerne godtatt de nevnte to utkast, bare med tilføielse at det vilde være hensiktsmessigst at ordene i manøvreringsreglementets § 3 «Fredrikshalds hovedvassdrags brukseier- og vannfallsforening» ombyttes med «vassdragets brukseierforening». — Ansøkerne ber samtidig om at saken må bli fremmet så snart skje kan, idet det av mange grunner vil være ønskelig å gå igang med ekspropriasjonsforretningene tidlig kommende vår.

Senere har man mottatt skrivelse fra ansøkerne av 20de ds. hvorefter de ikke har noget å innvende mot den foreslåtte tilføielse til punkt 6 i manøvreringsreglementet.

Man tillater sig å vedlegge utkastet til reguleringsbetingelser samt til manøvreringsreglement — det siste rettet overensstemmende med det man efter den stedfundne skriftveksel er enige om.

Efter dette skulde nærværende sak være ferdig til avgjørelse.»

De i hovedstyrets skrivelse omhandlede distriktsuttalelser vedlegges.

Landbruksdepartementet har i skrivelse av 27de juni 1925 meddelt, at det intet vesentlig har å innvende mot at reguleringen gjennomføres overensstemmende med det forslag som foreligger fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Departementet skal bemerke:

Tistas Brukseierforening og Fellesfløtningen i Fredrikshalds Vassdrag har i fellesskap søkt om tillatelse til å regulere Øgderen mellom kotene 54,90 og 56,40.

Øgderen, hvis areal utgjør 13,86 km.² og har en største bredde av ca. 1,5 km., er beliggende i Søndre Høland herred i Akershus samt for en mindre del i Trøgstad i Østfold. Avløpet som er i sjøens nordre ende forener sig efter å ha dannet det lille Bråtevann med Hølandselven 6 km. ovenfor Skulerudvann i Fredrikshaldsvassdraget.

Øgderens naturlige lavvann er opplyst å ligge på kote 56,08 og den nuværende midlere sommervannstand på kote 56,40, altså tilsvarende den ansøkte høieste opdemnings-

grense. Den påregnes med den planlagte regulering en samlet krafttilvekst i de nedenforliggende nyttbare fall av vel 2200 turb.HK., hvorav den overveiende del faller på de utbyggede elektrisitetsverker i Tistedalen. Reguleringen angis å ha vært en forutsetning for bygningen av Fredrikshalds kommunes nye anlegg — Brække kraftanlegg. Da dette verk er bygget under høikonjunktur vil den forutsatte kraftøkning ha stor betydning for dets økonomi. Økningen vil i det hele utfylle et sterkt behov for bruksdriften i vassdraget likesom fløtningen, der også står som medansøker, vil dra nytte av reguleringen. Hvad spesielt fløtningen fra Øgderen og i dens nærmeste avløp Hemneselven, hvor den på grunn av elvens opgrunning angis å være umuliggjort, vil reguleringen medføre at fløtningen vil kunne foregå i senkningskanalen. Ferdselen i vassdraget nedenfor vil kun ha fordel av reguleringen, idet denne vil heve minstevannføringen. Der må påregnes nogen skade på jord samt nogen ulempe for vintertrafikken over Øgderen.

Av hensyn til den med en opdemning av Bråtevann forbundne jordskade, har ansøkerne gått med på å forandre planen således at dammen settes ved Øgderens utløp istedetfor som påtenkt ved utløpet av det nedenforliggende Bråtevann.

Av hensyn til de til Øgderen støtende opdyrkede marker foreslår Hovedstyret øverste reguleringshøide satt til kote 56,30 istedetfor som ansøkt til kote 56,40. Kraftinnvinningen efter den således modifiserte regulering vil utgjøre vel 2000 turb.HK.

Andragendet er anbefalt av de til reguleringsbassinet støtende kommuner Søndre Høland og Trøgstad.

Departementet antar med Hovedstyret at reguleringen går inn under reguleringsloven av 14de desember 1917.

Efter de foreliggende opplysninger om kraftøkningen og om de interesser som vil berøres antas det unødvendig å forelegge saken for Stortinget.

Departementet anser det godtgjort at nytten av reguleringen vil være overvei-

ende i forhold til skaden og ulempene derved, jfr. reguleringslovens § 8.

Departementet vil således anbefale reguleringstillatelse gitt for en regulering mellom kotene 56,30 og 54,90, således som av Hovedstyret foreslått, idet man som sedvanlig forutsetter at departementet vil være be- myndiget til å gjennomføre mindre vesent- lige endringer i planen.

Andragendet har vært bekjentgjort på anordnet måte.

Man finner i det hele å kunne tiltre de av Hovedstyret for tillatelsen forslåtte be- tingelser, som er vedtatt av ansøkerne, idet man alene har gjort en mindre tilføielse til punkt 21 om opsigelse av konsesjonskraft.

Forsåvidt angår vannfall, som tilhører norske kommuner, vil man således anbefale konsesjonen gitt på ubegrenset tid. For pri- vate vannfallseiere er foreslått en conse- sjonstid av 50 år, jfr. post 1.

Innløsningsrett for staten i det 35te år forsåvidt angår de deler av anlegget som måtte tilhøre dem for hvem tillatelsen er tidsbegrenset er opstillet overensstemmende med reguleringslovens § 10,5, jfr. utkastets post 2.

Avgiftene til staten er foreslått satt til kr. 0,50 pr. natur HK. og til kommuner kr. 2,00, jfr. utkastets post 3. Likeledes har man funnet at der i henhold til regulerings- lovens § 13 må bli å betinge en godtgjørelse en gang for alle til staten, som foreslås satt til kr. 1,00 pr. natur HK., jfr. post 4.

Efter reguleringslovens § 12,15 skal der ordinært betinges avgitt inntil 10 pct. av den innvundne kraft til kommuner, likesom der kan forbeholdes 5 pct. til staten. Man fore- slår at disse satser gjøres gjeldende, jfr. ut- kastets post 21. Høland herredsstyre har fore- slått at dets rett til andel i eventuell pro- centkraft kompenseres ved en tilsvarende økning av kraften fra elektrisitetsverket i Lundsfossen ved forandring i manøvrerin- gen i de derværende reguleringsdammer som tilhører ansøkerne. I anledning herav skal departementet bemerke at man overensstem- mende med derom innhentet uttalelse fra Ju- stisdepartementet antar at der ikke er ad- gang til i konsesjonen istedetfor vilkår om

kraftavståelse til en kommune å pålegge konsesjonæren plikt til å forandre manøvre- ringen av reguleringsdammer i et vassdrag, som ikke berøres av den regulering, som der søkes tillatelse til, for å øke kraftmengden i et derværende elektrisitetsverk.

I utkastets post 22 er der foreslått stil- let sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00.

Under henvisning til post 18 bemerkes at man vil anbefale utferdiget som gjeldende inntil videre reglement for manøvrering av reguleringsdammen overensstemmende med det av Hovedstyret ovenfor påberopte for- slag der er sålydende:

1.	
Øverste reguleringsgrense	kote 56,30
Laveste —»—	» 54,90
Reguleringshøide 1,4 m.	

Vannstanden i Øgderen må ikke over- stige øverste reguleringsgrense uten at dam- men er åpnet helt.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

2.
Der avgis det til den almindelige ferd- sel og fløtning nødvendige vann overens- stemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte bestemmelser.

3.
Øgderens magasin skal av vassdragets brukseierforening benyttes til å fremskaffe den til enhver tid høiest mulige jevnvann- føring ved Daltorpfoss og Slorafoss.

Inntil annerledes bestemmes — se post 5 — skal vannføringen fra det samlede ned- børfelt til Korselven når den er sunket ned til 2,12 m.³ og derunder, suppleres ved tap- ning fra Øgderen, så driftvannføringen ved Daltorpfoss og Slorafoss kan holdes på 2,12 m.³/sek.

Det skal ved manøvreringen has for- øie, at flomvannstanden i Øgderen og flom- vannføringen i vassdraget ikke forøkes og at vassdragets naturlige lavvannføring ikke forminskes til skade for andres rettigheter.

Det skal påsees at flomløpet ikke hindres av is eller lignende samt at dammen til enhver tid er i god stand.

4.

Utenfor hovedregelen i post 3 kan der, når enighet herom opnåes ved konferanse, på grunn av unormale nedbørforhold eller etter ønske fra Daltorpfoss og Slorafoss tilstedes en noget høiere eller lavere driftsvannføring enn 2,12 m.³, når denne uregelmessighet i vannføringen uten skade kan utjevnes i de nedenfor liggende bassenger.

5.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Han skal bo i dammens umiddelbare nærhet og ha telefon i sin bolig.

6.

Der skal føres protokoll over dammens manøvrering, avleste vannstande samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til vassdragsdirektøren. — Kanalbestyreren skal holdes underrettet til de tider han finner fornødent av hensyn til manøvreringen av dammene nedenfor i vassdraget.

7.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

8.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etterat vannfallseierne, fløtningens vedkommende og Fredrikshald kanalselskaps direksjon har hatt anledning til å uttale sig.

Det opstilte utkast til konsesjonsbestigelser er sålydende:

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens datum.

Dersom vannfall der tilhører norske kommuner deltar i reguleringen eller blir med-

eiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vannfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etterat konsesjon er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Bestemmelsen om innløsning må være meldt eierne 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhesterkraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. naturhesterkraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kun-

net påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det, at magasinet utnyttes på en sådan måte, at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer efterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,00 for hver ved reguleringen innvundne naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge efterhvert, som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21 skal, for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, efterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag nogen av disse frister uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegges konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100,00.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

8.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, for såvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mer enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter, hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgjældning for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes

etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning som er knyttet til anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

13.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Unødvendighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet

finder at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår hertil, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Ved anlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

18.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer efterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departe-

mentets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledning eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Undlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kw. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft. — Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

22.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som

ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget nedenfor dette samt å avgi vann i sådan utstrekning, at den almindelige ferdsel og fløtning forulempes så litet som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføininger han skal treffe avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på ferdselen eller fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

25.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstatte det offentlige av reguleringsanleggets eier efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Alle heftelser, som hviler på anlegget, faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

27.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et

utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer Tistas Brukseierforening og Fellesfløtningen i Fredrikshalds Vassdrag å foreta en regulering av Øgderen mellem kotene 54,90 og 56,30 i det væsentlige i henhold til fremlagte planer og på vilkår og forutsetninger som i Arbeidsdepartementets foredrag av 4de juli 1925 nevnt.
2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre reglement for manøvrering av reguleringsdammen overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets nevnte foredrag inntatte utkast.

12. Fosdalens Bergverksaktieselskap.

(Leie av inntil 700 kW. fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 17de juli 1925.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 9de februar 1925 har departementet mottatt et andragende datert 4de desember 1923 fra ingeniørerne Nissen og von Krogh på vegne av Fosdalens Bergverks-Aktieselskab om tillatelse til å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Med skrivelse fra tilsynsmannen ved elektrisitetsvesenet i 5te distrikt av 7de desember 1923 har Hovedstyret mottatt et andragende fra ingeniørerne Nissen og von Krogh datert 4de desember 1923 på vegne av Fosdalens Bergverks-Aktieselskab om tillatelse til å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Mellem Fosdalens Bergverks-Aktieselskab og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk er der den 17de oktober 1923 oprettet kontrakt, hvorefter Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk forplikter sig til å levere Fosdalens Bergverk-A/S inntil 700 kW. elektrisk energi som skal leveres med en spenning av 21 000 volt ved Fosdalens transformatorstasjon i Beitstaden kommune.

I henhold til lov av 14de desember 1917 kap. IV tillater vi oss på vegne av Fosdalens Bergverks-Aktieselskab å andra det ærede departement om tillatelse til å leie ovennevnte 700 kW.

I denne forbindelse tillater vi oss å gjøre opmerksom på at der ved kgl. resolusjon av 28de mars 1912 jfr. kgl. resolusjon av 18de desember 1912 er meddelt Fosdalens Bergverks-Aktieselskab konsesjon på de gruber, selskapet nu driver.

I denne konsesjon finnes inntatt bestemmelser om selskapets styre, aktieeiere m. v., hvorfor nye bestemmelser herom i nærværende tilfelle skulde være overflødige.

Konsesjon på grubene er meddelt for et tidsrum av 75 år regnet fra 28de mars 1912, hvorfor det vilde være ønskelig om også nærværende konsesjon på kraftleien kunde være meddelt for samme tidsrum, men da dertil neppe er adgang så ansøker vi herved om at fristen blir satt så langt, som det efter loven av 14de desember 1917 § 23 er adgang til.

Vi vedlegger avskrift av kontrakten mellom Fosdalens Bergverks-Aktieselskab og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Som det vil sees, trer denne kontrakt først i kraft, når der foreligger en endelig av Beitstad herredsstyre godkjent overenskomst mellom fylkesverket og Beitstad kommune om overdragelse av de nugjeldende kraftleiekontrakter av 5te desember 1914 og 17de desember 1917 til fylkesverket.

I anledning herav har fylkesverkets direktør herr Astrup i skrivelse av 20de f. m. meddelt oss følgende:

«På foranledning av Deres skrivelse av 17de ds. meddeles at den i kontrakten om-

handlede overenskomst med Beitstad er i orden, vedtatt av herredsstyret i møte den 20de oktober og av fylkesverkets styre den 13de november d. a.»

Malin herredsstyre har i møte den 15de mars 1924 uttalt at det intet har å innvende mot andragendets innvilgelse.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fylke anbefaler andragendet innvilget i påtegningsskrivelse av 25de mars 1924.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Fosdalens Bergverks-Aktieselskab tillatelse til å leie inntil 700 kW. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonæren måtte leie inntil 700 kW. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk, dog ikke utover 1ste juli 1946.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk

innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan til-lates benyttet fremmede arbeidere og funk-sjonærer når de har hatt fast bopel her i ri-ket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nød-vendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foran-stående bestemmelser er i selskapets tje-neste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti — kro-ner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapt skal ved bygning og drit av det elektriske anlegg anvende norsk ar-beide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på uten-landsk med mere enn 10 — ti — pct.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørs-målet av departementet.

Vedkommende departement kan til-stede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger sel-skapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — fem-ten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal for-trinsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som uten-landske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kon-gen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjel-der for selskapet og kan forlanges uttatt ef-ter departementets bestemmelse i kraftsta-sjonen eller fra fjernledningen eller fra led-

ningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede ut-gifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Av-brytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets sam-tykke.

Selskapet har rett til å forlange et var-sel av et år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Er-legges den ikke til forfallstid svares deref-ter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgif-tens beregninger og erleggelser fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av pri-sene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved ener-gien.

11. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de be-stemmelser som til kontroll med foranstå-ende betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepar-te-ment.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reg-lene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Saken blev behandlet i hovedstyremøte den 11te september 1924 hvorefter betingelsene blev forelagt selskapets konsulenter. I konsulentenes skrivelse til Hovedstyret av 5te november 1924, hvorav avskrift vedlegges, meddeles at selskapet anmoder om at betingelsen post 2 2nen passus forandres da denne bestemmelse ikke er i overensstemmelse med den selskapet tidligere meddelte bergverkskonsesjon. Den av hovedstyret foreslåtte bestemmelse lød således:

«Av selskapets aktier skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.»

Da ovennevnte bergverkskonsesjon, meddelt ved kgl. resolusjon av 28de mars 1912, jfr. kgl. resolusjon av 18de desember s. a. ikke inneholder nogen sådan bestemmelse om selskapets aktier, av hvilke for tiden 427 befinner sig på svenske og 173 på norske hender, vil man foreslå at nevnte bestemmelser ikke inntas i konsesjonen.

Med hensyn til selskapets bemerkninger til post 8 om kraftavståelse, skal bemerkes at hovedstyret er av den opfatning at loven ikke gir adgang til å frafalle bestemmelsen herom. Forsåvidt departementet måtte være av en annen opfatning tillater man sig å utbe sig nærmere meddelelse herom, idet man skal bemerke at bestemmelsen i enkelte tilfelle ikke er medtatt i resolusjonen angående kraftleie.

Selskapets bemerkning til post 9 foranlediger ikke nogen endring i hovedstyrets forslag.

Sakens dokumenter vedlegges, deriblandt en erklæring datert 22de januar 1924 i henhold til erhvervslovens kap. IV § 24.

Behandlet i hovedstyremøte den 26de januar 1925.»

Man vedlegger de i Hovedstyrets skrivelse påberopte bilag deriblandt en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember

1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles Fosdalens Bergverks-Aktieselskab tillatelse til å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Man antar at der for tilladelsen bør oppstilles vilkår overensstemmende med det av Hovedstyret avgitte forslag, hvori som det vil sees ikke er betinget kraftavgivelse til staten eller avgifter til kommuner.

Man vil anbefale at betingelsens post 8 om kraftavståelse gis følgende tilføielse:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates Fosdalens Bergverks-Aktieselskab i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 17de juli 1925 anførte betingelser.

13. A/S Fiskå Verk.

(Leie av inntil 2500 kW. fra Kristiansand elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 17de juli 1925.

Fra A/S Fiskaa Verk, Vågsbygden pr. Kristiansand S. har departementet mottatt et andragende, datert mars 1924, om tillatelse til å leie inntil 2500 kW. spillkraft fra Kristiansand Elektrisitetsverk.

Andragendet blev av departementet forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 18de mai 1925 har avgitt en erklæring, sålydende:

«Med det ærede departements ovennevnte skrivelse har Hovedstyret mottatt til uttalelse et andragende fra A/S Fiskå Verk, Vågsbygden pr. Kristiansand datert mars 1924 om tilatelse til å leie inntil 2500 kW.

spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

Undertegnede A/S Fiskå Verk, Vågsbygden pr. Kristiansand, tillater sig herved å åndra om konsesjon på erhvervelse av inn-til 2500 kW. spillkraft fra Kristiansands kommunale Elektrisitetsverks kraftstasjoner Nomeland og Kringsjå.

Fiskå Verk blev i sin tid anlagt av Badische Anilin- og Sodafabrik på grunnlag av en kraftleiekontrakt mellom nevnte fabrikk og A/S Kristiansands Fossefald og Elektrisitetsverk, datert 29de desember 1906 og 5te februar 1907, omfattende levering av 2000 elektriske Hk. fra Kringsjå. Disse kontrahenters rettsefterfølgere er A/S Fiskå Verk på den ene side og Kristiansands kommunale Elektrisitetsverk på den annen side.

Foruten forannevnte 2000 Hk. har vårt selskap A/S Fiskå Verk efter rent midlertidig avtale med Kristiansands Elektrisitetsverk i den senere tid uttatt fra 300 til maksimum 500 kW. spillkraft.

De mellom vårt selskap og Kristiansands Elektrisitetsverk førte forhandlinger om et øket abonnement på spillkraft har resultert i vedlagte kraftleiekontrakt som nu er vedtatt av begge parter og approbert av Kristiansands formannskap og bystyre. Ved forhandlingene om denne kontrakt har Elektrisitetsverket hatt for øiet å sikre byens bedrifter såvelsom private abonnenter den fornødne spillkraft. Det er derfor i § 4 næst siste avsnitt bestemt at spillkraftabonnenter (også fremtidige) som abonnerer på inntil 150 kW. skal være fortrinsberettiget til å få spillkraft levert.

Da abonnements på over 150 kW. ikke kan påregnes av private abonnenter og småindustri, blir det således kun den kraft som disse hverken nu eller fremtidig vil ha som skal leveres til Fiskå Verk. Det er altså kun kraft som ellers går unyttet i havet som tenkes utnyttet ved den heromhandlede kraftlevering.

Av denne grunn er prisen også satt særlig lav nemlig 0,5 øre pr. kW. time med

fradrag av 12 pct. på amortisering av vårt selskaps nye anlegg.

Kontraktstiden er i § 5 angitt til 20 år, idet dog vårt selskap i henhold til § 12 skal ha adgang til når som helst å opsi kontrakten med et års varsel. I realiteten må dog kontraktstiden sies å være kun 8 år, idet Elektrisitetsverket efter de første 8 år skal ha adgang til å selge kraften til andre konsumenter, hvis derved høiere pris kan opnåes enn den Fiskå Verk vil betale.

Idet man forøvrig henviser til vedlagte erklæring fra Kristiansands Elektrisitetsverk tillater man sig å åndra om at konsesjon må bli innvilget og at vårt selskap såvelsom Kristiansands Elektrisitetsverk må bli fritatt for kraftoverdragelse og avgifter i denne anledning.»

Kraften skal anvendes til metallurgisk industri og skal ifølge den mellom partene oprettede kontrakt datert 21de november 1923 kun leveres i den utstrekning den er disponibel.

Andragendet har vært forelagt Oddernes herredsstyre som i møte den 22de april 1924 enstemmig har anbefalt at andragendet innvilges.

Fylkesmannen i Vest-Agder fylke har i skrivelse til Hovedstyret av 31te mai 1924 meddelt at han intet har å bemerke til andragendet.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles A/S Fiskå Verk tillatelse til å leie inntil 2500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonen måtte leie inntil 2500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk, dog ikke utover 1ste mars 1944.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tiltales benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — pct.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse

av norsk arbeide og materiell når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den i årets løp gjennemsnittlig benyttede kraft beregnet efter kW. = $\frac{\text{kWh.}}{8760}$

erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 0,50 — femti øre — pr. kW. og til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer en årlig avgift av kr. 0,50 — femti øre — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. *Kunstig forhøielse av priser.*

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. *Kontroll med betingelsenenes overholdelse.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. *Overtredelse.*

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Med hensyn til post 8, om kraftavståelse, bemerkes at Hovedstyret er av den opfatning at erhvervsloven av 1917 ikke gir adgang til å frafalle bestemmelsen herom.

Ovenstående betingelser har vært forelagt A/S Fiskå Verk, som herom har uttalt sig i skrivelser til Hovedstyret av 5te desember 1924 og 16de mars 1925, hvorav avskrifter vedlegges og hvortil henvises.

Med hensyn til den i selskapets skrivelse av 16de mars 1925 omtalte kraftleiekontrakt av 1906—1907 skal bemerkes at Hovedstyret går ut fra at selskapet ikke tiltrenger konsesjon for denne kontrakt der blev inngått før erhvervsloven av 18de september 1909. De 2000 el. Hk. som kontrakten omfatter blir derfor ikke å medta i beregningen av avgift og kraftavståelse efter nærværende konsesjon.

Sakens dokumenter vedlegges, deri

blandt en erklæring fra selskapets styre i henhold til erhvervslovens kapitel IV, § 24.

Behandlet i hovedstyremøte den 26de januar 1925.»

Man vedlegger de av Hovedstyret påbetropte bilag, hvoriblandt en i henhold til konsesjonsloven av 14de desember 1917 nr. 16 § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale, sikende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale, at der i henhold til ovennevnte lovs kap. IV meddeles A/S Fiskå Verk tillatelse til å leie inntil 2500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Man antar, at der for tillatelsen bør oppstilles vilkår overensstemmende med Hovedstyrets forslag, hvori som det vil sees, er medtatt bestemmelser om avgift til staten og kommuner og om kraftavståelse til kommuner, derimot ikke til staten.

Man vil foreslå følgende tilføielse til betingelsenenes post 8 om kraftavståelse:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Man tillater sig således å

instille:

Det tillates A/S Fiskå Verk, Vågsbygden pr. Kristiansand i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 2500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 17de juli 1925 anførte betingelser.

14. *A/S Odda Smelteverk.*

(Endring i konsesjonsbetingelser).

Jfr. bind XI nr. 19.

Kgl. resol. av 21de august 1925.

Ved kgl. resolusjon av 3dje oktober 1924 blev der meddelt A/S Odda Smelteverk tillatelse i henhold til lov av 14de desember 1917 § 23 samt lov av 10de desember 1920 nr. 3 § 1 til å leie 20 000 el. HK. av A/S

Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 100 000 elektriske HK. samt til å erverve endel nærmere angitte, A/S Tyssefaldene tilhørende tomter i Odda.

Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XI, side 117—126, hvor også de tillatelsen tilknyttede betingelser vil ses referert.

Nevnte betingelser er overensstemmende med forutsetningene for A/S Tyssefaldenes rekonstruksjon i det vesentlige konforme med de betingelser hvorpå de to øvrige i refinansieringen deltagende selskaper, nemlig Nitridaktieselskapet og Zinkkompaniet har fått konsesjon.

Under 4de desember 1924 har imidlertid advokat Knagenhjelm på A/S Odda Smelteverks vegne inngitt en forestilling, hvori andras om endringer i de for selskapet fastsatte konsesjonsbetingelser.

Denne skrivelse er sålydende:

«Gjennem A/S Hafslund har A/S Odda Smelteverk fra det ærede departement fått sig tilstillet utskrift av den kgl. resolusjon av 3dje oktober sistl. samt det til grunn for samme liggende foredrag av det ærede departement der inneholder de for tillatelsen til å leie 20 000 eventuelt 100 000 HK. fra A/S Tyssefaldene samt til å erverve tomter til fabrikkannlegg m. v. i Odda fastsatte betingelser.

Konsesjonsbetingelsene blev behandlet i styremøte i Odda Smelteverk A/S den 26de november sistl. og fant styret, der meget beklaget, at selskapet ikke forinnen avgivelsen av den kgl. resolusjon var blitt gjort bekjent med disse, ikke å kunne godta disse, forsåvidt angår de betingelser, der er fastsatt for tillatelsen til å erverve tomter til fabrikkannleggene.

Som fremholdt i innstillingen fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har dette fra A/S Hafslund ved skrivelse av 24de september d. a. fått meddelelse om, at Odda Smelteverk A/S vil få helt norsk styre med helt norsk kapital.

Hovedstyret uttaler derfor, hvad der er helt riktig, at Odda Smelteverk A/S da ef-

ter bestemmelsen i erhvervsloven av 14de desember 1917 § 19 ikke tiltrænger konsesjon for ervervelse av fast eiendom, idet det ved tinglesningen av overdragelsesdokument til aktieselskap på fast eiendom er tilstrekkelig, at der medfølger en av styret på tro og love avgitt erklæring om, at selskapsets grunnkapital er helt norsk.

I sin skrivelse av 26de september d. å. til Handelsdepartementet, av hvilket departement konsesjon efter erhvervslovens § 19 skal avgjøres, sees imidlertid det ærede departement ikke å ha oplyst handelsdepartementet om, at Odda Smelteverk A/S er et norsk selskap med norsk styre og helt norsk grunnkapital, og således står i en annen stilling enn Det Norske Zinkkompani og Det Norske Nitridaktieselskap, der samtidig søkte lignende konsesjon, hvilke konsesjonsandragender også omhandles i nevnte skrivelse.

Alene herved kan det forklares, at Handelsdepartementet har kunnet opstille som betingelse for Odda Smelteverk A/S's ervervelse av fabrikkannlegget, at staten efter 60 år skal ha adgang til å innløse omhandlede fabrikkannlegg med tilbehør på visse nærmere fastsatte betingelser.

Odda Smelteverk A/S har med hensyn til ervervelse av fast eiendom fått ganske samme betingelser som de ovennevnte to delvis utenlandske selskaper.

Men tiltross herfor har det ærede departement for Odda Smelteverk fastholdt de av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet opstillede meget rigorøse bestemmelser i konsesjonsbetingelsenes § 2, for å sikre at dette selskaps styre under hele konsesjonstiden skal bestå utelukkende av norske statsborgere, og at dets grunnkapital forblir helt norsk.

Disse bestemmelser inneholder bl. a. at norske selskaper ikke kan bli aksjonærer i Odda Smelteverk, og at aktiene enn ikke kan pantsettes i norske banker uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement, og videre, at bestemmelsene herom skal inntas i aktiebrevene på 4 forskjellige sprog.

Det er under forhandlingene angående

Konsesjonen gjentagende opplyst, at de største aksjonærer i Odda Smelteverk vilde bli de norske selskaper A/S Hafslund og A/S Meraker bruk.

Bestemmelsen om, at aktiene ikke kan pantsettes i norske banker, uten at vedkommende aksjonær på forhånd har innhentet departementets samtykke, vil uvegerlig bewirke, at aktienes verdi reduseres ganske betraktelig, idet de ikke vil kunne ansees som vanlige omsetningspapirer.

Odda Smelteverk A/S er med andre ord satt i en betydelig ugunstigere stilling enn de to andre ovennevnte selskaper, der samtidig erholdt konsesjon på erhvervelse av fast eiendom og fabrikanlegg.

Styret i Odda Smelteverk A/S har derfor anmodet mig om i denne anledning å henvende mig til det kgl. departement for å opnå en endring i de ved kgl. resolusjon av 3dje oktober fastsatte konsesjonsbetingelser.

Odda Smelteverk A/S finner tiltross for store betenkeligheter å kunne inngå på, at staten ved utløpet av konsesjonstiden for kraftleie — 60 år fra konsesjonens datum — får rett til å innløse fabrikanleggene m. v. overensstemmende med de i konsesjonen fastsatte betingelser, men må samtidig gjøre påstand om, at § 2 i de av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet opstilte betingelser utgår.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har ved skrivelse av 7de mars 1925 angående andragendet anført følgende:

«Hovedstyret skal bemerke følgende:

Andragendet fra A/S Hafslund om leiekonsesjon for det nye selskap A/S Odda Smelteverk blev behandlet i Hovedstyrets møte den 13de september 1924. Før hovedstyret behandlet saken hadde man forelagt betingelsene for A/S Hafslund. Hafslunds svar er inntatt i Hovedstyrets skrivelse til departementet av 15de september 1924. Hafslund opplyste bl. a. at A/S Odda Smelteverk vilde bli startet med helt norsk kapital og helt norsk styre. I tilslutning hertil uttalte Hovedstyret:

«Da selskapet således får helt norsk styre med helt norsk kapital, vil det efter erhvervsloven ikke tiltrengje konsesjon for å erverve fast eiendom. Selskapet tiltrenger imidlertid fremdeles konsesjon efter jorddyrkningsloven av 1920. Man har imidlertid efter dette i vedlagte forslag til betingelser inntatt i § 2 bestemmelser for å sikre, at der i konsesjonstiden opprettholdes norsk styre og norsk kapital.»

Den nevnte § 2 i hovedstyrets forslag til betingelser er sålydende:

«Selskapet skal ha sitt sete i Odda herred. Dets styre (direksjon og representantskap) skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier eller parter kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker og selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aktie- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Forandringer i statuttene som angår direksjonens virksomhetsområde blir først gyldige efterat departementet har godkjent samme.»

Departementet har inntatt denne bestemmelse men samtidig optatt lignende betingelse om rett til innløsning av selskapets eiendom med fabrikker som departementet inntok i konsesjonene for Det Norske Nitridaktieselskap og A/S Det Norske Zinkkompani. Denne betingelse er sålydende:

«Tillatelsen gjelder i 60 år fra nærværende konsesjons datum.

Ved utløpet av nevnte frist skal staten ha rett til å innløse de tomtearealer selskapet måtte ha erhvervet til eiendom — i så fall med plikt til også å innløse de fabrikanlegg og de bygninger og faste innretninger som konsesjonshaveren ikke måtte ønske å fjerne.

Innløsningssummen bestemmes således at grunnstykker betales efter omsetningsverdi, det øvrige betales efter den tekniske

verdi. Verdien fastsettes ved skjønn på statens bekostning.

Selskapet skal 6 — seks — år før konsesjonstidens utløp kunne forlange statens uttalelse om innløsningsretten aktes benyttet. Statens avgjørelse må foreligge innen et — 1 — år efter selskapets forespørsel.»

Selskapet meddeler nu at det går med på den av departementet inntatte betingelse om innløsningsrett men anmoder samtidig at bestemmelsen i betingelsen § 2 om norsk styre og kapital endres så den blir tilsvarende den bestemmelse som er opstillet for A/S Det Norske Zinkkompani og A/S Det Norske Nitridaktieselskap. Bestemmelsen vil i tilfelle få følgende ordlyd:

«Selskapet skal ha sitt sete i Odda herred Norge og skal direksjonen til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere. Av representantskapets medlemmer skal minst $\frac{1}{3}$ til enhver tid være norske statsborgere.

Forandringer i statuttene som angår direksjonens virksomhetsområde blir først gyldig efterat departementet har godkjent samme.»

Hovedstyret anbefaler oprettholdt de av dette i skrivelse av 15de september 1924 foreslåtte betingelser. Dog antar man at der i disses § 2 bør kunne foretas den endring at der ikke tiltrenges samtykke fra departementet for norske banker til å erverve aktiene således at norske banker likestilles med Norges Bank. Likeså bør kunne strykes bestemmelsen om at reglene om hvem der kan eie aktiene skal påføres aktiebrevene i 4 forskjellige sprog. Efter de således foreslåtte endringer vil § 2 i tilfelle få følgende ordlyd:

«Selskapet skal ha sitt sete i Odda herred. Dets styre (direksjon og representantskap) skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier eller parter kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank og norske banker eller med ved-

kommende regjeringsdepartements godkjennelse norske selskaper.

Forandringer i statuttene som angår direksjonens virksomhetsområde blir først gyldige efterat departementet har godkjent samme.»

Samtidig vil man anbefale at den av departementet inntatte betingelse om innløsningsrett for staten frafalles.»

Departementet skal bemerke at man under hensyntagen til at A/S Odda Smelteverk i motsetning til Nitridaktieselskapet og Zinkkompaniet vil få helt norsk kapital finner å burde anbefale lempning i de for selskapets konsesjon opstilte betingelser.

Man vil derfor i tilslutning til Hovedstyrets erklæring i saken anbefale den i konsesjonsbetingelsen post 1 opstilte betingelse om innløsningsrett for staten frafalt. Samtidig vil man anbefale betingelsen post 2 endret således at der ikke tiltrenges samtykke fra departementet for norske banker til å erverve aktiene likesom bestemmelsen om at reglene om hvem der kan eie aktiene skal påføres aktiebrevene i 4 forskjellige sprog vil kunne anbefales sløifet.

Betingelsen §§ 1 og 2 vil således kunne anbefales gitt følgende ordlyd:

«§ 1.

Tillatelsen gjelder i 60 år fra nærværende konsesjons datum.

§ 2.

Selskapet skal ha sitt sete i Odda herred. Dets styre (direksjon og representantskap) skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier eller parter kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank og norske banker eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse norske selskaper.

Forandringer i statuttene som angår direksjonens virksomhetsområde blir først gyldige efterat departementet har godkjent samme.»

Selskapets styre har på foranledning erklært å ville vedta konsesjonen når de her nevnte endringer i betingelsenes post 1 og 2 gjennomføres.

Man har derhos i skrivelse til selskapet meddelt at man eventuelt vil kunne gi tillatelse for A/S Hafslund og A/S Meraker Bruk til å inneha aktier i selskapet.

I henhold til det således anførte tillater man sig å

innstille:

De ved kgl. resolusjon av 3dje oktober 1924 opstilte betingelser for den A/S Odda Smelteverk gitte konsesjon til leie av kraft fra A/S Tyssefaldene endres overensstemmende med et i Arbeidsdepartementet foredrag av 21de august 1925 inntatt utkast.

15. Statsregulering av Rødungen og Pålbufjord.

Jfr. bind V nr. 6.

Kgl. resol. av 11te september 1925.

Under 9de juli 1925 har Stortinget samtykket i gjennomførelse av statsregulering av Pålbufjorden i Numedalslågen samt fastsatt reguleringsbestemmelser for samme og for regulering av Rødungen.

Man henviser herom til St. prp. nr. 55 og innst. S. nr. 121 1925 samt St. forh. for s. å. side 2568—82.

Man vedlegger avtrykk av de omhandlede stortingsdokumenter.

Som det herav vil fremgå har Stortinget sluttet sig til de i nevnte kgl. proposisjon inntatte ukast til reguleringsbestemmelser, dog med undtagelse av sammes post 2, hvori er gjort den forandring at de opstilte avgifter til vedkommende kommuner er forhøiet til kr. 1,50 i de første 5 reguleringsår og senere til kr. 2,00 pr. natur HK.

Stortingets skog- og vassdragskomite har derhos i ovennevnte innstilling uttalt forutsetning om at der i reguleringsbetingelsene inntas bestemmelse om at konsesjonæren er forpliktet til å erstatte all forvoldt skade, som ikke ved tidligere erstatningsskjønn har vært forutsett, således at fordrin-

gen ikke som i vassdragslovens § 70 bestemt må være påtalt innen 10 år efter anleggets fullførelse.

I henhold hertil og til den i Stortinget herom førte debatt vil departementet anbefale at der blandt reguleringsbestemmelsene vedrørende Rødungen og Pålbufjorden som post I punkt 14 ytterligere inntas følgende betingelse:

«Forsåvidt der ved lov måtte bli vedtatt forandring i bestemmelsen i vassdragsloven av 1ste juli 1887 § 70 om adgangen til å kreve erstatning for skade ved vassdragsreguleringer m. v., der ikke ved tidligere erstatningsskjønn har vært forutsatt, skal de således endrede lovregler også gjøres gjeldende for nærværende regulering.»

Numedalslågens brukseierforening har under 29de juli 1925 meddelt at samtlige i reguleringen interesserte kraftverker (Drammens elektrisitetsverk, Vestfold kraftselskap og Tønsberg kommunes elektrisitetsverker) har akseptert de av Stortinget fastsatte reguleringsbestemmelser. Likeledes har brukseierforeningen under 1ste august d. å. erklært sig villig til å stille til disposisjon midler for øieblikkelig iverksettelse av reguleringsarbeidet. Formel vedtagelse fra Tønsberg bystyres side forelå imidlertid først den 4de september 1925.

Hvad angår det opstilte forbehold overfor vassdragslovens § 70, har brukseierforeningen under 23de juni s. å. erklært at den ikke vil gjøre nogen innvending mot en sådan betingelse.

Departementet vil derfor anbefale at de av Stortinget besluttede reguleringer av Rødungen og Pålbufjorden iverksettes i det vesentlige overensstemmende med de fremlagte planer og at der fastsettes reguleringsbestemmelser for samme overensstemmende med følgende utkast:

Utkast

til reguleringsbestemmelser for Rødungen.

I.

1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder for tiden inntil 3dje oktober 1994.

2.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende avgifter:

Til staten i de første 5 reguleringsår kr. 1,00 og senere kr. 1,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer i de første 5 reguleringsår kr. 1,50 og senere kr. 2,00 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets vannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet ved den gjennomførte 18 meters regulering av Tunhøvd. Ved beregningen av økningen forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

3.

For den i punkt 2 omhandlede økning av vannkraften skal vannfallseierne erlegge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft. Godtgjørelsen forfaller etterhvert som reguleringen tas i bruk av vedkommende vannfall.

4.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av avgiftene etter punkt 2 og godtgjørelsen etter punkt 3, erleggelsen herav og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft blir med binnende virkning for hvert enkelt tilfelle å treffe av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Ved damanlegget skal der kunne treffes de fornødne militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at vassdragets vannfallseiere har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper

eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse, likesom vannfallseierne uten godtgjørelse må finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

6.

Reguleringsdammen blir å manøvrere etter reglement utferdiget av Kongen.

7.

Vassdragets vannfalls- og brukseiere tilpiktes på forlangende av vedkommende departement å utføre de hydrologiske iakttagelser ved sine vannfall som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og å stille det her ved innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den i Rødungen tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense skal betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke.

8.

Vassdragets vannfalls- og brukseiere skal finne sig i enhver ytterligere regulering i vassdraget som ikke forringer den tillatte regulerings effekt og vederlagsfritt avgi forødet driftsvann til mulige senere kanalanlegg for statens regning.

9.

Av den for hvert vannfall eller bruk innvundne økede kraft (beregnet som angitt i punkt 2) skal etterhvert som utbygning skjer, på forlangende avgis inntil 10 pct. til de kommuner hvor kraftanleggene er beliggende, eller andre interesserte kommuner etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Anlegget har rett til å fordre et varsel av minst 2 år for hver gang kraften uttas. Kraften skal leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene, med et tillegg av 20 pct. Størrelsen av produksjonsomkostningene hvori medregnes 6 pct. forrentning av anleggskapitalen, fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og vannfallseieren eller i mangel herav ved lovlig skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av eieren forlanges revidert hvert 5te år. Kraften avgis i den form, hvori

den produseres. Elektrisk kraft uttas i kraftstasjonen eller fra fjernledningen.

Det forbeholdes likeledes staten rett til på samme vilkår å utta inntil 5 pct. av den økede kraft.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

10.

Der skal treffes sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget nedenfor dette samt avgis vann i sådan utstrekning at den almindelige fløtning ned til Tunhøvd fjorden besværes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføiningen der i henhold hertil blir å treffe, avgjøres i tvisttilfelle ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen der ikke på denne måte avhjelpe, blir å erstatte de fløtningsberettigede overensstemmende med reguleringslovens § 16.

11.

Innen reguleringsarbeidet påbegynnes skal det til fremme av fisket i vassdraget som en utgift vedkommende reguleringen opprettes et fond, hvis størrelse fastsettes til kr. 20 000,00.

12.

Vassdragets vannfalls- og brukseiere underkastes de bestemmelser som til kontroll med foranstående bestemmelser overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

13.

Nærværende bestemmelser blir å tinglese innen de tinglag hvor reguleringsanlegget er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nærværende bestemmelser måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers folier i panteregistret.

14.

Forsåvidt der ved lov måtte bli vedtatt forandring i bestemmelsen i vassdragsloven av 1ste juli 1887 § 70 om adgangen til å

kreve erstatning for skade ved vassdragsreguleringer m. v., der ikke ved tidligere erstatningsskjønn har vært forutsatt, skal de således endrede lovregler også gjøres gjeldende for nærværende regulering.

II.

De vannfalls- og brukseiere som benytter det ved reguleringen innvundne driftsvann, jfr. I §§ 2 og 3 erlegger til statskassen en årlig godtgjørelse som for hvert år fastsettes av vedkommende departement og efter følgende regler:

Som grunnlag benyttes hvad der er medgått til såvel grunn- og skadeserstatninger og forføiningen til avvergelse av skade som til reguleringsanlegget, alt med tillegg av rentetap under byggetiden. Det derved fremkomne beløp, som fastsettes av departementet når anlegget er ferdig, blir å forrente og amortisere med annuiteter i så mange år som gjenstår av reguleringstiden, når anlegget settes i drift. Rentefoten skal med avrundning opad til nærmeste halve procent være den effektive rente som staten betaler for siste statslån på det tidspunkt da staten i henhold til III nedenfor tilbakebetaler brukseierforeningen dens utlegg. Hertil legges et av departementet nærmere fastsatt beløp til dekkelse av utgifter til drift og vedlikehold samt skatter.

Det samlede beløp for året deles mellem de vannfallseiere, som helt eller delvis har tatt det økede driftsvann i bruk. Delingen skjer i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 9 punkt 4.

En vannfallseiers bestemmelse om å ta det innvundne driftsvann i bruk er bindende for den gjenstående del av reguleringstiden.

Godtgjørelsen erlegges ukrevet efter skuddsvis hvert års 1ste mai. Efter forfall beregnes 6 pct. rente. Godtgjørelsen inndrives ved utpantning.

Den vannfallseier eller bruker som ikke erlegger skyldig reguleringsgodtgjørelse i rette tid er uberettiget til å benytte den regulerede vannføring.

Departementet kan kreve sikkerhet for godtgjørelsens erleggelse.

III.

Numedalslågens brukseierforening utreder som lån de til anleggets gjennomførelse fornødne midler. Anlegget utføres og administreres av staten og blir dennes eiendom.

Staten kan når som helst kreve å tilbakebetale brukseierforeningen dens utlegg med fradrag av amortisasjon i henhold til post II. Inntil så skjer bortfaller utbetaling av rente- og amortisasjonsbeløpene for året forsåvidt angår nevnte utlegg.

Anleggets drift overtas straks av det offentlige.

Utkast

til reguleringsbestemmelser for Paalsbufjord.

I.

1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder for tiden inntil 3dje oktober 1994.

2.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten i de første 5 reguleringsår kr. 1,00 og senere kr. 1,50 pr. naturhesterkraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer i de første 5 reguleringsår kr. 1,50 og senere kr. 2,00 pr. naturhesterkraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets vannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet ved den gjennomførte 18 meters regulering av Tunhøvd. Ved beregningen av økningen forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

3.

For den i punkt 2 omhandlede økning

av vannkraften skal vannfallseierne erlegge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhesterkraft. Godtgjørelsen forfaller etterhvert som reguleringen tas i bruk av vedkommende vannfall.

4.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av avgiftene etter punkt 2 og godtgjørelsen etter punkt 3, erleggelsen herav og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 9, skal forsåvidt det ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Ved damanlegget skal der kunne treffes de fornødne militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at vassdragets vannfallseiere har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse, likesom vannfallseierne uten godtgjørelse må finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigseie med.

6.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

7.

Vassdragets vannfalls- og brukseiere tilpiktes på forlangende av vedkommende departement å utføre de hydrologiske iakttagelser ved sine vannfall som i det offentliges interesse finnes påkrevet, og å stille det her ved innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense skal betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke.

8.

Vassdragets vannfalls- og brukseiere skal finne sig i enhver ytterligere regulering

i vassdraget som ikke forringer den tillatte regulerings effekt og vederlagsfritt avgi fornødent driftsvann til mulige senere kanalanlegg for statens regning.

9.

Av den for hvert vannfall eller bruk innvundne økede kraft (beregnet som angitt i punkt 2) skal efterhvert som utbygning skjer, på forlangende avgis inntil 10 pct. til de kommuner hvor kraftanleggene er beliggende, eller andre interesserte kommuner efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Anlegget har rett til å fordre et varsel av minst 2 år for hver gang kraften uttas. Kraften skal leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene, med et tillegg av 20 pct. Størrelsen av produksjonsomkostningene hvori medregnes 6 pct. forrentning av anleggskapitalen, fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og vannfallseieren eller i mangel herav ved lovlig skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av eieren forlanges revidert hvert 5te år. Kraften avgis i den form, hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas i kraftstasjonen eller fra fjernledningen.

Det forbeholdes likeledes staten rett til på samme vilkår å utta inntil 5 pct. av den økede kraft.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

10.

Der skal treffes sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget nedenfor dette samt avgis vann i sådan utstrekning at den almindelige fløtning ned til Tunhøyd fjorden besværes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføininger der i henhold hertil blir å treffe, avgjøres i tvisttilfelle ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen der ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte de fløtningsberettigede overensstemmende med reguleringslovens § 16.

11.

Innen reguleringsarbeidet påbegynnes

skal det til fremme av fisket i vassdraget som en utgift vedkommende reguleringen opprettes et fond, hvis størrelse fastsettes til kr. 20 000,00.

12.

Vassdragets vannfalls- og brukseiere underkastes de bestemmelser som til kontroll med foranstående bestemmelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

13.

Nærværende bestemmelser blir å tinglese innen de tinglag hvor reguleringsanlegget er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nærværende bestemmelser måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglesning til anførsel på vedkommende eiendommers folier i panteregistret.

14.

Forsåvidt der ved lov måtte bli vedtatt forandring i bestemmelsen i vassdragsloven av 1ste juli 1887 § 70 om adgangen til å kreve erstatning for skade ved vassdragsreguleringer m. v., der ikke ved tidligere erstatningsskjønn har vært forutsatt, skal de således endrede lovregler også gjøres gjeldende for nærværende regulering.

II.

De vannfalls- og brukseiere som benytter det ved reguleringen innvundne driftsvann, jfr. I §§ 2 og 3 erlegger til statskassen en årlig godtgjørelse som for hvert år fastsettes av vedkommende departement og efter følgende regler:

Som grunnlag benyttes hvad der er medgått til såvel grunn- og skadeserstatninger og forføininger til avvergelse av skade som til reguleringsanlegget, herunder også til stedfunne undersøkelser vedrørende Pålbufjords regulering, alt med tillegg av rentetap under byggetiden. Det derved fremkomne beløp, som fastsettes av departementet når anlegget er ferdig, blir å forrente og amortisere med annuiteter i så mange år som gjenstår av reguleringstiden, når anleg-

get settes i drift. Rentefoten skal med avrundning opad til nærmeste halve procent være den effektive rente som staten betaler for siste statslån på det tidspunkt da staten i henhold til III nedenfor tilbakebetaler brukseierforeningen dens utlegg. Hertil legges et av departementet nærmere fastsatt beløp til dekkelse av utgifter til drift og vedlikehold samt skatter.

Det samlede beløp for året deles mellom de vannfallseiere, som helt eller delvis har tatt det økede driftvann i bruk. Delingen skjer i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 9 punkt 4.

En vannfallseiers bestemmelse om å ta det innvundne driftsvann i bruk er bindende for den gjenstående del av reguleringstiden.

Godtgjørelsen erlegges ukrevet etter skuddsvis hvert års 1ste mai. Etter forfall beregnes 6 pct. rente. Godtgjørelsen inndrives ved utpantning.

Den vannfallseier eller bruker som ikke erlegger skyldig reguleringsgodtgjørelse i rette tid er uberettiget til å benytte den regulerte vannføring.

Departementet kan kreve sikkerhet for godtgjørelsens erleggelse.

III.

Numedalslågens brukseierforening utreder som lån de til anleggets gjennomførelse fornødne midler. Anlegget utføres og administreres av staten og blir dennes eiendom.

Staten kan når som helst kreve å tilbakebetale brukseierforeningen dens utlegg med fradrag av amortisasjon i henhold til post II. Inntil så skjer bortfaller utbetaling av rente og amortisasjonsbeløpene for året for såvidt angår nevnte utlegg.

Anleggets drift overtas straks av det offentlige.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Der iverksettes statsregulering av Rødungen i Numedalslågens vassdrag i det vesentlige overensstemmende med en av Vassdragsvesenet fremlagt plan samt

Vassdragkonsesjoner — 5.

fastsettes reguleringsbestemmelser for samme overensstemmende med et i Arbeidsdepartementets foredrag av 11te september 1925 inntatt utkast.

2. Der iverksettes statsregulering av Pålsbufjorden i Numedalslågen i det vesentlige overensstemmende med en av Vassdragsvesenet fremlagt plan samt fastsettes reguleringsbestemmelser for samme overensstemmende med et i Arbeidsdepartementets foredrag av 11te september 1925 inntatt utkast.

16. A/S Kristiansands Nikkelraffineringsverk.

(Leie av inntil 1500 kW. fra Kristiansand kommune).

Jfr. bind IV nr. 14.

Kgl. resol. av 11te september 1925.

Fra A/S Kristiansands Nikkelraffineringsverk innkom der i 1919 et andragende om tillatelse til å leie 1500 kW. elektrisk energi av Kristiansands kommune.

Andragendet som er datert 4de april 1919 er sålydende:

«Vi tillater oss herved å søke om konsesjon på leie av 1500 kilowatt elektrisk kraft av Kristiansands kommune i henhold til kontrakt av 21de april 1910 og tilleggskontrakt av 14de april 1913, avsluttet med det tidligere A/S Kristiansands Fossefall & Elektrisitetsverk, som i 1914 blev overtatt av kommunen.

Disse kontrakter hvorav vi vedlegger avskrifter, omfatter kun leie av inntil 1100 elektriske HK. men vi har siden 1916 ifølge muntlig overenskomst med kommunen fått benytte inntil 1500 kilowatt på kontraktens betingelser.

Vi benytter kraften til vårt raffineringsanlegg i Kristiansand til fremstilling av rent nikkel og kobber ad elektrolytisk vei, og hvad dermed står i forbindelse.

Anlegget er beliggende innenfor Kristiansands kommunedistrikt.

Vårt selskaps direksjon består av:
 Admiral J. Børresen, Kristiania.
 Ingeniør V. N. Hybinette, Kristiania.
 Ingeniør Anton Grønningsæter, Kristiansand.
 Fabrikkeier Oscar Jebsen, Kristiansand.
 Kaptein David Vogt, Kristiansand.

Samtlige er norske statsborgere.

Erklæring fra styrets medlemmer overensstemmende med konsesjonslovens § 24 vedlegges. Da selve kraftleiekontrakten som nevnt nu er overtatt av Kristiansands kommune, er det formentlig unødvendig å innhente kommunestyrets uttalelse om saken.»

Man vedlegger de i andragendet påbetropte bilag, deriblandt en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

I skrivelse til departementet av 15de juli 1919 anbefalte den daværende vassdragskommisjon andragendet innvilget på endel nærmere angitte betingelser.

Efterat der var ført endel forhandlinger med selskapet meddelte departementet under 7de desember 1921 dette at man antok å kunne anbefale den ansøkte konsesjon innvilget på de i vedlagte utkast opstilte betingelser. Man bad i tilfelle utkastet tilbakesendt forsynt med påtegning fra selskapets bestyrelse om at de opstilte betingelser vedtokes forsåvidt konsesjonen meddeltes.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har man mottatt en skrivelse av 23de juni 1925 hvorav hitsettes følgende:

«På foranledning av Hovedstyret har man mottatt en skrivelse fra A/S Kristiansands Nikkelraffineringsverk av 10de mars 1925 sålydende:

«I besvarelse av Deres ærede skrivelse av 23de august og 19de januar sistleden tillater vi oss ved nærværende høfligst å meddele at spørsmålet har vært behandlet i vårt siste direksjonsmøte efter at vi har mottatt en fornyet uttalelse om saken fra vår juridiske konsulent.

Idet vi tillater oss å forutskikke den bemerkning, at direksjonen er enstemmig i ønsket om å få bragt de langvarige forhandlinger om konsesjon for kraftleie Kristiansand i orden, skal vi tillate oss å bemerke følgende:

Vårt oprinnelige konsesjonsandragende stilet til Arbeidsdepartementet er datert 4de april 1919. Om dette pågikk der korrespondanse som resulterte i en skrivelse fra Arbeidsdepartementet av 7de desember 1921, med forslag til endrede konsesjonsbetingelser.

Disse blev drøftet i styret som var tilbøielig til å godkjenne de stillede betingelser med undtagelse av postene 8 og 9.

Selskapets finansielle stilling blev imidlertid den gang på grunn av forholdet til British America Nickel Korporation så mislig at man hvert øieblikk kunde vente en konkurs og det var derfor ytterst vanskelig for styret å ta et definitivt standpunkt til konsesjonsspørsmålet.

Selskapet kom under bankadministrasjon, men faren for konkurs var den hele tid overhengende, inntil det efter langvarige forhandlinger lykkedes oss siste sommer å få en ordning med de prioriterte kreditorer, stat og kommune, hvorefter vi fikk reist et første prioritets lån på våre verdier som satte oss i stand til å opnå en akkord med våre bankkreditorer. Denne er imidlertid betinget, således at hvis nogen kreditor ikke skulde ville vedta ordningen, men forlange selskapet konkurs, så har bankene adgang til å anmelde sine fordringer i boet med deres fulle oprinnelige beløp.

Samtidig med ordningen av vårt skatteforhold inngikk vi en minnelig ordning med Kristiansand kommune vedrørende omtvistet og forfallen kraftleie i henhold til vår kraftleiekontrakt med kommunen som utløper april 1930 uten opsjon for oss til fornyelse.

Til sikkerhet for det lån som satte oss i stand til å utbetale stat og kommune de omforenede beløp for forfallen skatt og kraftleie og til å gi en dekning eller avsetning av ca. kr. 375 000,00 til de uprioriterte kreditorer, har vi måttet deponere samtlige våre

aktiva av enhver art. Selskapet har dog en begrenset adgang til å avhende visse nærmere betegnede aktiva for dermed å vedlikeholde de pantsatte verdier, men har ikke adgang til av disse beløp å anvende noget til dekning av gammel gjeld.

I henhold hertil tør vi høfligst anmode Dem om å frafalle kravet på konsesjonsavgift inntil akkordens ordning 15de mai 1924 eller i motsatt fall at De godtar en dekning av 0,71481 pct. som er den dekning våre uprioriterte kreditorer mottok ved akkorden.

Vi tillater oss enn videre høfligst å søke om fritagelse for å betale konsesjonsavgift så lenge som verket står, idet vi opplyser at vi har betalt vår fulle kraftleie forskuddsvis til 1ste april 1925 og må fortsette med å betale kraftleien efter dette tidspunkt, da kommunen i motsatt fall vil anse kraftkontrakten brutt.

Det er vår bestemte mening, at nikkelmarkedet nu bør berettigede en gjenoptagelse av produksjonen og der foregår i den anledning for tiden energisk arbeide for å reise den dertil nødvendige kapital.

I mellemtiden er det ytterst maktpåliggende for selskapet å få beholde de få funksjonærer det har tilbake til vedlikehold av gruber og anlegg og å anvende sine sterkt begrensede ressurser utelukkende til dette formål.

Idet vi henviser til at både stat og kommune som ovenfor nevnt virksomt har støttet arbeidet for igjen å få vår betydelige bedrift igang, tør vi håpe at det ærede styre under de foreliggende omstendigheter kan gå med på også å frafalle konsesjonsavgift inntil kraften igjen kan bli tatt i bruk.

Med hensyn til konsesjonsavgiftens størrelse så har vi forstått at der fornylig er bevilget konsesjon med en mindre avgift pr. hestekraft og da i dette tilfelle er kommunen selv som er kraftleverandør, tør vi andra om at avgiften fra det tidspunkt hvorfra den blir beregnet ikke settes høiere enn til kr. 2,00 pr. HK. år.

Da det i nærværende tilfelle er kommunen som er kraftleverandør og dessuten har kraft disponibel, antar man at bestem-

melsen i konsesjonens post 9 ingen praktisk betydning vil få, hvorfor den kan godkjennes. Forøvrig godkjenner vi de opstilte betingelser.

Vi tillater oss å imøtesee Deres uttalelser og tegner.»

Som det herav vil sees godkjenner selskapet nu de av departementet foreslåtte betingelser med undtagelse av punkt 8 om avgift, idet det andrar om at krav på avgift frafalles inntil den omhandlede akkords ordning den 15de mai 1924 eller i motsatt fall, at der som dekning godtas en dividende av 0,71481. Enn videre andras der som det vil sees om fritagelse for å betale avgift så lenge verket står samt at avgiften ikke settes høiere enn til kr. 2,00 pr. HK. år

Som det av det i departementets ovennevnte skrivelse av 7de desember 1921 omhandlede utkast vil sees foreslår departementet en avgiftsbestemmelse sålydende:

«Av den kraft, som inntil 14de desember 1917 er benyttet over 500 HK. erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,25 pr. HK. (= 0,736 kW.) Efter 14de desember 1917 erlegges av all kraft som benyttes følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,25 pr. HK. (= 0,736 kW.).

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,25 pr. HK. (0,736 kW.).

De sistnevnte avgifter erlegges av det samme energikvantum som det hvorav der betales leie og betales efterskuddsvis innen hvert års 31te januar, hvorefter svares 6 pct. årlig rente.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av avgiften blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement.»

Hovedstyret finner efter det foreliggende at andragendet bør innvilges i det vesentlige på de av departementet tidligere foreslåtte betingelser, dog antar man efter det av selskapet i forannevnte skrivelse av 10de mars 1925 opplyste angående dets økonomiske stilling at avgiften først bør erlegges fra den dag den omhandlede akkord blev ordnet nemlig den 15de mai 1924.

Med hensyn til den foreslåtte avgift til fylkes-, herreds- og bykommuner skal Hovedstyret bemerke at man forutsetter at denne eller nogen del av samme ikke blir tilstått kraftutleieren, Kristiansands kommune.

I henhold til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Kristiansands Nikkelraffineringsverk tillatelse til å leie 1500 kW. av Kristiansands kommune på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder inntil 21de april 1930.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av representantskapets medlemmer må minst $\frac{4}{5}$ parter være norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1.00 — en krone pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tilates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i

riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — pct.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften.

Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges fra 15de mai 1924 en årlig avgift til staten av kr. 1,25 — en krone og fem og tyve øre — og til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer tilsammen kr. 1,25 — en krone og fem og tyve øre — pr. el. HK. (= 0,736 kW.). Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Kontroll med betingelsenenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917, nr. 16, §§ 31 og 32.

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og an-

nen fast eiendom meddeles A/S Kristiansands Nikkelraffineringsverk tillatelse til å leie inntil 1500 kW. elektrisk energi fra Kristiansands kommune.

Man antar, at der for tillatelsen bør oppstilles vilkår overensstemmende med det av Hovedstyret nu avgitte forslag, idet man dog antar at det bør gjøres følgende tilføielse til betingelsenenes post 8 om kraftavståelse: «Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Overensstemmende med Hovedstyrets forslag har man efter omstendighetene funnet å kunne gå med på at konsesjonsavgiften først blir å erlegge fra 14de mai 1924 eller fra den dag selskapets akkord blev ordnet.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates A/S Kristiansands Nikkelraffineringsverk i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 1500 kW. elektrisk energi av Kristiansand kommune på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 11te september 1925 anførte betingelser.

17. A/S Saudefaldene.

(Endring av konsesjonsbetingelser samt erhverv av aksjemajoriteten).

Jfr. bind II nr. 48, III nr. 4, VI nr. 13, IX nr. 15.

Kgl. resol. av 2nen oktober 1925.

Stortinget har under 16de juli 1925 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen om forandringer i A/S Saudefaldenes konsesjon på erhverv og regulering av Storelven i Sauda m. v. fattet følgende beslutning:

«1. Stortinget samtykker i at det foretas forandringer i den A/S Saudefaldene meddelte konsesjon på erhverv og regu-

lering av Storelven i Sauda i det vesentlige overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 4de juli 1925 inneholdte forslag.

2. Stortinget har intet å innvende mot at mr. Edgar Price på vegne av The Dominion Metallurgical Company, Kanada, erhverver aksjemajoriteten i A/S Saudefaldene».

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til St. prp. nr. 81 for 1925, innst. S. nr. 167, 1925 og St. forh. for s. å., side 2835—56, hvorav avtrykk vedlegges.

Det vil herav ses at etternevnte bestemmelser i den eldre konsesjon er foreslått endret ved den eventuelle nye konsesjon.

I punkt 1 gis følgende form:

«Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere. Selskapets administrerende direktør og styrets formann skal være norske statsborgere. Selskapets aksjer skal lyde på navn.

Aksjekapitalen skal utgjøre minst 12 millioner.»

I punkt 2 gis følgende form:

«Selskapet skal ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen samt påbegynt anleggets drift innen 5 — fem — år fra nærværende resolusjons datum.»

I punkt 20 forandres således at staten ikke skal kunne forlange innløsning før 40 år er gått regnet fra den eventuelle nye konsesjons datum.

III punkt 4: Ordene: «eller aksjemajoriteten i selskapet» utgår.

Ifølge proposisjonen er en meddelelse av konsesjon videre betinget av at den A/S Saudefaldene påhvillende forpliktelse til å stille garanti for et beløp av kr. 100 000,00 i sin helhet effektueres ved deposisjon av statsobligasjoner eller ved innsendelse av ny garantierklæring. For tiden er deponert statsobligasjoner for et beløp av kr. 67 000,00 hvorhos der foreligger en garanti fra Den Norske Handelsbank for kr. 33 333,00. Videre er det en betingelse at selskapet inngår på å stille nye fattigfond overensstemmende

med konsesjonen av 11te desember 1914 i punkt 8, idet de eldre fond er opbrukt.

Ved skrivelse av 25de september 1925 har A/S Saudefaldene på foranledning meddelt at det efter konferanse med de vordende nye eiere vedtar de således opstilte konsesjonsendringer og øvrige betingelser.

Det fra mr. Edgar Price på vegne av The Dominion Metallurgical Company, Kanada foreliggende andragende om tilatelse til å erhverve aksjemajoriteten i A/S Saudefaldene er i ovennevnte kgl. proposisjon foreslått innvilget på følgende betingelser:

1. Tillatelsen utløper samtidig med A/S Saudefaldenes konsesjon senest 11te desember 1979.
2. Alle rettstvister som måtte opstå mellom selskapet på den ene side og staten eller norske rettssubjekter på den annen side angående konsesjonen og selskapets virksomhet i Norge skal avgjøres ved norske domstole og efter norsk rett.

Selskapet skal til enhver tid ha en fullmektig bosatt her i riket, som i alle anliggender vedrørende konsesjonen og selskapets virksomhet i Norge er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet. Såfremt selskapet ikke måtte opnevne nogen representant opnevnes denne med binnende virkning for selskapet av fylkesmannen i Rogaland fylke.

I skrivelse av 6te august 1925 har advokat Herman Christiansen på vegne av Dominion Metallurgical Company meddelt at selskapet godtar de nevnte betingelser for andragendets innvilgelse.

Under henvisning hertil vil departementet anbefale tillatelse meddelt til de ovennevnte konsesjonsendringer m. v. samt for det kanadiske selskap til å erhverve aksjemajoriteten i A/S Saudefaldene.

Man tillater sig derfor å

innstille:

1. De ved kgl. resolusjon av 11te desember 1914 fastsatte betingelser for tillatelse for A/S Saudefaldene til å erhverve og regulere Storelven i Sauda endres

således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 2ten oktober 1925.

2. Det tillates Mr. Edgar Price på vegne av The Dominion Metallurgical Company, Kanada å erverve aksjemajoriteten i A/S Saudefaldene på de i Arbeidsdepartementets ovennevnte foredrag opstilte vilkår.

18. Electric Furnace Products Company Ltd.

(Endring av konsesjonsbetingelser samt leie av ytterligere 46 000 el. HK. m. v. fra A/S Saudefaldene).

Jfr. bind II nr. 49.

Kgl. resol. av 2ten oktober 1925.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 27de juni 1925 har departementet mottatt et andragende fra Electric Furnace Products Company Ltd. om i tillegg til den selskapet ved kgl. resolusjon av 11te desember 1914 meddelte konsesjon å erholde tillatelse til leie av den ytterligere kraft som vil fås ved full utbygning av A/S Saudefaldenes vannfall m. v.

Hovedstyrets nevnte skrivelse tillater man sig å hitsette:

«Ved kgl. resolusjon av 11te desember 1914 er der meddelt det kanadiske selskap Electric Furnace Products Company Limited tillatelse til

1. å leie inntil 84 000 el. HK. fra A/S Saudefaldenes kraftanlegg i Saude,
2. å leie av A/S Saudefaldene inntil 480 000 m². grunn i Saude.

Tillatelsen er meddelt bl. a. på betingelse av at selskapet til enhver tid minst skal ha 3 norske statsborgere i styret, og at selskapet oppretter en filial i Norge for sine forretninger her. Filialen skal bestyres av de norske medlemmer av styret.

Tillatelsen er meddelt for et tidsrum av 40 år regnet fra 11te desember 1914. Ved utløpet av konsesjonstiden skal staten være berettiget til å innløse selskapets fa-

brikkanlegg med bygninger, maskiner og innretninger av enhver art. Hvis staten ved utløpet av det 40de år ikke benytter sin innløsningsrett skal leiekonsesjonen løpe videre dog ikke utover et ytterligere tidsrum av 25 år.

Electric Furnace Products Company Ltd. har under 8de juni 1925 sendt Sauda herredstyre følgende andragende:

«I tilslutning til A/S Saudefaldenes andragende av 3dje mars d. å. og selskapets skrivelse til det ærede herredstyre av idag tillater jeg mig å meddele, at Electric Furnace Products Company Ltd. i tilslutning til disse andragender og som videre følge av disse vil andra om følgende konsesjon for sig:

1. Forandring i selskapets nuværende konsesjon § 17, hvorved det i nevnte paragraf 17, 8de avsnitt, omhandlede tidsrum av ytterligere 25 år innskrenkes til 20 år, således at altså den samlede konsesjonstid blir 60 år regnet fra det tidspunkt da konsesjonen måtte bli forandret.
2. En tilleggs-konsesjon på samme betingelser som konsesjonen av 11te desember 1914 — endret som ovenfor nevnt, hvorved Electric Furnace Products Company Ltd. får rett til å leie ytterligere inntil 84 000 elektriske hestekrefter fra A/S Saudefaldene og ytterligere inntil 480 000 kvadratmeter av den grunn kraftselskapet måtte ha i Saude utover hvad Electric Furnace Products Company Limited allerede har leiet av A/S Saudefaldene.

Da det er maktpåliggende å få saken behandlet og gjennomført snarest mulig, tillater jeg mig å be om, at det ærede herredstyes uttalelse angående de ovenfor omhandlede forandringer og tilleggs-konsesjoner må bli avgitt nu og i forbindelse med herredsstyrets uttalelse angående de tilsvarende konsesjoner for A/S Saudefaldene.»

Dette andragende blev behandlet i Sauda herredsstyre den 13de juni 1925. Herredsstyret fant ikke grunn til å

fraråde den ansøkte forlengelse av konsesjonstiden. Med hensyn til spørsmålet om tillatelse for selskapet til å leie ytterligere 84 000 el. Hk. samt grunn uttalte herredsstyret at det anbefalte andragendet innvilget på følgende vilkår:

- «1. Heradstyret bed departementet finna ei form, f. eks. ved å krevja oppsamla eit fond eller på annan måte gjera noko som trygdar kommuna mot økonomisk ruin i tilfelle arbeidsstans eller um arbeidert minkar i større mun.
 2. Selskapet må — så langt det er teknisk mogelegt — tilpiktaast å få røyk og giftige gassorter burt.
 3. Heradstyret må avgjort mela i mot at i den kraftmengd, som er søkt konsesjon på, ikkje må reknast med kraft tilførd fra andre kommunar.
 4. Dersom samfundsmessige omsyn krev det, vil kommuna ha rett til å forsyna alle boligar i Åbobyen, som høyrer Electric Furnace Products Company til, med elektrisk kraft til ljøs og varme frå Sauda komm. elektrisitetsverk.
- Alle kraftlinjor vedk. dette kan verta yvertekne av kommuna etter overenskomst eller segn.

Med 8 mot 3 røyster vil ein gjerne ha tilført som ålmen uttaling:

Meddi ein visar til § 6 i den fyrr gjevne konsesjon, må ein sterkt peika på som naudsynlegt effektiv studnad f. eks. ved lempelege lån m. v. til skiping av kooperativ forretning.»

Den av herredsstyret nevnte § 6 i leiekonsesjonen inneholder bl. a. den for liggende konsesjoner vanlige bestemmelse om at hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg eller i tilfelle av tvist av vedkommende departement.

Advokat Christiansen har i skrivelse til hovedstyret av 26de juni 1925 bl. a. anført følgende:

«Når der for Electric Furnace Products Company Limited, søkes om konsesjon på leie av ytterligere 84 000 el. Hk. så er dette tall forsåvidt helt vilkårlig som den gjenværende kraft i Sauda ikke tilnærmedesvis kan gi 84 000 el. Hk. til Electric Furnace Products Company Limited, i tillegg til de 84 000 el. Hk. dette selskap allerede har leiet av A/S Saudefaldene. Når nevnte tall overhodet kom inn i den overenskomst, som i Amerika blev sluttet med A/S Saudefaldene og bankene, var dette nærmest tilfældighed, idet man i uvissheit om det virkelige tall alene gjentok tallene fra leiekontrakten av 1914. Forholdet er imidlertid, at kraften fra A/S Saudefaldene neppe kommer over et totalt kvantum av 120 000—130 000 el. Hk. og jeg er derfor bemyndiget til å begrense Electric Furnace Products Company Limited's konsesjonsandragende til å omfatte den gjenværende kraft under A/S Saudefaldenes konsesjon. Størrelsen av denne kraft vil antagelig best kunne fastsettes under konferanse mellem vassdragsvesenets og A/S Saudefaldenes hydroteknikere.

Jeg skal samtidig bemerke, at når Electric Furnace Products Company Limited nu søker konsesjon til ytterligere kraftleie, er dette i virkeligheten ikke annet enn en konsekvens av og en gjennomførelse av de forutsetninger, som var tilstede allerede da leiekontrakten i 1914 blev sluttet og konsesjon meddelt på denne. Det kraftkvantum av 84 000 el. Hk., som da blev inntatt i kontrakt og konsesjon, var det kvantum A/S Saudefaldene da hadde regnet ut at vassdraget kunde gi.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

1. Angående forandring i selskapets leiekonsesjon av 1914.

Man gjengir til orientering en avskrift av den post 17 i konsesjonsvilkårene, hvori ansøkeren ønsker forandring og ved siden herav hvori denne forandring består.

«Denne tillatelse meddeles for et tidsrum av 40 år fra dens datum.

Ved utgangen av det 40de år skal staten være berettiget til å innløse selskapets fabrikkianlegg med bygninger, maskiner og innretninger av enhver art samt de for arbeidere og funksjonærer opførte hus som eies av selskapet — alt efter dets tekniske verdi på innløsningstiden, bestemt ved lovlig skjønn på statens bekostning. Grunn, som måtte eies av selskapet innløses efter dens oprinnelige kostende. I selskapets leiekontrakter vedkommende grunn kan staten i tilfelle av at innløsning som nevnt finner sted forlange å inntre uten vederlag til selskapet.

Staten skal efter innløsningen være berettiget til uten vederlag til selskapet å benytte de ved anlegget anvendte patenter og metoder, men staten skal fra overtagelsen betale eventuelle løpende licensavgifter eller royalties som selskapet var forpliktet til å betale for bruken av disse patenter og metoder med de samme beløp som selskapet selv har betalt.

Alle heftelser og forpliktelser som ved innløsningstiden påhviler anleggene bortfaller ved innløsningen som ugyldige.

Sådan innløsningsrett skal senere tilkomme staten til de samme tidspunkter da Aktieselskapet Saudefaldenes kraftanlegg kan innløses ifølge den nu forestående og

Der søkes om at den i første avsnitt fastsatte konsesjonstid av 40 år fra den oprinnelige konsesjons datum forlenges til 40 år fra det tidspunkt da konsesjonen nu eventuelt forandres og videre om at det i 8de avsnitt omhandlede tidsrum av 25 år innskrenkes til 20 år således at den samlede konsesjonstid blir 60 år regnet fra det tidspunkt da konsesjonen måtte bli forandret.

nedenfor omhandlede revisjon av konsesjonsloven.

Benytter staten sin innløsningsrett skal selskapet varsles herom senest 5 år i forveien.

Staten skal imidlertid ikke ha nogen rett til å innløse selskapets eiendom, medmindre staten ved den nu forestående revisjon av de norske konsesjonslove gis rett til å betinge innløsning av fabrikkianlegg, som utnytter hydro-elektrisk kraft i kommersiell virksomhet efter 40 år eller tidligere samt ennvidere medmindre staten samtidig innløser Aktieselskapet Saudefaldenes kraftanlegg i henhold til bestemmelsene i dets konsesjon ved eller efter 40 år fra dets konsesjons datum.

Benytter staten ikke ved utløpet av det 40de år sin innløsningsrett skal nærværende konsesjon løpe videre, og selskapet skal være berettiget til fremdeles å fortsette leiekontrakten med Aktieselskapet Saudefaldene inntil innløsning som nevnt måtte finne sted, dog ikke utover et tidsrum av ytterligere 25 år.

Innløser staten Aktieselskapet Saudefaldenes kraftanlegg uten at fabrikksselskapets eiendom innløses i henhold til bestemmelsene i nærværende paragraff skal staten overta og opfylle Aktieselskapet Saudefaldenes forpliktelser overfor fabrikksselskapet i henhold til kraftleiekontrakt av 1ste desember 1914.»

I det samtidig med nærværende behandlede andragende om endring av konsesjonsvilkårene for A/S Saudefaldene er der bl. a. søkt om at staten ikke skal kunne innløse kraft- og reguleringsanleggene før 40 år er gått regnet fra konsesjonsendringens datum og hovedstyret har efter omstendighetene funnet å burde tilråde at man stiller sig imøtekommende. Det følger herav at hovedstyret anbefaler en tilsvarende endring når det gjelder tidspunktet for statens rett til innløsning av selskapets fabrikker m. v. — Dette spørsmål har man forelagt Handelsdepartementet, som formentlig rette vedkommende.

A/S Saudefaldene søkte i nevnte andragende videre om at tidspunktet for vederlagsfritt hjemfall til staten først skulde finne sted 60 år fra konsesjonsendringens datum mens kraft- og reguleringsanleggene etter den gjeldende konsesjon vil overgå vederlagsfritt til staten 65 år regnet fra 11te desember 1914, altså i 1979 motsvarende vel 54 år fra nu av. — Hovedstyret kom til at A/S Saudefaldenes konsesjon ikke burde endres på dette punkt, hvorav følger at man må forme 8de passus i det her omhandlede punkt 17 således at leiekonsesjonen utløper samtidig.

2. Tilleggs-konsesjon på kraft-leie.

Efter det som er anført i hovedstyrets almindelige begrunnelse for å innta et imøtekommande standpunkt til andragendet om endringer i A/S Saudefaldenes konsesjon og om adgang for Mr. Price til på vegne av et av hans selskaper å erverve aksjemajoriteten i A/S Saudefaldene samt efter det som er anført i den foran refererte skrivelse fra Electric Furnace Products Company Ltd. av 26de juni 1924 innstiller hovedstyret på at man stiller sig velvillig også overfor andragendet om tilleggs-konsesjon for sistnevnte selskap til å leie ytterligere kraft fra A/S Saudefaldene.

Tilleggs-konsesjonen antas å burde omfatte så stor kraftmengde at selskapet alt i alt får anledning til å utnytte den kraft som efter de senest opgjorte planer kan tilveiebringes i vassdraget. — Da dette kraftkvantum efter det foreliggende neppe vil overstige 130 000 el. Hk. og Electric Furnace tidligere har konsesjon på leie av inntil 84 000 el. Hk. skulde tilleggstillatelsen altså komme til å gjelde inntil 46 000 el. Hk.

Konsesjonstiden foreslås satt således at den utløper samtidig med den selskapet ved kgl. resolusjon av 11te desember 1914 meddelte leietillatelse. — Betingelsene antas i alt vesentlig å burde bli de samme som oppstillet i ovenfor nevnte leietillatelse, dog

må det i henhold til erhvervslovens § 23,5 medtas plikt til å avgi endel av den leiede kraft til kommuner på i loven nærmere angitte vilkår. Efter nevnte lovbestemmelse bør der herunder i tilfelle tas hensyn til den kraftavgivelse som ved tidligere erhvervs- eller reguleringskonsesjoner er pålagt det vannfall hvorfra kraften leveres. A/S Saudefaldene er efter sin konsesjon som likeledes er meddelt 11te desember 1914 pliktig til å avgi inntil 5 pct. av den utbyggede kraft til kommuner og andre 5 pct. til staten.

Hovedstyret er stanset ved å innstille på at inntil 10 pct. av den kraft tilleggs-konsesjonen omfatter kan kreves avstått til kommuner. — Derimot har man efter omstendighetene ikke funnet tilstrekkelig grunn til å betinge kraftavståelse til staten.

Da A/S Saudefaldene allerede leverer betydelige kraftmengder såvel til utbyggingskommunen som til distriktet forøvrig vil man finne det rimelig at departementet gir tilsagn om at de energimengder som kraftselskapet leverer efter de derom gjeldende overenskomster går i fradrag på det som efter de gjeldende konsesjoner kan kreves avgitt av vassdragets kraft.

Hovedstyret finner det ikke urimelig at kommunen får adgang til å overta kraftforsyningen av bybebyggelsen, således som herredsstyret har foreslått. Drøftelse angående dette spørsmål pågår med selskapet og hovedstyret skal komme tilbake hertil når der foreligger et resultat.

Ved bedømmelse av spørsmålet om avgifter skal man efter erhvervslovens § 23 punkt 4 ta hensyn til de konsesjons- og reguleringsavgifter og til den bestemmelse om vederlagsfri overgang til staten som måtte påhvile det vannfall hvorfra kraften leveres.

A/S Saudefaldene skal efter sin konsesjon av 11te desember 1914 erlegge reguleringsavgifter efter følgende satser: Til kommuner kr. 0,50 i de første 10 år regnet fra

den dag da vannkraften tas i bruk, kr. 0,75 i de neste 5 år og i resten av konsesjonstiden kr. 1,00 pr. natur Hk. pr. år. — Ennvidere avgift til staten efter de samme satser og regler.

Hovedstyret er stanset ved å innstille på at der til leiekonsesjonen knyttes vilkår om avgifter til kommuner og staten på henholdsvis kr. 1,00 og kr. 1,00 pr. el. Hk. — Generaldirektøren, vassdragsdirektøren og Nissen forutsetter da at de gjeldende satser for reguleringsavgifter til kommuner og staten opprettholdes uforandret.

Hovedstyret tilrår at der også i anledning av den her omhandlede konsesjon kreves stillet sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som selskapet under sin virksomhet her i landet måtte pådra sig overfor det offentlige eller norske rettssubjekter samt for overholdelsen av konsesjonsbetingelsene. Beløpet foreslås satt til kr. 100 000,00 jfr. post 18 i betingelsene for den tidligere konsesjon. — Som i disses post 19 vil man likeledes foreslå at der til ytterligere sikkerhet kreves at selskapet skal holde her i landet likvide aktiva til en verdi av ikke mindre enn kr. 300 000,00.

Der foreligger ikke nogen meddelelse om at der er inngått nogen ny leiekontrakt mellom søkeren og kraftselskapet. Hovedstyret går ut fra at sådan i tilfelle blir opprettet i den aller nærmeste fremtid, likesom man forutsetter at vilkårene blir rimelige for kraftselskapet.

Vedlagt følger hovedstyrets utkast til endring i punkt 17 i de konsesjonsvilkår som er opstillet i den E. F. P. C. Ltd. ved kongelig resolusjon av 11te desember 1914 meddelte tillatelse til å leie inntil 84 000 Hk. av A/S Saudefaldene. Ennvidere følger hovedstyrets utkast til betingelser for E. F. P. C. Ltd. til å leie inntil 46 000 el. Hk. av A/S Saudefaldene.»

De av hovedstyret påberopte utkast til endring i konsesjonen av 1914 og til betin-

gelser for konsesjon på ytterligere kraftleie hitsettes:

Utkast

til endringer i punkt 17 i de konsesjonsvilkår som er opstillet i den Electric Furnace Products Company Limited ved kongelig resolusjon av 11te desember 1914 meddelte tillatelse til å leie inntil 84 000 Hk. av A/S Saudefaldene.

Begynnelsen av 2nen passus foreslås formet således:

«Ved utgangen av det 40de år regnet fra nærværende resolusjons datum skal staten o. s. v.»

De siste ord i 8de passus sålydende: «et tidsrum av ytterligere 25 år» ombyttes med ordene «11te desember 1979.»

Utkast

til betingelser for Electric Furnace Products Company Ltd. til å leie inntil 46 000 el. Hk. av A/S Saudefaldene.

Betingelsene antas i alt vesentlig å burde bli de samme som tilknyttet den nevnte leieselskap ved kgl. resolusjon av 11te desember 1914 meddelte tillatelse til å leie inntil 84 000 Hk. fra A/S Saudefaldene, dog med følgende endringer og tillegg.

I punkt 17 formes 5te passus således:

«Sådan innløsningsrett skal senere tilkomme staten til de samme tidspunkter da A/S Saudefaldenes kraftanlegg kan innløses.»

7de passus formes således:

«Staten skal imidlertid ikke ha nogen rett til å innløse selskapets eiendom medmindre staten samtidig innløser A/S Saudefaldenes kraftanlegg i henhold til bestemmelsene i dets konsesjon ved eller efter 40 år fra dets konsesjons datum.»

8de passus formes således:

«Benytter staten ikke ved utløpet av det 40de år sin innløsningsrett, skal nærværende konsesjon løpe videre og selskapet være berettiget til fremdeles å fortsette leiekontrakten med A/S Saudefaldene inntil innløsning som nevnt måtte finne sted, dog ikke utover 11te desember 1979.»

Punkt 18 endres til å lyde således:

«For opfyllelsen av de forpliktelser, som selskapet under sin virksomhet i Norge måtte pådra sig overfor det offentlige eller overfor norske rettssubjekter samt for overholdelsen av disse betingelser, skal til enhver tid av selskapet være stillet sikkerhet for et beløp av kr. 100 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Punkt 19 endres til å lyde således:

«Til ytterligere sikkerhet for de forpliktelser, som selskapet under sin virksomhet i Norge måtte pådra sig overfor staten eller norske rettssubjekter og for overholdelsen av nærværende konsesjonsbetingelser, samt også for såvidt mulig å sikre den kontinuerlige drift av selskapets fabrikker skal selskapet fra den tid det begynner utnyttelsen av de heromhandlede 46 000 hestekrefter holde i Norge likvide aktiva til en verdi av ikke mindre enn kr. 300 000,00. Nevnte aktiva kan bestå i følgende: oplag av råstoffer og ferdige produkter, rekvisita, aksjer eller obligasjoner i norske selskaper, norske statsobligasjoner, kommuneobligasjoner og penger.»

Punkt 20 formes således:

«Overtredelse av denne tillatelses §§ 1, 2 og 14 samt undlatelse av å stille og opprettholde de i §§ 7, 18 og 19 omhandlede fond medfører tap av konsesjonen og selskapet underkastes bestemmelsene i lov om vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 dens §§ 31 og 32, jfr. § 34.»

Til tillatelsen knyttes videre følgende nye betingelser.

20.

«Av den kraft konsesjonen omfatter erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,00 pr. HK. (=0,736 kW.).

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. HK. (= 0,736 kW.).

Avgiftene erlegges av det samme energikvantum som det hvorav der betales leie.

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfallstid, sva-

res derefter 6 pct. årlig rente. De inndrives ved utpantning.»

21.

«Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfallets eier.

Hvis departementet finner denne pris å være vesentlig høiere enn om den var beregnet overensstemmende med reglen i lov nr. 16 av 14de desember 1917 dens § 2 post 12, tredje avsnitt, første punktum, kan det forlange, at prisen fastsettes ved skjønn, hvis departementet og konsesjonæren ikke blir enige om prisen.

Forårsaker kraftens uttagelse av ledningen økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.»

Departementet skal bemerke at det pågjeldende konsesjonsandragende er inngitt samtidig med de foreliggende andragender vedrørende A/S Saudefaldenes refinansiering. Sistnevnte andragender er behandlet av departementet ved en annen innstilling av idag, gående ut på forslag om endringer i den A/S Saudefaldene ved kgl. resolusjon av 11te desember 1914 meddelte

erhvervs- og reguleringskonsesjon samt om tillatelse for Mr. Edgar Price på vegne av The Dominion Metallurgical Company, Kanada til å erverve aksjemajoriteten i A/S Saudefaldene, alt overensstemmende med Stortingets beslutning i saken av 16de juli 1925. Om nevnte stortingsbeslutning tillater man sig å henvise til st. prp. nr. 81 for 1925, innst. S. nr. 167, 1925 og st. forh. for s. å. side 2835—56, hvorav avtrykk vedlegges.

Som det herav vil ses, er de fra Electric Furnace Company foreliggende andragender nevnt i departementets foredrag, der ligger til grunn for den omhandlede kgl. proposisjon, idet der samtidig var meddelt at departementet i det vesentlige hadde funnet å kunne slutte sig til den fra hovedstyret motatte erklæring i saken.

Under henvisning hertil skal departementet bemerke at man med hovedstyret vil kunne anbefale at post 17 i selskapets konsesjon av 11te desember 1914 endres således at innløsning ikke skal kunne finne sted før 40 år er gått fra konsesjonsendringens datum. Herved forutsettes dog ingen endring gjort i konsesjonstidens lengde. Selskapets oprinnelige konsesjon anbefales likesom for A/S Saudefaldenes konsesjon vedrørende vannfallet foreslått å utløpe som tidligere 11te desember 1979.

Foruten de av hovedstyret foreslåtte endringer vil man anbefale at post 17, 7de og 8de ledd for tydelighets skyld formes således:

7de ledd i slutningen: «... bestemmelsene i dets konsesjon ved eller etter 40 år regnet fra nærværende konsesjons datum.»

8de ledd: «Benytter staten ikke ved utløpet av det firtiende år regnet fra nærværende konsesjons datum sin innløsningsrett osv.»

Likeledes vil man anbefale innvilget den ansøkte tillatelse for selskapet til i tillegg til det kraftkvantum som omfattes av selskapets nuværende konsesjon, nemlig 84 000 el. Hk. å leie ytterligere 46 000 el. Hk. fra A/S Saudefaldene.

Tillatelsen anbefales overensstemmende med hovedstyrets forslag gitt i det vesentlige på samme vilkår, som gjelder for kraft-

leietillatelsen av 1914. Vilkårene er utformet i vedlagte utkast.

Tilleggskonsesjonen foreslås å utløpe samtidig med den gamle konsesjon, altså 11te desember 1979. Samtidig foreslås betinget innløsningsrett for staten ved utgangen av det 40de år fra konsesjonens datum og senere til samme tidspunkter, da A/S Saudefaldenes kraftanlegg kan innløses, jfr. utkastets post 17.

I post 18 er betinget sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 100 000,00 (utenom den i henhold til den tidligere konsesjon stillede sikkerhet for et tilsvarende beløp) efter nærmere bestemmelse av departementet.

I post 19 er som ytterligere sikkerhet betinget at selskapet skal holde likvide aktiva i Norge til en verdi av ikke mindre enn kr. 300 000,00 i tillegg til det i den gamle konsesjon fastsatte tilsvarende sikkerhetsbeløp.

Bestemmelsen om fortapelse av konsesjonen i misligholdsestilfelle er foreslått utvidet til å gjelde også fattigfondene og sikkerhetsstillelsene, jfr. utkastets post 22. — Man tilføier i denne forbindelse at der må bli å oprette nye fattigfond for tilleggskonsesjonen, jfr. post 7.

Som helt nye bestemmelser anbefales med hovedstyret i tilleggskonsesjonen inntatt vilkår om kraftavståelse til kommuner med inntil 10 pct. samt avgifter til kommuner og staten på henholdsvis kr. 1,00 og kr. 1,00 pr. el. Hk.

Den nevnte procentkraft blir å levere til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten blir gjeldende for konsesjonæren.

Man hitsetter betingelsene for leietillatelsen efter departementets forslag:

Utkast

til betingelser for bortleie av inntil ytterligere 46 000 elektriske hestekrefter fra Aktieselskapet Saudefaldene til Electric Furnace Products Company Limited.

1.

Selskapet skal til enhver tid ha minst 3 norske statsborgere i sitt styre. Selskapet

skal overensstemmende med den norske aksjelov oprette en filial i Norge for sine forretninger her. Filialen bestyres av de nevnte norske medlemmer av styret. Disse skal være bemyndiget til å forplikte selskapet overfor tredjemann i alt som angår dets forretninger i Norge og være undergitt samme ansvar for sine handlinger overfor tredjemann som om de var styremedlemmer i norsk selskap.

Alle rettstvistigheter, som måtte opstå mellom selskapet eller dets filial på den ene side og staten eller norske rettssubjekter på den annen side, skal avgjøres ved norske domstoler etter norsk rett.

Ovenstående bestemmelser gjelder kun, sålenge selskapet har sitt hovedkontor og sitt styre i Amerikas forenede Stater eller i Kanada og majoriteten av dets aksjer innehas av rettssubjekter i Amerikas forenede Stater, Kanada og/eller Norge.

Ophører dette forhold å være tilstede, skal selskapet, hvis det vil holde nærværende konsesjon ikraft, innen en herfor av vedkommende departement fastsatt frist, dog ikke under 6 måneder, organisere et nytt selskap med hovedkontor i Norge og med et styre, hvorav minst to tredjedeler skal være norske statsborgere, samt overdra til dette selskap nærværende konsesjon og alle sine eiendommer og rettigheter i Norge. Det nye selskap skal derefter gis alle de rettigheter og være underkastet alle de forpliktelser, som inneholdes i nærværende konsesjon på samme måte, som om konsesjonen oprinnelig hadde vært meddelt dette.

En erklæring på tro og love, avgitt av 2 medlemmer av selskapets styre om, hvorvidt majoriteten av selskapets aksjer innehas av rettssubjekter i de nevnte tre land, sendes i desember hvert år til det norske Arbeidsdepartement.

2.

Den leide energi kan ikke overdras videre eller for nogen del avgis til utlandet uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement.

3.

Selskapet skal såvel ved opførelsen av

sine anlegg og fabrikker som ved disses drift og ledelse kun benytte funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig, likesom departementet kan tillate benyttet fremmede arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år.

For hver dag, som nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt, stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

4.

Selskapet skal ved opførelsen av sine anlegg og fabrikker samt ved disses drift anvende norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke overstiger den utenlandske med mer enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av 2 menn av hvilke departementet og selskapet hver velger en samt av en av disse tilkalt opmann. Såfremt enighet ikke opnåes om valg av opmann, opnevnes denne av fylkesmannen i Rogaland fylke. Hvem der skal bære omkostningene ved voldgiften bestemmes av voldgiftsmennene.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra reglen om anvendelse av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Enhver forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeidet eller pålegges nogen forpliktelse med

hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktoei og andre arbeidsmaterialer). Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

7.

Selskapet plikter å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler, som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker. Likeledes er selskapet forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av fattigkommunen i anledning av anleggsarbeidene og opførelsen av fabrikkene. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til fattigunderstøttelse av arbeiderne ved de nevnte anlegg, tilbakebetales selskapet.

8.

I tilfelle av at vedkommende departement finner det påkrevet, plikter anleggenes eier å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale for sine arbeidere og deres familier med fornødent utstyr, beregnet på et så stort antall patienter, som departementet bestemmer. Ennvidere er selskapet forpliktet til efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å skaffe sine arbeidere den fornødne lægehjelp ved en eller flere dertil ansatte og av selskapet lønnede læger på stedet.

9.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter anleggenes eier ennvidere å utrede utgiftene derved.

10.

Selskapet er forpliktet til, om og når vedkommende departement så måtte forlange, på rimelige, av departementet god-

kjente vilkår å skaffe arbeiderne sundt og forsvarlig husrum samt tilleie tomter til bygning av egne hjem, alt med veier, vand, kloakk og elektrisk lysanlegg, grunn til foramlingslokale, til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende.

Vedkommende departement kan bestemme, at de ved statens anlegg til enhver tid gjeldende almindelige bestemmelser om barakker o. l. skal komme til anvendelse ved opførelsen av selskapets anlegg.

Selskapet er forpliktet til å bebygge de av dette leiede eiendommer i strøk, hvor der ventes å ville bli bymessig bebyggelse, efter en av Arbeidsdepartementet approbert reguleringsplan.

Såfremt bygningsloven bestemmes gjort gjeldende for disse strøk, har selskapet å utarbeide utkast til reguleringsplan og innsende samme til de stedlige bygningsmyndigheter.

Selskapet har uten vederlag fra staten å finne sig i eventuell avståelse av grunn til offentlige veier og gater samt til offentlige bygninger som Aktieselskapet Saudefaldene måtte pålegges å avstå i henhold til sin konsesjon, dog kun utenfor selskapets fabrikkområde med tilstøtende oplagsplasser og brygger, hvilke arealer også skal være undtatt fra regulering av gater og veier ved nevnte reguleringsplan.

11.

Selskapet er forpliktet til i anleggstiden efter fylkesveistyrets bestemmelse å vedlikeholde og istandsette de offentlige veier, hvor vedlikeholdsutgiftene antas særlig å øke ved anleggenes trafikk. Efter anleggstiden gjelder samme plikt med hensyn til de offentlige veier, hvor vedlikeholdsomkostningene særlig økes på grunn av selskapets transporter.

Selskapet plikter i den utstrekning vedkommende departement forlanger å stille de veier og broer det måtte anlegge til fri avbenyttelse for almenheten. Herfra undtas selskapets veier innenfor det ved reguleringsplanen fastsatte fabrikkområde med de til dette støtende oplagsplasser og bryggeanlegg.

Selskapets telefonanlegg kan forlanges underlagt statens administrasjon. Dette gjelder dog ikke de innbyrdes ledninger mellom selskapets fabrikanlegg, funksjonær- og arbeiderboliger samt Aktieselskapet Saudalenes kraftstasjoner.

Det offentlige skal være berettiget til uten vederlag i den utstrekning det uten vesentlig ulempe kan skje å fremføre rikstelefonens og rikstelegrafens ledninger over selskapets telefonstolper og festigheter.

Mulig tvist efter nærværende paragraf avgjøres av departementet.

12.

Forsåvidt energi anvendes til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal departementet, dersom det av almene hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett sakseker i anledning av mulige overtredelser av norsk lovgivning angående sådan skade.

13.

Selskapet er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som gis av vedkommende departement til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke blandt den til anlegget knyttede befolkning.

14.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de tilvirkede produkter.

15.

Ved sin virksomhet her i riket skal selskapet være underkastet den til enhver tid gjeldende trustlovgivning.

16.

Såfremt der ved elektrisk energi fra vassdragene av selskapet produseres kunstige gjødningsstoffer, må prisene ved salg innen landet ikke settes høiere enn nettoeksportprisene, beregnet efter gjennemsnittet for siste kalenderår.

Derhos skal der hvert år stilles til disposisjon for det norske jordbruk til redusert

pris inntil 10 pct. av produksjonen av sådanne gjødningsstoffer i siste kalenderår — dog ikke over 5 000 tonns pr. år av gjødningsstoffer med ca. 20 pct. kvelstoffinnhold med forholdsmessig forhøielse eller nedsettelse av dette kvantum, hvis varens kvelstoffinnhold endres.

Prisen for dette kvantum beregnes efter gjennomsnittsprisen netto f. o. b. for selskapets salg av gjødningsstoffer i partier på minst 500 tonns til utlandet i de siste 4 uker før bestillingene med fradrag av 15 pct. rabatt. Bestilling skjer gjennom Landbruksdepartementet. Hver bestilling må for å opna denne rabatt, være på minst 500 tonns.

Det kvantum, som i henhold til foranstående kan forlanges utfatt, leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dages varsel i partier, som av Landbruksdepartementet blir bestemt. Landbruksdepartementet drar omsorg for, at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne således, at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvare eller benyttes som råprodukt til videre fabrikkasjon.

De nevnte gjennomsnittspriser kontrolleres av den i post 22 nevnte kontrollør.

17.

Denne tillatelse meddeles for et tidsrum av 40 år fra dens datum.

Ved utgangen av det 40de år skal staten være berettiget til å innløse selskapets fabrikanlegg med bygninger, maskiner og innretninger av enhver art samt de for arbeidere og funksjonærer opførte hus som eies av selskapet — alt efter dets tekniske verdi på innløsningstiden, bestemt ved lovlig skjønn på statens bekostning. Grunn, som måtte eies av selskapet, innløses efter dens oprinnelige kostende. I selskapets leiekontrakter vedkommende grunn kan staten i tilfelle av at innløsning som nevnt finner sted, forlange å inntre uten vederlag til selskapet.

Staten skal efter innløsningen være berettiget til uten vederlag til selskapet å benytte de ved anlegget anvendte patenter og metoder, men staten skal fra overtagelsen

betale eventuelle løpende licensavgifter eller royalties som selskapet var forpliktet til å betale for bruken av disse patenter og metoder, med de samme beløp, som selskapet selv har betalt.

Alle heftelser og forpliktelser som ved innløsningstiden påhviler anleggene bortfaller ved innløsningen som ugyldige.

Sådan innløsningsrett skal senere tilkomme staten til de samme tidspunkter, da Aktieselskapet Saudefaldenes kraftanlegg kan innløses.

Benytter staten sin innløsningsrett, skal selskapet varsles herom senest 5 år i forveien.

Staten skal imidlertid ikke ha nogen rett til å innløse selskapets eiendom, medmindre staten samtidig innløser Aktieselskapet Saudefaldenes kraftanlegg i henhold til bestemmelsene i dets konsesjon ved eller etter 40 år fra 2den oktober 1925.

Benytter staten ikke ved utløpet av det firtiende år sin innløsningsrett, skal nærværende konsesjon løpe videre, og selskapet skal være berettiget til fremdeles å fortsette leiekontrakten med Aktieselskapet Saudefaldene, inntil innløsning som nevnt måtte finne sted, dog ikke utover 11te desember 1979.

Innløser staten Aktieselskapet Saudefaldenes kraftanlegg uten at fabrikksselskapets eiendom innløses i henhold til bestemmelsene i nærværende paragraf, skal staten overtak og opfylle Aktieselskapet Saudefaldenes forpliktelser overfor fabrikksselskapet, i henhold til kraftleiekontrakt av 1ste desember 1914.

18.

For opfyllelsen av de forpliktelser, som selskapet under sin virksomhet i Norge måtte pådra sig overfor det offentlige eller overfor norske rettssubjekter samt for overholdelsen av disse betingelser, skal til enhver tid av selskapet være stillet sikkerhet for et beløp av kr. 100 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

19.

Til ytterligere sikkerhet for de forpliktelser, som selskapet under sin virksomhet

i Norge måtte pådra sig overfor staten eller norske rettssubjekter og for overholdelsen av nærværende konsesjonsbetingelser, samt også for såvidt mulig å sikre den kontinuerlige drift av selskapets fabrikker skal selskapet fra den tid, det begynner utnyttelsen av de heromhandlede 46 000 hestekrefter holde i Norge likvide aktiva til en verdi av ikke mindre enn kr. 300 000,00. Nevnte aktiva kan bestå i følgende: oplag av råstoffer og ferdige produkter, rekvisita, aksjer eller obligasjoner i norske selskaper, norske statsobligasjoner, kommuneobligasjoner og penger.

20.

Av den kraft konsesjonen omfatter, erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,00 pr. HK. (= 0,736 kW.).

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. HK. (= 0,736 kW.).

Avgiftene erlegges av det samme energikvantum som det hvorav der betales leie.

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente. De inndrives ved utpantning.

21.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten blir gjeldende for konsesjonæren og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfallets eier.

Hvis departementet finner denne pris å være vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglen i lov nr. 16 av 14de desember 1917 dens § 2 post 12, tredje avsnitt, første punktum, kan det forlange, at prisen fastsettes ved skjønn, hvis departementet og konsesjonæren ikke blir enige om prisen.

Forårsaker kraftens uttagelse av ledningen økede utgifter, bæres disse av den

som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

22.

Overtrædelse av denne tillatelses §§ 1, 2 og 14 samt undlatelse av å stille og opprettholde de i §§ 7, 18 og 19 omhandlede fond medfører tap av konsesjonen, og selskapet underkastes bestemmelsene i lov om vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 dens §§ 31 og 32 jfr. § 34.

23.

Konsesjonen blir på selskapets bekostning å tinglese som heftelse på de selskapet tilhørende bygninger og øvrige rettigheter vedkommende faste eiendommer her i riket.

24.

Konsesjonshaveren har å underkaste sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse.

Vedkommende departement kan til utøvelse av denne kontroll opnevne en kontrollør, der efter nærmere av departementet utfordiget instruks har adgang til de kontrollmidler som departementet anser nødvendige. Om berettigelsen av kontrollørens forlangender kan konsesjonshaveren kreve departementets avgjørelse.

De med kontrollen forbundne utgifter refunderes det offentlige av konsesjonshaveren.

Advokat Herman Christiansen har i skrivelse av 24de september 1925 anført følgende:

Electric Furnace Products Company, Limited.

Under henvisning til det ærede departements skrivelse av 16de ds. tillater jeg mig å stadfeste muntlig meddelelse idag, hvorefter selskapet vil akseptere:

1. Endringer i selskapets nuværende konsesjons § 17 overensstemmende med hovedstyrets utkast. Jeg går ut fra, at 7de og 8de avsnitt i samme paragraf samtidig forandres, således at de 40 år regnes fra den endrede konsesjons datum. I hovedstyrets skrivelse til Arbeidsdepartementet av 27de juni s. å. er falt ut endel linjer i referatet av min skrivelse til Sauda herredsstyre av 8de juni d. å. Jeg tillater mig derfor å vedlegge en avskrift av denne skrivelse.

2. Konsesjon for selskapet til å leie ytterligere inntil 46 000 el. Hk. fra A/S Saudefaldene på de i hovedstyrets utkast foreslåtte betingelser, idet jeg forutsetter, at også denne konsesjons § 17 gjøres konform med de tilsvarende bestemmelser i den endrede konsesjon for A/S Saudefaldene, hvorefter statens innløsningsrett først regnes fra den endrede konsesjons datum.

Jeg går ennvidere ut fra at departementet er enig med hovedstyret i, at de energimengder, som kraftselskapet leverer efter de derom gjeldende overenskomster med kommunene skal gå i fradrag på det, som efter konsesjonene kan kreves avgitt av vassdragets kraft.»

De av advokat Christiansen uttalte forutsetninger antas å være i overensstemmelse med de av departementet foreslåtte betingelser.

Overensstemmende med hovedstyret finner man at de energimengder som A/S Saudefaldene leverer til kommuner efter derom gjeldende overenskomster går i fradrag på det som efter de gjeldende konsesjoner kan kreves avgitt av vassdragets kraft.

Med hensyn til den ansøkte tillatelse til å leie ytterligere inntil 480 000 m.² av den grunn A/S Saudefaldene måtte ha i Sauda

har Landbruksdepartementet og Handelsdepartementet på foranledning henholdsvis under 27de og 20de juli 1925 meddelt at de nevnte departementer intet har å bemerke ved at andragendet innvilges på de nevnte betingelser.

Departementet vil derfor anbefale at tillatelsen gis i henhold til konsesjonsloven av 14de desember 1917 § 20.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

1. Post 17 i den Electric Furnace Products Company Limited ved kgl. resolusjon av 11te desember 1914 meddelte tillatelse til å leie inntil 84 000 HK. av A/S Saudefaldene endres således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 2nen oktober 1925.

2. Det tillates i medhold av kap. IV i konsesjonsloven av 14de desember 1917 nr. 16 Electric Furnace Products Company, Ltd. å leie ytterligere inntil 46 000 el. HK. fra A/S Saudefaldene på de i Arbeidsdepartementets ovennevnte foredrag anførte betingelser.

3. Det tillates i medhold av § 20 i konsesjonsloven av 14de desember 1917 nr. 16 Electric Furnace Products Company, Ltd. for det tidsrum som den i post 2 nevnte tillatelse gjelder å leie ytterligere inntil 480 000 m.² av den grunn A/S Saudefaldene måtte eie i Sauda.

19. Schous Bryggeri.

(Leie av inntil 4 000 kW. fra Oslo el.verk).

Kgl. resol. av 13de november 1925.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 31te oktober 1925 har departementet mottatt et andragende av 2nen april s. å. fra Aktieselskapet Schous Bryggeri om konsesjon på kraftleie.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I skrivelse hertil av 2nen april 1925 andrar ovennevnte selskap om konsesjon på kraftleie.

Dette andragende er sålydende:

«I henhold til lov av 14de desember 1917 tillater vi oss herved å ansøke det ærede Hovedstyre om konsesjon på kjøp av spillkraft inntil 4 000 kW. 5 000 volt, fra Oslo Elektrisitetsverk i henhold til vedlagte kontrakt.

De av loven forlangte bilag: 2 eksemplarer av vårt selskaps vedtekter samt erklæring fra vårt styre vedlegges.»

Man vedlegger avskrift av den i andragendet nevnte kontrakt av 8de februar 1923.

Av kontraktens § 1 fremgår at Kristiania Elektrisitetsverk (nu Oslo Elektrisitetsverk) påtar sig å levere A/S Schous Bryggeri inntil 4 000 kW. ledig elektrisk kraft fra vannkraftanleggene (spillkraft) for drift av elektrisk dampkjeleanlegg.

Kraften står til bryggeriets disposisjon i sommerhalvåret d. v. s. i månedene april—september inklusive.

For benyttet spillkraft betaler bryggeriet en pris pr. kWh. beregnet efter følgende formel:

$$p = 0,5 + 0,01 k.$$

hvor p er prisen i øre pr. kWh. og k er prisen i kroner pr. tonn for de ved bryggeriet benyttede fyrkull «Bromhill Smalls» eller lignende kvalitet.

Ved kullprisen forstås den av Norske Kulimportørers Landsforening noterte pris på «Bromhill Smalls» eller lignende kull levert i bryggeriet. Prisen fastsettes pr. 1ste april.

På den således beregnede strømpris innrømmes bryggeriet 25 pct. rabatt.

Bryggeriet forplikter sig til i minimum å betale for et antall kWh. i halvåret lik gjennomsnittsbetalingen i kWh. multiplisert med 4000.

Kontrakten er uopsigelig fra elektrisitetsverkets side inntil 1ste oktober 1928 fra hvilket tidspunkt elektrisitetsverkets leveringsplikt bortfaller. Den kan av bryggeriet opsies skriftlig innen 1ste juli og gjelder da kun til 1ste oktober samme år.

Oslo bystyre har i møte den 25de juni 1925 anbefalt andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Oslo fylke har i påtegningskrivelse hertil av 2nen juli

1925 anbefalt den ansøkte konsesjon meddelt.

Hovedstyret har med skrivelse av 28de august 1925 tilstillet selskapet forslag til betingelser for innvilgelse av andragendet.

I skrivelse hertil av 16de oktober s. å. fremkommer elektrisitetsfirmaet Francis Sønnichsen & Co. på bryggeriets vegne med endel bemerkninger til det oversendte forslag.

Hovedstyret skal under henvisning til nevnte skrivelse fra Francis Sønnichsen & Co. som vedlegges i avskrift bemerke følgende:

Tillatelsen er i forslaget anbefalt meddelt inntil 1ste oktober 1928. Bryggeriet har hertil bemerket at konsesjonstiden for et såvidt kostbart anlegg er for kort.

Man har derefter konferert med elektrisitetsfirmaet som er av den formening at en konsesjonstid inntil 1ste oktober 1940 vil bli akseptert av bryggeriet. I henhold hertil anbefales tillatelsen meddelt inntil 1ste oktober 1940.

Til bestemmelsen om norsk materiell bemerker elektrisitetsfirmaet at anlegget allerede er utført med fransk materiell idet dette efter grundige undersøkelser blev funnet å egne sig best for anlegget.

Man vil anbefale at der meddeles bryggeriet dispensasjon fra bestemmelsen om anvendelse av norsk materiell for det utførte anlegg.

Bestemmelsen om kraftavståelse til kommuner er medtatt i betingelsene i henhold til erhvervsloven av 14de desember 1917 § 23 punkt 5 idet man er av den opfatning at loven ikke gir adgang til å frafalle bestemmelsen.

Til bestemmelsen om avgift bemerker elektrisitetsfirmaet følgende:

«Da det her dreier sig om utnyttelse av kraftmengder som ellers ikke blir benyttet, og da det er forutsetningen at kraften skal betales med en sådan pris at utgiftene ved elektrisk fyring og kullfyring praktisk talt blir de samme, er vi av den prinsipielle opfatning at nogen avgift til staten i et sådant tilfelle ikke bør betales. Det fremgår tydelig av de forhandlinger som blev ført mellem

A/S Schous Bryggeri og Oslo Elektrisitetsverk at når bryggeriet gikk til et sådant anlegg, var det hovedsakelig av nasjonaløkonomiske grunner forat man skulde få erfaring for hvorledes driften av sådanne anlegg tilkoblet et større bynett arter sig. Nogen økonomisk vinding av betydning har A/S Schous Bryggeri ikke av anlegget. Forsøket som hittil har vist sig meget heldig i teknisk henseende, vil være av betydning for en videre utnyttelse av spillkraften, og tror vi ikke det vil være riktig av staten ved ekstra utgifter å legge hindringer i veien for en sådan utvikling, idet enhver forøkelse av strømomkostningene vil vanskeliggjøre denne.»

Efter det oplyste vil man anbefale at der ikke ilegges plikt til erleggelse av avgift idet det i nærværende tilfelle dreier sig om overgang fra kullfyring til elektrisk fyring for frembringelse av damp hvortil der anvendes kraftmengder som ellers er ledig i sommermånedene.

I anledning av forslagens bestemmelse om kunstig forhøielse av priser opplyser elektrisitetsfirmaet at A/S Schous Bryggeri står som medlem av Den Norske Bryggeriforening og at det må forbeholde sig rett til å bli stående i denne.

Da nærværende bestemmelse er den vanlige, kan man ikke anbefale den endret eller frafalt.

Angående bestemmelsen om kontroll med betingelsen overholdelse bemerkes at bestemmelsen er den vanlige for konsesjoner på kraftleie. Den kan for tilfelle ikke anbefales endret eller frafalt.

Under henvisning hertil vil hovedstyret anbefale at der meddeles Aktieselskapet Schous Bryggeri tillatelse til å leie inntil 4000 kW. elektrisk spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonæren måtte leie inntil 4000 kW. elektrisk spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk dog ikke utover 1ste oktober 1940.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i

riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabo-lovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tiltales benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. *Kunstig forhøielse av priser.*

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

10. *Kontroll med betingelsenenes overholdelse.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstå-

ende betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 9 og 10 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16, §§ 31 og 32.

Sakens dokumenter vedlegges, deriblandt et eksemplar av selskapets vedtekter og en erklæring fra selskapets styre i henhold til erhvervslovens kap. V, § 24 samt skrivelse fra elektrisitetsfirmaet Francis Sønnichsen & Co. til Hovedstyret av 16de oktober 1925.

Behandlet i hovedstyremøte den 29de oktober 1925.»

Av sakens dokumenter vedlegges et eksemplar av selskapets vedtekter, en i henhold til erhvervslovens kap. V, § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale, siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse samt den av Hovedstyret påberopte skrivelse fra elektrisitetsfirmaet Francis Sønnichsen & Co. av 16de oktober 1925.

Departementet vil anbefale, at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles Aktieselskapet Schous Bryggeri tillatelse til å leie inntil 4000 kW. fra Oslo Elektrisitetsverk.

Som det vil sees, har Hovedstyret i nærværende tilfelle ikke funnet, at det bør pålegges selskapet å erlegge avgifter til stat eller kommuner. Departementet kan efter omstendighetene slutte sig hertil og vil anbefale, at tillatelsen meddeles på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Såfremt nærværende innstilling bifalles,

vil departementet derhos overensstemmende med Hovedstyrets forslag meddele dispensasjon fra bestemmelsen om norsk materiell, forsåvidt det utførte anlegg angår. Hertil er efter det oplyste anvendt fransk materiell, idet dette efter grundige undersøkelser blev funnet å egne sig best for anlegget.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates Aktieselskapet Schous Bryggeri i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 4000 kW. elektrisk energi fra Oslo Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 13de november 1925 inntatte betingelser.

20. Midlertidig statsregulering av Bygdin og Osensjøen.

(Endring av reguleringsbestemmelser).

Jfr. bind IV nr. 32, VI nr. 15, X nr. 15.

Kgl. resol. av 13de november 1925.

Ved kgl. resolusjon av 6te oktober 1917 blev der besluttet iverksatt en midlertidig regulering av Bygdin og Osensjøen. Man henviser herom til Meddelte Vassdragskoncessioner IV side 181 flg. Arbeidet er på statens vegne utført av Glommens Bruks-eierforening som har utlagt de fornødne midler.

Ved kgl. resolusjon av 12te desember 1919 blev der foretatt en endring i reguleringsbestemmelsernes § 2, jfr. Meddelte Vassdragskoncessioner VI side 129.

Ved Den Norske Regjerings resolusjon av 21de desember 1923 er der besluttet ytterligere endringer i reguleringsbestemmelserne, se Meddelte Vassdragskoncessioner X side 147 flg.

Den midlertidige regulering er i de første år vesentlig kommet Fredrikshalds og Sarpsborg kommuner tilgode. De har derfor i henhold til kontrakt med de respektive vannfallseiere måttet utrede den overvei-

ende del av reguleringsutgiftene. Da disse har faldt tunge har kommunene ansøkt om lempninger i bestemmelsene.

Herom uttaler Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i skrivelse av 14de april 1925 følgende:

«Man har mottatt det ærede departements skrivelse av 5te september 1923 bilagt med gjenpart av skrivelse fra fylkesmannen i Østfold av 29de juni næstfø og den deri omhandlede forestilling fra stadsingeniøren i Sarpsborg av 19de juni s. a. angående spørsmålet om beregningen og fordelingen av omkostningene ved den midlertidige regulering av Bygdin. — Senere har Hovedstyret med departementets skrivelse av 12te mai 1924 mottatt avskrift av en skrivelse fra Sarpsborgs ordfører og borgermester av 4de april s. a., hvori henstilles utvirket endringer i de ved kgl. resolusjon av 21de desember 1923 fastsatte bestemmelser vedrørende reguleringsgodtgjørelse for den midlertidige regulering av Bygdin og Osensjø. — Med departementets skrivelser av 20de og 22de mai s. å. mottok man avskrift av skrivelser angående samme sak henholdsvis fra ordførerne i Fredrikshald og Sarpsborg av 6te s. m. og fra fylkesmannen i Østfold av 10de s. m.

Stadsingeniøren minner i nevnte forestilling om at Bygdin- og Osensjøreguleringen var beregnet å gi en kraftøkning på 18 200 nat.Hk. i de 3 fall i Østfold, hvortil kommer økningen i Rena, Elverum og Funefoss og i de siste år Rånåsfoss og Solbergfoss. Det har imidlertid nu vist sig at bare $\frac{1}{3}$ av disse kraftmengder utnyttes i Glommen og at amortisasjons- og driftsutgiftene, som av departementet var opgitt ikke å ville overstige kr. 6—7 pr. Hk. er blitt det 3-dobbelte. — Efter konsesjonsvilkårene og de kontrakter som Fredrikshald og Sarpsborg har måttet avslutte med brukseierne skal utgiftene ved den provisoriske regulering dekkes av dem som bruker vann, d. v. s. at utgiftene vesentlig må bæres av Sarpsborg og Fredrikshald kommuner. Efter brukseierforeningens forslag til fordeling kommer Sarpsborg til å betale ca. kr. 150 000,00 og

Fredrikshald ca. kr. 200 000,00 for den provisoriske regulering, mens de samlede utgifter til reguleringen ifølge stadsingeniørens skrivelse av departementet blev opgitt til ca. kr. 120 000,00.

Stadsingeniøren fremholder bl. a. at det er rimelig å oprettholde reguleringen så lenge til fordelingen av anleggsutgiftene ikke blir høiere enn kr. 6—7 pr. Hk. således som oprinnelig forutsatt. Lar en sådan ordning sig ikke gjennomføre bør staten bære den andel som svarer til det ubenyttede kraftkvantum. De kommuner som i god tro benyttet sig av reguleringen bør ikke pålegges større byrder enn forutsatt.

Sarpsborgs ordfører og borgermester har i sin skrivelse av 4de april 1924 uttalt sig i samme retning som stadsingeniøren. Når utgiftene er blitt så meget større enn tidligere angitt begrunnes dette med at man av hensyn til en fremtidig regulering av Bygdin har endret planene, således at uttagningen skal skje gjennom en tunnell istedetfor som forutsatt gjennom en kanal. Som kilde for denne opfatning angis «Meddelte vassdragkonsesjoner X» for 1923 pag. 147—156.

Fylkesmannen i Østfold uttaler sig i samme retning i skrivelse av 10de mai 1924. Han tilføier at fylkets elektrisitetskomite som har drøftet saken finner at reguleringsbestemmelsene av 23de desember 1923 med rette må føles urimelig for de kommuner som i sin tid i tillit til departementets opgave abonnerte på Bygdinkraften. Komiteen henstiller derfor at der såvidt mulig treffes en ordning således at disse utgifter ikke blir større for kommunene enn oprinnelig forutsatt. Ennvidere henstiller komiteen inntrengende at staten ikke beregner sig nogen vinning i form av 10 pct. tillegget.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Den provisoriske regulering av Bygdin er gjennomført i henhold til den plan som lå til grunn for den kongelige resolusjon av 6te oktober 1917. Der er således ikke utført andre arbeider enn de som denne forutsetter.

I anledning av uttalelsen fra Sarpsborg kommunes vedkommende og fylkesmannen i Østfold finner man å burde gjøre oppmerksom på at den planforandring som der har vært tale om i forbindelse med den ved kgl. resolusjon av 23de desember 1923 foretatte forandring av reguleringsbestemmelsene angår den endelige regulering av Bygdin. Man hadde oprinnelig tenkt sig at en ytterligere senkning skulde foregå gjennom en utdypning av den provisoriske kanal, men stanset ved å projekte tunnell. For det som er utført er der imidlertid som ovenfor nevnt ikke foretatt nogen endring i planen.

På grunn av de store anleggsomkostninger blev § 2 i de oprinnelige reguleringsbestemmelser (Meddelte vassdragkonsesjoner IV side 203) ikke oprettholdt, idet der ved kgl. resolusjon av 12te desember 1919 (Meddelte vassdragkonsesjoner VI side 129) blev utferdiget et tillegg til denne paragraff, i hvilket der skjelnes mellem de utgifter som faller på provisoriet og de som vil komme til nytte ved en senere permanent regulering.

Efter den i 1920 fremlagte plan for full regulering av Bygdin viste det sig at man ikke kunde få overført på denne så stor del av omkostningene ved den provisoriske regulering som man hadde tenkt sig, idet den største del av den for provisoriet utførte kanal ikke vilde komme til å få nogen nytte for den permanente regulering. — Ved kgl. resolusjon av 21de desember 1923 blev det så bestemt at de utgifter som angår den permanente regulering skulde bli å forrente med 6 pct. og amortisere med 2 pct., likesom utgiftene til provisoriet skulde forrentes med 6 pct. og amortiseres med likestore årlige beløp gjennom 5 år.

Det vil herav fremgå at reguleringsbestemmelsene gjentagende er forandret til lettelse for vanfallseierne.

Der er nu fra Fredrikshald og Sarpsborg kommuner rettet henstilling om at reguleringsbestemmelsene av 21de desember 1923 endres overensstemmende med hvad der ved konferanser mellem Fredrikshald og Sarpsborg kommuner og Glommens og Lågens Brukseierforening er opnaadd enighet

om således: (jfr. skrivelse fra ordførerne i Fredrikshald og Sarpsborg av 6te mai 1924).

Bestemmelsenes punkt a) Om forrentning og amortisering av den del av utgiftene som kommer en senere permanent regulering tilgode samt utgifter en gang for alle til grunnerhvervelser og erstatninger bortfaller i sin helhet, og disse utgifter belastes den permanente regulering.

Bestemmelsenes punkt b) endres således at amortiseringen skal foregå i løpet av 7 år i stedet for 5 år og skal sammen med 6 pct. renter beregnes efter annuitetsprinsippet.

Bestemmelsenes punkt c) om utgifter til årlige erstatninger og driftsomkostninger skal være uforandret.

Bestemmelsenes punkt d) om at utgiftsbeløpet forhøies med 10 pct. til dekkelse av administrasjonsutgifter bortfaller.

Hovedstyret skal hertil bemerke at den planlagte endelige regulering av Bygdin er kommet i en annen stilling siden dette forslag fremkom, idet Stortinget senere har behandlet reguleringssaken og opstillet betingelser som Brukseierforeningen ikke har funnet å kunne akseptere. Man kan derfor ikke, som forholdene nu ligger an, ha nogen begrunnet mening om hvorvidt og i tilfelle når den påtenkte endelige regulering av Bygdin vil komme i stand. — Denne omstendighet antas dog ikke i og for sig å hindre at man forandrer bestemmelsene for den provisoriske regulering i Bygdin. — Således som nærværende sak i det hele ligger an, har hovedstyret funnet å måtte anbefale at man stiller sig velvillig til tanken om å lempe på bestemmelsene for derved å lette de økonomiske byrder for dem som skal bære omkostningene. Skulde resultatet bli det at den planlagte permanente regulering i Bygdin ikke kommer i stand, må man antagelig søke å få i stand en ordning av den provisoriske, således at den blir endelig og i såfall med nye betingelser, herunder avgifter.

Forslaget vil ha tilfølge at utgiftene for den del som kommer en senere permanent regulering tilgode samt utgifter en gang

for alle til grunnerhvervelser og erstatninger blir påstått rente og rentes rente uten at man kan vite noget sikkert om når man får dekning. Heri ligger betenkeligheten ved å gå med på den foreslåtte endring av punkt a. — Man må vel i det lengste håpe at der kan skapes et grunnlag som gjør det mulig at Bygginreguleringen blir virkeliggjort i en ikke for fjern fremtid. Selv om man kan gå ut herfra vil det imidlertid være riktig å regne med at vannfallseierne i sin tid vil vegre sig ved å bli belastet en betydelig rentebyrde påløpet gjennom en årrekke før den permanente regulering er besluttet. — Hovedstyret er derfor kommet til at man ikke bør fravike den tanke som har fått uttrykk i de gjeldende reguleringsbestemmelser at forrentningen av den i den permanente del av anlegget nedlagte kapital må bæres av de vannfalls- og brukseiere som utnytter den midlertidige regulering. Derimot har hovedstyret etter omstendighetene funnet å kunne tilråde at man undlater å kreve at de bærer amortisasjon av den permanente del.

Ved bedømmelse av forslaget punkt b må erindres at det nu er over 5 år siden reguleringen trådte i virksomhet. Hovedstyret ser i betraktning herav ingen betenkelighet ved å tilråde deling på 7 år, idet der under alle omstendigheter vil hengå så lang tid før en permanent regulering kan bli ferdig. — Heller ikke har man noget å innvende mot amortisasjon efter annuitetsprinsippet.

I anledning av forslaget punkt d. skal man gjøre opmerksom på at nærværende administrasjon har vært påført adskillig arbeid i anledning Bygginreguleringen. Man har imidlertid i betraktning av omstendighetene også på dette punkt funnet å burde tilråde at der inntas et imøtekommende standpunkt.

Efter reguleringsbestemmelsen punkt 9 skal brukseierforeningen utrede som lån de til den midlertidige statsregulerings gjennomførelse fornødne midler og som refusjon herfor erholde den på grunnlag av reglene i punkt 2 fastsatte godtgjørelse, som bl. a.

bygger på at anleggsutgiftene forrentes med 6 pct.

Brukseierforeningen har gjort opmerksom på at det ikke har vært mulig å få penger til en så lav rentefot, hvorfor der hvert år har opstått en rentedifferanse som den mener må dekkes av vannfallseierne. Brukseierforeningens direktør har muntlig fremholdt at det vil være ønskelig å få inntatt en bestemmelse herom, idet der ikke bør kunne reises tvist om dette spørsmål.

Der kan såvidt skjønnes ikke være tvil om at det har vært meningen at de renteutgifter som er forbundet med å reise de nødvendige lån må medtas i de årlige utgifter, som skal deles mellom vannfallseierne. Så har også vært forholdt i det forslag vedrørende reguleringsårene 1920—21 og 1921—22, hvorom Hovedstyret har uttalt sig i skrivelse til det ærede departement av 30te mai 1923. Man uttalte dengang at Hovedstyret ingen bemerkning hadde å gjøre til ansettelse av de samlede reguleringsomkostninger for de nevnte perioder, og heller ikke til hvorledes de var tenkt delt på de forskjellige fall, jfr. «Meddelte vassdragkonsesjoner X» side 153. — Tas rentedifferansen ikke med får brukseierforeningen ikke dekning for denne utgift, hvilket jo er lite rimelig. — Hovedstyret har derfor intet å bemerke ved at der inntas en bestemmelse, hvorefter eventuelle renteunderskudd blir å medta.

I henhold til ovenstående tillater Hovedstyret sig å innstille på at de ved kgl. resolusjon av 21de desember 1923 fastsatte bestemmelser for midlertidig regulering av Byggin endres forsåvidt angår følgende del av punkt 2 og punkt 9:

- a) Ordene «og amortiseres med 2 pct.» strykes.
- b) Forandres til å lyde således:

«Anleggsutgifter vedkommende forføiningen der ikke kommer en senere permanent regulering til gode forrentes med 6 pct. og amortiseres efter annuitetsprinsippet i løpet av 7 år.»

d. Bortfaller.

Punkt 9, første passus gis følgende ordlyd:

«Glommens og Lågens Brukseierforening, der utreder som lån de til den midlertidige statsregulerings gjennomførelse nødvendige midler, innkrever og erholder som refusjon herfor den på grunnlag av reglene i post 2 fastsatte godtgjørelse. Såfremt bruks-eierforeningen for de nevnte lån har måttet betale høiere rentesats enn i post 2 bestemt, har den anledning til å medta rentedifferansen i det beløp som skal refunderes av vannfallseierne.»

Man undlater ikke å gjøre oppmerksom på at brukseierforeningen har bedt om at der av hensyn til oppgjør med vannfallseierne snarest mulig må bli fattet beslutning i nærværende sak.

Hovedstyret har derhos i skrivelse av 16de september 1925 på foranledning ytterligere uttalt følgende:

«Man har mottatt det ærede departements skrivelse av 8de mai sistleden ifølge hvilken departementet finner at det bør være bragt på det rene at en eventuell innvilgelse av det foreliggende andragende om endring av reguleringsbestemmelsene, som bl. a. går ut på å amortisere reguleringsutgiftene gjennom et tidsrum av 7 år istedetfor som tidligere bestemt 5 år, intet foregriper med hensyn til tidspunktet for reguleringsens utløp.

Videre har man mottatt skrivelse av 14de juli d. å. fra ordføreren og borgermesteren i Sarpsborg oversendt hertil av det ærede departement under 21de s. m. — Ordføreren og borgermesteren fremholder påny at det er urimelig å pålegge kommunene så store reguleringsutgifter som det nu er tale om og minner igjen om de små utgifter som de fra først av var forespeilet. De peker videre på at utgiftene etter det som nu foreligger blir betydelig større enn de som var nevnt ifjor og angir årsaken hertil å være at de fra nærværende administrasjon foreslåtte reguleringsbestemmelser er andre enn de som man var enige om i 1924, likesom der

er kommet svære skadeerstatninger til som man dengang ikke hadde oversikt over. — Etter å ha redegjort for de forhandlinger som har funnet sted særlig i den siste tid henstilles det at der ikke fastsettes nye reguleringsbestemmelser for den provisoriske Bygdinregulering som kommunene ikke kan godta. Etter at den endelige Bygdinregulering er utsatt påny mener ordføreren og borgermesteren at der er grunn til å finne en rimeligere løsning enn foreslått herfra, og antyder følgende:

- «1. Amortisasjonstiden fastsettes til minimum 7 år. Dersom den endelige Bygdinregulering ikke er ferdig innen den tid regnes amortisasjonstiden til reguleringsarbeidets avslutning.
2. De utgifter som vedrører den provisoriske regulering ordnes som omforenet i konferanse med statsråd Middelthun mai 1924.

Altså således:

- a. Forrentning og amortisering av den del av utgiftene som kommer en senere permanent regulering til gode samt utgifter en gang for alle til grunnerhvervelse og erstatninger bortfaller i sin helhet og disse utgifter belastes den permanente regulering.
- b. Amortisering og 6 pct. forrentning av den provisoriske del, som er opgjitt til kr. 126 740,48 skjer i løpet av 7 år eller mere. Rentedifferansen mellom Brukseierforeningens bankrente og de fastsatte 6 pct. rente må selvfølgelig være konsumentene uvedkommende. Konsumentene har gang på gang bedt om oppgjør og konsumentene er uten skyld i at disse renteutlegg er fremkomne. Tvertom har konsumentene selv hatt rentetap fordi man ikke har nytt 6 pct. rente av de beløp som man har avsatt til betaling av reguleringsutgiftene.
- c. Utgifter til årlige erstatninger og driftsomkostninger. Herunder synes det urimelig å belaste den provisoriske regulering med reparasjon av veien langs Bygdin. Dette vedrører

formentlig den permanente regulering.

3. Ved amortisasjonstidens utløp foretas fordeling av disse utgifter således at utgiftene utlignes mellom de forskjellige vannfallseiere etter de benyttede HK. pr. år.

I forskudd betales kr. 7,00 pr. benyttet elektrisk HK. pr. år og de således innkomne beløp med renter fratrekkes i opgjøret.»

I anledning av departementets skrivelse hertil av 8de mai d. a. har Glommens og Lågens Brukseierforening på foranledning avgitt en uttalelse hertil datert 25de august, som man tillater sig å vedlegge og som, såvidt man forstår, gjør det klart at en eventuell innvilgelse av det foreliggende andragende intet foregriper med hensyn til tidspunktet for reguleringstidens utløp.

Hovedstyret har i skrivelse av 6te april 1925 anbefalt at man stiller sig velvillig til tanken om å lempe på bestemmelsene for derved å lette de økonomiske byrder for dem som skal bære omkostningene. Forslaget gikk i hovedsaken ut på at de anleggsutgifter som ikke kommer en senere permanent regulering tilgode forrentes og amortiseres i løpet av 7 år mot 5 år etter de nu gjeldende bestemmelser. Ennvidere anbefalte man å stryke kravet om amortisasjon av 2 pct. for den permanente del av reguleringen.

Efter at nevnte skrivelse blev avgitt har der vært avholdt overskjønn nedenfor Bygdin med det resultat at skadeserstatningene blir betydelig større enn man tidligere er gått ut fra. — Der er følgelig nu så meget mere grunn til å stille sig imøtekommende til tanken om å lempe på bestemmelsene. Full oversikt over erstatningskontoen får man først efter at en påtenkt vinterbefaring for strekningen Olstappen—Lågen har funnet sted, antagelig i mars neste år.

I håp om å tilveiebringe et grunnlag som vannfallseierne på den ene side og endel kommuner som kraftavtagere på den an-

nen kunde godta blev der 13de mai d. a. på generaldirektørens kontor holdt et møte med representanter for de to parter. Man blev herunder enige om at de straks efter skulde komme sammen og drøfte og avgjøre om det var en mulighet for å lette kommunene med hensyn til deres utgifter i anledning av kraftleveransen. Der har også efter foreliggende opplysninger vært avholdt konferanse i sakens anledning uten at det imidlertid har ført til noget positivt resultat, se skrivelse hertil fra Glommens og Lågens Brukseierforening av 16de juni d. a. med bilag som vedlegges.

Når man skal ta stilling i nærværende sak må det erindres at de utgifter som der skal søkes dekning for er helt bundne. De består i anleggsomkostninger for den gjennomførte del av reguleringen med fradrag av de beløp som skal belastes den påtenkte permanente regulering, jfr. departementets skrivelse til brukseierforeningen av 13de juli d. a. — Utgiftene til drift og vedlikehold av anlegget er likeledes givne. — Endelig har man erstatningsbeløpene for skade og ulempe som er opgjort alternativt for den midlertidige regulering og for den permanente. — Også disse er naturligvis bundne. Det eneste man kan gjøre for å lette byrdene for den provisoriske del er å la den påtenkte permanente regulering bære disse beløp så langt det da med rimelighet kan skje. — Man bemerker at der i den sum som danner grunnlag for den stedfundne deling av omkostningene, se departementets skrivelse til brukseierforeningen av 13de juli 1925, inngår erstatning en gang for alle samt skjønnsomkostninger alene for selve Bygdin, mens der intet er medtatt for vassdraget nedenfor. Til spørsmålet om deling av disse omkostninger får man antagelig anledning til å komme tilbake senere. Som det fremgår av ovenstående er de ennå ikke endelig fastsatt.

Da det siden Hovedstyret avgav sin uttalelse i april 1925 er bragt på det rene at der ikke i år blir fattet nogen beslutning om permanent regulering av Bygdin, blir tidspunktet for gjennomførelse av en sådan utskutt ialfall et år, og Hovedstyret har derfor

vært inne på at man for å lette byrdene skulde dele reguleringsutgiftene på et noget lengere tidsrum enn de foreslåtte 7 år. Man har imidlertid måttet frafalle denne tanke fordi brukseierforeningen i ovennevnte skrivelse hertil av 25de august 1925 har erklært at den ikke kan gå ut over 7 år.

Det er utvilsomt så at de beløp som de enkelte vannfallseiere kommer til å måtte bære efter opgjør på grunnlag av det her foreslåtte blir adskillig større enn det man oprinnelig har tenkt sig. Årsaken hertil ligger imidlertid ikke — således som Sarpsborg kommunes vedkommende synes å mene — i at der på den provisoriske regulering er kontert utgifter som vedkommer en forventet permanent regulering. Reguleringsbestemmelsene er tvertimot gjentagende forandret for å lette byrdene ved den provisoriske regulering — hvad man har redegjort nærmere for i hovedstyrets skrivelse av 6te april 1925. — Årsaken til at de økonomiske byrder er blitt øket ligger utelukkende i at anlegget er blitt så meget dyrere enn man fra først av antok.

Hovedstyret har overveiet saken påny, men ser ingen utvei til å lempe på forholdet utover det som har fått uttrykk i forslaget herfra av 6te april 1925.

Hovedstyret er nu som tidligere kommet til at det offentliges befatning med utgiftsfordelingen ikke kan strekke sig lenger enn til hvorledes de enkelte vannfallseiere skal delta. Til den videre fordeling er der som anført i skrivelse herfra av 30te mai 1923 antagelig ikke grunn for det offentlige til å ta stilling.

Der er nu gått forholdsvis lang tid uten at brukseierforeningen ennu har fått innbetalt noget til dekning av omkostningene ved den omhandlede provisoriske regulering og stillingen er ytterligere vanskeliggjort ved at der er kommet betydelige rentebeløp til. Det er derfor påtrengende nødvendig at der treffes en ordning således at reguleringsomkostningene i den utstrekning det er mulig kan bli fastsatt og deling foretatt på de forskjellige fall uten opphold. — Ifølge

reguleringsbestemmelsenes punkt 2 skal delingen i mangel av overenskomst foregå ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 9,4. Skulde denne bestemmelse komme til anvendelse vil der hengå tilsvarende tid. — Hovedstyret tillater sig derfor å foreslå at de ved kongelig resolusjon av 21de desember 1923 fastsatte bestemmelser for midlertidig regulering av Bygdin endres overensstemmende med Hovedstyrets forslag av 6te april d. a., og at det gjøres så snart det på nogen måte er mulig.»

Departementet skal bemerke at utgiftene ved den midlertidige regulering er blitt vesentlig dyrere enn oprinnelig antatt. Av hensyn hertil har man da også tidligere funnet å måtte lempe på de oprinnelig fastsatte bestemmelser vedrørende beregningen av den godtgjørelse som kraftavtagerne skal erlegge for benyttelsen av reguleringen.

Ifølge § 2 i de ved kgl. resolusjon av 6te oktober 1917 fastsatte reguleringsbestemmelser forutsattes hele den midlertidige regulerings kostende dekket ved første års avgift, idet reguleringsgodtgjørelsen for dette år sattes til det beløp, hvortil utgiftene androg med tillegg av 10 pct. til dekning av statens administrasjonsutgifter. — Dette blev ved det ved kgl. resolusjon av 12te desember 1919 fastsatte tillegg til § 2 forandret, idet der blev sondret mellem utgifter som kommer en senere regulering tilgode og utgifter som faller på den provisoriske regulering. Den projekterte endelige regulering av Bygdin vil imidlertid efter den i 1920 fremlagte plan herfor bli gjennomført ved en senkningstunnell, istedetfor som oprinnelig forutsatt ved hjelp av en kanal. Dette har tilfølge at man ikke kan få overført på den permanente regulering en så stor del av omkostningene ved den provisoriske regulering som man hadde tenkt sig, idet den største del av den for provisoriet utførte kanal ikke vil komme til å få nogen nytte for den fulle regulering av bassenget.

Ved kgl. resolusjon av 21de desember 1923 blev det derfor bestemt at de utgifter som angår den permanente regulering skulde bli å forrente med 6 pct. og amortisere med

2 pct., likesom utgiftene til provisoriet skulde forrentes med 6 pct. og amortiseres med likestore årlige beløp gjennom 5 år.

I anledning av de nu foreliggende andragender om ytterligere lempninger i reguleringsbestemmelsene har der vært istandbragt forhandlinger mellom Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, brukseierforeningen og de interesserte kraftavtagende kommuner. Reguleringsutgiftene viser sig nu atter å ville gå op i større beløp enn man har hatt oversikt over, idet skadeserstatningene efter de nu avholdte reguleringssskjønn nedover langs Vinstravassdraget vil andra til ganske store beløp. Full oversikt over erstatningsbeløpene får man først efter tilendebragt vinterbefaring på strekningen Olstappen—Lågen antagelig i mars 1926.

Som det vil fremgå anbefaler Hovedstyret at bestemmelsene for den midlertidige regulering endres overensstemmende med hvad der ifølge skrivelse fra ordførerne i Fredrikshald og Sarpsborg av 6te mai 1924 er opnaadd enighet om mellem nevnte kommuner og Glommens Brukseierforening, idet Hovedstyret dog finner at forrentningen av den i den permanente del av anlegget nedlagte kapital bør bæres av de vannfalls- og brukseiere som utnytter den nu gjennomførte regulering.

Hovedstyret antar derhos at brukseierforeningen bør ha godtgjort de hadde renteutgifter i sin helhet, selvom disse overstiger 6 pct.

Departementet finner efter omstendighetene å kunne slutte sig hertil.

Med hensyn til amortisasjonen av anlegget er man således enig i at denne for anleggets permanente deles vedkommende utstår samt at amortisasjonstiden for de provisoriske forføiningers vedk. utstrekkes til 7 år, istedetfor de fastsatte 5 år. Der forutsettes dog herved intet å være foregrepet med hensyn til bestemmelsen av tidspunktet for den midlertidige regulerings opphør i henhold til betingelsen post 1.

Brukseierforeningen har som det vil fremgå erklært ikke å kunne akseptere en

utstrekning av amortisasjonstiden for de provisoriske dele utover 7 år.

Departementet finner likeledes med Hovedstyret å kunne anbefale frafalt de betingede 10 pct. til dekkelse av administrasjonsutgifter.

I henhold til de ovenfor anbefalte endringer har man utarbeidet følgende utkast til nye reguleringsbestemmelser:

Utkast

til reguleringsbestemmelser for den midlertidige regulering av Bygdin og Osen.

1.

Reguleringen iverksettes straks. Tidspunktet for reguleringstidens utløp bestemmes av Kongen.

Ved reguleringstidens utløp kan staten gjenoprette den tidligere bestående tilstand. Hvis den tidligere bestående tilstand ikke besluttet gjenoprettet, blir nye reguleringsbestemmelser å treffe for det tidsrum og for øvrig på de vilkår som den da gjeldende reguleringslov oppstiller.

2.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter det ved reguleringen innvundne driftsvann, erlegger en årlig godtgjørelse som for hvert år fastsettes av vedkommende departement og efter følgende regler:

- a) Anleggsutgifter og utgifter en gang for alle til grunnerhvervelser og erstatninger skal i den utstrekning de kommer en senere permanent regulering tilgode ansees som forskudd på dennes utgifter. Disse forskudd blir å forrente med 6 pct.

Hvorvidt og i hvilken utstrekning en forføining kommer en senere permanent regulering tilgode avgjøres i tvist tilfelle av departementet.

- b) Anleggsutgifter vedkommende forføining der ikke kommer en senere permanent regulering tilgode forrentes med 6 pct. og amortiseres efter annuitetsprinsippet i 7 år.
- c) Til de efter reglene i a og b beregnede beløp kommer de erstatninger, der blir

fastsatt til årlige beløp. Ennvidere et av departementet nærmere fastsatt beløp til dekkelse av utgifter til drift og vedlikehold samt skatter.

Det samlede beløp for året deles mellom vannfallseiere som helt eller delvis har tatt det økede driftsvann i bruk. Delingen skjer i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 9 punkt 4. Deling etter overenskomst er ikke gyldig uten departementets godkjennelse.

3.

Forsåvidt nogen del av den provisoriske regulering ikke er amortisert ved reguleringstidens utløp skal restbeløpet belastes den permanente regulering.

4.

Godtgjørelsen etter post 2 erlegges innen utgangen av januar. Skjer betaling ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente.

Departementet kan kreve stillet sikkerhet for erleggelse av godtgjørelsen.

5.

Den ved reguleringen tilveiebragte kraftøkning kan ikke uten Kongens samtykke anvendes til annet enn til å minske forbruket av brensel og belysningsstoffer eller for å avverge arbeidsstans.

Fordelingen av kraftøkningen og de nærmere bestemmelser, som i den anledning måtte vise sig nødvendige fastsettes av Kongen eller den han dertil bemyndiger.

Energien leveres til ikke høiere pris og ikke på ugunstigere vilkår enn de som tidligere gjelder for levering til de samme eller lignende konsumenter.

De omkostninger, som ved den økede energileveranse måtte påføres kraftverkene bæres av disse. Dog kan i de tilfeller, da omkostningene med tilknytning av nye konsumenter blir uforholdsmessig store, vedkommende konsumenter tilpliktes å bære en av Arbeidsdepartementet fastsatt del av disse omkostninger.

Enhver tvist som måtte opstå i anledning av bestemmelsene i nærværende post,

avgjøres av Kongen eller den han dertil bemyndiger.

6.

Dammene blir å manøvrere efter reglement utferdiget av Kongen.

7.

Der skal treffes sådanne anordninger ved anleggene og i tilfelle i vassdraget nedenfor disse samt avgis vann i sådan utstrekning, at den almindelige fløtning besværes så litet som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføininger der i henhold hertil blir å treffe avgjøres i tvisttilfelle ved skjønn.

8.

Vassdragets vannfalls- og brukseiere underkaster sig de bestemmelser, som til kontroll med foranstående bestemmelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

9.

Glommens og Lågens brukseierforening der utreder som lån de til den midlertidige statsregulerings gjennomførelse fornødne midler innkrever og erholder som refusjon herfor den på grunnlag av reglene i post 2 fastsatte godtgjørelse.

Såfremt brukseierforeningen for de nevnte lån har måttet betale høiere rentesats enn i § 2 bestemt, har den anledning til å medta rentedifferansen i det beløp som skal refunderes av vannfallseierne.

Staten kan når som helst kreve å tilbakebetale brukseierforeningen dens utlegg til reguleringen med fradrag for amortisasjon fastsatt efter reglene i nevnte post. Fra det tidspunkt anlegget er amortisert eller staten har tilbakebetalt brukseierforeningen dens utlegg efter nevnte regler innkrever og erholder staten reguleringsgodtgjørelsen i sin helhet.

Spørsmålet om iverksettelse av permanent regulering av Bygdin og Osasjøen er ennu ikke løst, idet behandlingen av de for Stortinget fremsatte kgl. proposisjoner St. prp. numrene 57 og 61 — 1925 henholdsvis om regulering av Bygdin og Osasjøen under

9de juli s. å. blev besluttet utsatt bl. a. for at der kunde bli iverksatt visse geologiske undersøkelser.

Man tillater sig i henhold til det ovenfor anførte å

innstille:

De senest ved regjeringens resolusjon av 21de desember 1923 fastsatte bestemmelser for midlertidig regulering av Bygdin og Osensjøen endres således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 13de november 1925.

21. A/S Hafslund.

(Leie av 4 000 kW. fra statens andel av Mørkfoss—Solbergfoss).

Jfr. bind XI nr. 16.

Kgl. resol. av 26de november 1925.

I henhold til kontrakt av 12te august 1916 har staten og Oslo kommune i fellesskap utbygget Mørkfoss—Solbergfoss i Glommen. Dette anleggs første byggetrin omfattende 6 aggregater plus et reserveaggregat, hvert med en vinterydelse på 11 000 kWa, er for tiden på det nærmeste tilendebragt. Statens andel utgjør 2 aggregater samt 1/3 part i reserveaggregatet.

Ved Stortingets beslutning av 10de mars 1924 blev Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet bemyndiget til med Arbeidsdepartementets approbasjon å avslutte kontrakter om bortleie av denne statens kraft.

Ifølge kontrakt av 17de desember 1924 er derefter statens andel av anleggets kraft under den nuværende vannføring bortleiet til Akershus elektrisitetsverk. Der blev dog herved forbeholdt staten i tidsrummet inntil Hovedbanen ifølge den oprettendes kontrakt leier kraften, selv å disponere 4000 kW. til andre formål, dog således at Akershus elektrisitetsverk var forbeholdt forkjøpsrett til denne kraftmengde for en pris av kr. 395 000,00.

Akershus elektrisitetsverk har i skrivelse av 1ste desember 1924 erklært at det ikke øns-

sker å benytte sig av forkjøpsretten til de 4000 kW. såfremt kraftlevering til Hovedbanen skal finne sted fra Mørkfossanlegget. Hovedbanens overgang til elektrisk drift, der oprindelig var tenkt satt til 1ste januar 1926, er senere antatt først å kunne finne sted sommeren 1927.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har derfor søkt nevnte kraftmengde avsatt på annen måte. Ved skrivelse av 18de november 1925 har hovedstyret meddelt, at der er opnådd enighet med A/S Hafslund om leie av nevnte kraft sålenge kraften kan stilles til disposisjon og at A/S Hafslund samtidig har erklært sig villig til å levere efterhvert inntil 1ste oktober 1928 til Østfold fylkes landkommuner denne kraft til priser som av fylkesmannen er funnet akseptable.

A/S Hafslund har derhos ved skrivelse til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 14de november 1925 ansøkt om konsesjon på sådan kraftleie fra staten i henhold til lov av 14de desember 1917 kap. IV.

Hovedstyrets skrivelse av 18de november d. å. angående saken er sålydende:

«Ved Stortingets beslutning av 10de mars 1924, jfr. det kgl. departements skrivelse av 20de s. m. er hovedstyret bemyndiget til med departementets approbasjon å avslutte kontrakter om bortleie av kraft fra statens andel av Mørkfoss—Solbergfoss.

I henhold hertil er det, som det vil være departementet bekjent, avsluttet kontrakt av 17de desember 1924 med tilleggskontrakt av samme datum om kraftlevering til Akershus m. v. Ifølge denne kontrakt skal staten levere til Akershus den elektriske energi som kan ydes fra de to i statens andel av Mørkfoss—Solbergfossanlegget installerte aggregater under den nuværende vannføring. Inntil Hovedbanen kommer i elektrisk drift er dog staten kun forpliktet til å levere den nevnte elektriske energi med fradrag av 4 000 kW. som staten selv i dette tidsrum har adgang til å disponere til andre formål. Akershus kan imidlertid vederlagsfritt benytte den del av disse 4 000 kW. som staten til enhver tid ikke har disponert på annen måte. Den gang forhandlingene pågikk var sistnevnte bestemmelse av liten betydning, idet det var forut-

setningen, at kraften til Hovedbanen skulde være disponibel for denne fra 1ste januar 1926.

Imidlertid har Hovedbanens direksjon i skrivelse av 28de oktober 1924 til departementet fremholdt, at det oprindelige kontraktutkast mellem Hovedbanen og staten maatte forandres bl. a. med hensyn til tidspunktet for leveringsens påbegynnelse. Departementet uttaler i skrivelse av 3dje desember 1924 til Hovedbanens direksjon, at det intet har å bemerke ved at der forholdes overensstemmende med Hovedbanens nevnte skrivelse.

Der blev derefter forhandlet mellem Hovedstyret og Hovedbanens direksjon uten at tidspunktet for påbegynnelse av kraftlevering til banen har kunnet endelig bestemmes.

Som bekjent vil ikke Norekraft kunne leveres til Oslo eller omkringliggende distrikter før høsten 1928.

Man har forhandlet med Akershus Elektrisitetsverk om hvorvidt dette kunde påta sig kraftleveringen til Hovedbanen uten at omhandlede 4 000 kW. stilles til Akershus Elektrisitetsverks disposisjon, således at man kunde disponere nevnte 4 000 kW. kontinuerlig til Norekraft settes inn og dermed få den avsatt og betalt som primakraft. Akershus Elektrisitetsverk har under 4de september 1925 meddelt at det ikke kan gi noget tilsagn herom, men skulde komme tilbake til saken, hvilket ikke er skjedd. Hovedstyret har derfor alene kunnet bortleie kraften midlertidig hvilket medfører en betydelig lavere pris enn om man kunde ha disponert den fast.

Under disse omstendigheter har man ment å måtte søke de nevnte 4 000 kW. avsatt midlertidig inntil Hovedbanen får bruk for dem, idet Akershus Elektrisitetsverk i skrivelse av 1ste desember 1924 har erklært at det ikke ønsker å benytte sig av forkjøpsretten til de nevnte 4 000 kW. såfremt kraftlevering til Hovedbanen skal finne sted fra Mørkfossanlegget. I motsatt fall forbeholder Akershus Elektrisitetsverk sig rett til igjen å treffe beslutning om hvorvidt det vil benytte sin forkjøpsrett. Man har måttet gå ut fra at Akershus Elektrisitetsverk ikke har ønsket å leie kraften fra nu av.

Der er forhandlet med Oslo Elektrisitetsverk som i skrivelse senest av 8de september 1925 har tilbudt å kjøpe kraften efter en pris av 1,75 øre pr. kWh. i vinterhalvåret og 0,4 øre pr. kWh. i sommerhalvåret. Hvor stor inntekt dette eventuelt vilde bringe staten lar sig på forhånd vanskelig beregne — man antar dog at der neppe vil kunne påregnes mere enn kr. 100 000,00 om året.

Der er videre forhandlet med fylkesmannen i Østfold som har erklært at fylkets kommuner trenger øket krafttilførsel. Fylket kan imidlertid ikke selv optre som kjøper, idet som bekjent A/S Hafslund for tiden forsyner Østfold med elektrisk kraft. A/S Hafslund har fremsatt tilbud om å betale kr. 200 000,00 pr. år for de nevnte 4 000 kW. levert Mørkfoss så lenge kraften kan stilles til disposisjon og erklært sig villig til å levere efterhvert inntil 1ste oktober 1928 til fylkets landkommuner denne kraft til priser som av fylkesmannen er funnet akseptable. På grunnlag herav er der opnådd enighet om vedlagte kontrakt.

Som det vil sees er kontrakten foreslått bindende for staten til 1ste juli 1927. Av hensyn hertil tilskrev man under 10de november 1925 Norsk Hoved-Jernbane således:

«Som følge av den stedfunne utsettelse med innførelse av elektrisk drift for Hovedbanen er de for denne av Mørkfosskraften disponerte 4 000 kW. blitt udisponert for tidsrummet 1ste januar 1926 inntil elektrisk drift åpnes. Under disse omstendigheter har man arbeidet med spørsmålet om midlertidig disposisjon av disse 4 000 kW. og A/S Hafslund har nu stillet i bestemt utsikt å kunne overta disse fra nu av og inntil 1ste juli 1927 efter en pris av kr. 200 000,00 pr. år.

Forsåvidt denne overenskomst ikke skulde gå i orden vil det være vanskelig å selge energien annetsteds og staten vil neppe kunne opnå denne inntekt av ca. kr. 300 000,00.

Man tillater sig derfor å forespørre om Hovedbanen kan innrette sig således at denne midlertidige ordning kan finne sted.»

Som svar herpå har Norsk Hoved-Jernbane i skrivelse av 14de november 1925 uttalt følgende:

«Med den oversikt man nu har regner man med å kunne påbegynne elektrisk prøve-drift på Hovedbanen mars—april 1927.

Dersom kombinasjonen Rånåsfoss—Hakavik kommer istand vil det være helt ubetenkelig for Hovedbanen at der forholdes med omskrevne 4 000 kW. som av det ærede Hovedstyre foreslått, idet nødvendig energi for prøvedrift da må kunne fåes fra Hakavik gjennom forbindelseskabelen mellom Oslo Ø. og V. Skulde denne kombinasjon av en eller annen grunn ikke bli av, vil Hovedbanen i tilfelle den blir ferdig som forutsatt i mars—april 1927 måtte vente til 1ste juli 1927 med å påbegynne prøvedriften, dersom der da ikke f. eks. i mai—juni, hvor der erfaringsmessig er flom i Glommen, og således antagelig rikelig med kraft, kan skaffes så meget energi derfra at innkjøring av lokomotivene kan foretas.

Da det her handler sig om en ikke ubetydelig fordel for staten å få avsatt kraften til 1ste juli 1927, vil man herfra ikke motsette sig at så skjer. Man vil dog i tilfelle det måtte bli nødvendig, henstille til det ærede Hovedstyre om mulig å være oss behjelpelig med eventuelt å få nogen energi til prøvedrift efterat flommen i Glommen er begynt og inntil 1ste juli 1927.»

På foranledning av hovedstyret har fylkesmannen i Østfold fylke i skrivelse av 16de november 1925 uttalt

«at Østfold fylkeskommuner vil være vel betjent med den kontrakt som av det ærede hovedstyre er foreslått oprettet gjennom A/S Hafslund angående leie av de 4 000 kW. som staten for tiden har ledig i Solbergfossen.»

I skrivelse av 11te november 1925 underrettet man Akershus Elektrisitetsverk foreløbig om at staten i nærmeste fremtid inntil videre vilde disponere over de heromhandlede 4 000 kW.

Som svar herpå har Akershus Elektrisitetsverk i skrivelse av 12te november 1925 uttalt følgende:

«Jeg bekrefter mottagelsen av Deres ærede skrivelse hertil av 11te ds. og har bemerket mig den foreløbige meddelelse om at

De i den nærmeste fremtid inntil videre akter å disponere over de 4 000 kW. som De i henhold til kontrakt av 17de desember 1924 § 1 disponerer inntil Hovedbanen kommer i drift.

Idet jeg henviser til konferanse på hr. generaldirektør Rogstads kontor igår, skal jeg tillate mig å meddele at man i Akershus Elektrisitetsverk er gått ut fra at Hovedbanens elektrifisering vilde bli ferdig senest i løpet av det kommende år, således at man fra 1ste januar 1927 av måtte levere kraft til denne jernbane. Ut fra denne forutsetning har jeg da deltatt i de konferanser som har vært ført mellom representantene for Hovedbanen, for Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og Akershus Elektrisitetsverk om en forandring av det kontraktutkast om kraftlevering til Hovedbanen der er vedheftet den ovennevnte kontrakt mellom Dem og Akershus Elektrisitetsverk.

Det endrede kontraktutkast hvorom representantene for Hovedbanen og hovedstyret, såvidt jeg vet, foreløbig er enig, bygger som bekjent på en mindre kraftlevering til Hovedbanen i vintermånedene fra Glommenanleggene, hvorved — foruten den kraftmengde som innvindes ved et samarbeide — ytterligere 1 000 kW. blir ledig og som istedetfor den forutsatte kraftleie fra Hovedbanen av kr. 395 000,00 forutsetter en kraftleie av kr. 200 000,00 pr. år.

For at ikke Akershus Elektrisitetsverk ved denne nye kontrakt skal komme til å lide et altfor stort økonomisk tap og for å undgå at De derfor overensstemmende med den inngåtte kontrakts bestemmelser må redusere kraftleien fra Akershus tilsvarende, har jeg for en tid siden optatt underhandlinger om salg av denne kraftmengde til fylkets kommuner, idet jeg er gått ut fra som foran nevnt at kraften vil kunne stilles til disposisjon for Akershus Elektrisitetsverk senest fra 1ste januar 1927 og da selvfølgelig også betales fra samme dag.

Da nu spørsmålet om en bortleie av disse 4 000 kW. til andre konsumenter er oppe og da under forutsetning av at disse 4 000 kW. skal stilles til disposisjon for denne kraftleier inntil april 1927, hvilken dato er fiksert

i det ovennevnte nye utkast, vil jeg som meddelt under konferansen igår anse det for riktig at Akershus Elektrisitetsverk erlegger avgiften for denne kraft fra 1ste juli 1926 av, idet verket i driftsåret 1926—27 kan utnytte denne kraftmengde. Det må dog i henhold til tilleggsbestemmelsen i kontrakten av 17de desember 1924 gjøres det fradrag fra de nevnte kr. 395 000,00 som den fikserte minimumskraftleie til Hovedbanen utgjør, nemlig kr. 200 000,00 inntil det tidspunkt Hovedbanen kommer i drift.

Jeg vil ha tilføiet som nevnt under konferansen at det vil bringe Akershus Elektrisitetsverk i en meget vanskelig stilling, hvis denne kraft blir disponert av andre i det år, fordi verket ved sin ordning av elektrisitetsforsyningsforholdene i fylket har tatt hensyn til at kraften senest fra 1ste januar 1927 av vil stå til disposisjon for fylket.

Da jeg har forstått det sådan at spørsmålet om å leie denne kraft ut til en annen forbruker er kommet op vesentlig av hensyn til elektrisitetsforsyningen i Østfold, vil jeg ha nevnt at der i det inneværende år er disponible ca. 3 000 kW. som A/S Glommens Træsliperi inntil nu har levert i Follo kommunene, en kraftlevering som fra 1ste juli av i år er overtatt av Akershus Elektrisitetsverk. Enn videre vil der fra den kommende høst av ytterligere være ledig 2 000 kW. som dette selskap nu leverer i Aker kommune hvor også leveringen er overtatt av Akershus.

Under henvisning til ovenstående tillater jeg mig herved innstendig å henstille til det ærede hovedstyre ikke å bortleie til andre disse 4 000 kW. hvorved elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke blir hemmet i sin utvikling i det kommende år.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ifølge det oprindelige utkast til kontrakt om kraftlevering fra Mørkfoss—Solbergfoss til Hovedbanen skulde leveringen kunne begynne 1ste januar 1926.

I skrivelse av 1ste august 1925 til Hovedbanen har dette hovedstyre gått med på at der opprettes kontrakt med Hovedbanen på

et nytt grunnlag, nemlig på basis av et forslag til avtale om samkjøring mellom Rånåsfoss og Hakavik, som er kommet istand ved direkte forhandlinger mellom Akershus Elektrisitetsverk og Hovedbanen. Forslag til nytt kontraktutkast utarbeidet på grunnlag herav blev under 8de september 1925 underhånden tilstillet direktør Paus personlig til mulige bemerkninger, idet man vilde sikre sig at der ikke blev gjort innvendinger mot kontrakten fra Akershus's side efterat den måtte være vedtatt av hovedstyret og Hovedbanen. Direktøren hadde på forhånd lovet å gjennomgå utkastet og fremkomme med sine eventuelle bemerkninger straks. Imidlertid foreligger der ennå intet skriftlig svar. På forespørsel har direktør Paus erklært at han intet har å bemerke til utkastet, men at han har funnet det riktig å oversende Oslo Elektrisitetsverk utkastet til uttalelse av hensyn til samkjøringen med Hakavik i forbindelse med samkjøring av Mørkfoss—Solbergfoss og Rånåsfoss.

I det nye utkast er foreslått at leveringen skal begynne 1ste april 1927. Imidlertid har det under konferansene med Hovedbanens vedkommende vært forutsatt at tidspunktet for leveringens påbegynnelse skal fastsettes efter nærmere konferanse mellom Hovedbanen og Hovedstyret, idet man har vært klar over at også andre hensyn enn nettop Hovedbanens behov for kraften spiller inn ved fastsettelsen av det nevnte tidspunkt.

Som foran referert har nu Hovedbanen gått med på at staten bortleier kraften til 1ste juli 1927.

Efter hvad der fremgår av Akershus Elektrisitetsverks skrivelse av 12te november 1925 kan elektrisitetsverket først utnytte og betale for de 4 000 kW. fra 1ste juli 1926. Fra dette tidspunkt av erklærer elektrisitetsverket sig villig til å betale netto kr. 195 000,00 pr. år for kraften inntil det tidspunkt Hovedbanen kommer i drift.

Da A/S Hafslund har tilbudt sig å betale straks kr. 200 000,00 pr. år for kraften og da Akershus Elektrisitetsverk først har fremsatt sitt tilbud efterat forhandlingene med A/S Hafslund var avsluttet kan man kun tilråde at der avsluttes kontrakt med

A/S Hafslund overensstemmende med det fremlagte utkast.

Man har herunder lagt betydelig vekt på at man ved hjelp av denne kontrakt har sikret kommuner i Østfold fylke kraft til 1ste oktober 1928, altså til det tidspunkt Nore forutsettes å kunne levere kraft.

Man tillater sig å gjøre opmerksom på at de angjeldende 4 000 kW. nu er disponible for staten så leveringen kan begynne så snart kontrakten er approbert og undertegnet.

Til leie av de omhandlede 4 000 kW. til-
trenger A/S Hafslund konsesjon efter er-
hvervslovens § 22. Man har fra selskapet her-
om mottatt følgende andragende:

«I anledning en med Østfold fylke av-
sluttet overenskomst hvorefter vi skal søke
leiet 4 000 kW. fra statens kraftanlegg ved
Solbergfoss til fordeling av elektrisk energi
til Østfold fylkes landkommuner, tillater vi
oss å søke leiekonsesjon på denne kraft-
mengde.»

Man har ikke funnet tilstrekkelig grunn
til å forelegge andragendet for noget kom-
munestyre, jfr. erhvervslovens § 24 punkt 6.

Hovedstyret anbefaler andragendet inn-
vilget på vedlagte betingelser. Som det vil
sees har man ikke betinget avgift til stat el-
ler kommune, idet man i så henseende har
lagt vekt på at det her dreier sig om en rent
midlertidig leveranse og at kraften i virkelig-
heten stilles til disposisjon til Østfold fylke.
Man henviser for øvrig til at fylkesmannen
i Østfold fylke i skrivelse av 16de november
1925 har uttalt:

«at forsåvidt A/S Hafslund skulde be-
høve konsesjon på denne leie av midlertidig
ledig kraft ifølge § 22 i lov av 14de desember
1917 vil det, i betraktning av selskapets for-
pliktelse til levering av denne kraft til kom-
muner i Østfold efter dissers behov — kfr. en
annen skrivelse av d. d. — formentlig ikke
være rimelig å belegge denne konsesjon med
nogen avgift etc.»

Efter omstendighetene har man ikke
funnet grunn til å betinge sikkerhet.

Med hensyn til kraftavståelse skal man
bemerke, at man efter loven har inntatt den
vanlige betingelse om plikt til å avstå inntil
10 pet. av kraften til kommuner. Under hen-
visning til den mellem A/S Hafslund og Øst-
fold fylke avsluttede kontrakt, hvorefter de
heromhandlede 4 000 kW. i realiteten skal
stilles til disposisjon til kommuner i Østfold
fylke, vil man anbefale at der ikke tildeles
nogen kommune nogen del av de 4 000 kW.

Behandlet i hovedstyremøte de 18de no-
vember 1925.»

Det utarbeidede kontraktutkast, der er
vedtatt av A/S Hafslund under 7de november
1925 tillater man sig å vedlegge.

Som det av hovedstyrets skrivelse vil
sees, har Akershus Elektrisitetsverk efter å
ha vært gjort bekjent med det mellem hoved-
styret og A/S Hafslund opsatte kontraktsut-
kast henstillet at de omhandlede 4 000 kW.
ikke blir bortleiet til andre, men forbeholdt
Akershus, som vil trenge kraften i det kom-
mende år for å kunne tilfredsstille kommune-
nes stigende elektrisitetsbehov.

Verket tilbyr sig å erlegge avgift for de
4 000 kW. fra 1ste juli 1926, idet verket i
driftsåret 1926—27 kan utnytte denne kraft-
mengde. Det bemerker dog at der i henhold
til tilleggsbestemmelsene i kontrakten med
staten av 17de desember 1924 må gjøres det
fradrag fra de nevnte kr. 395 00,00 som den
nu forutsatte minimumskraftleie til Hoved-
banen utgjør, nemlig kr. 200 000,00, inntil
det tidspunkt Hovedbanen kommer i drift.

Verket har derhos i en senere skrivelse
til hovedstyret av 18de november 1925, som
vedlegges, anført at man med en såvidt lang
forskyvning av tidspunktet for Hovedbanens
overgang til elektrisk drift må gå ut fra at
den Akershus Elektrisitetsvrk i dets kontrakt
med staten gitte forkjøpsrett til omhandlede
kraftkvantum måtte gjøres gjeldende.

Likeledes gjør verket gjeldende at det
senest foreliggende utkast til kontrakt mel-
lem staten og Hovedbanen på grunn av tids-
punktets forskyvning er ufordelaktigere for
Akershus enn det oprindelige utkast som
forelå ved avsluttelsen av bortleien til Akers-
hus Elektrisitetsverk og at dette siste derfor

må være berettiget til prisreduksjon. En sådan reduksjon erklærer dog verket å kunne frafalle, hvis de omhandlede 4 000 kW. stilles til disposisjon for verket senest vinteren 1926/27.

I anledning herav har hovedstyret i skrivelse av 19de november 1925 til imøtegåelse av de av Akershus Elektrisitetsverk således hevdede synsmåter anført følgende.

«Ad 1: Akershus Elektrisitetsverks forkjøpsrett til de 4 000 kW.

«Efter hovedkontrakten med Akershus av 17de desember 1924 hadde Akershus forkjøpsrett til de omhandlede 4 000 kW. «såfremt Akershus ønsker å overta denne kraftmengde i sin helhet sammen med den øvrige kraft for en pris av kr. 395 000,00. Akershus må fatte bestemmelse herom innen 7 dager efter at staten i rekommandert brev har gitt meddelelse om at kjøper til en større eller mindre del av de nevnte 4 000 kW. har meldt sig.»

Før denne kontrakt blev undertegnet hadde Akershus Elektrisitetsverk allerede i skrivelse av 1ste desember 1924 erklært at det ikke vilde benytte sig av forkjøpsretten.

Hovedkontrakten av 17de desember 1924 har som bekjent et tillegg av samme dato og i dette tillegg er det inntatt følgende bestemmelse:

«Akershus Elektrisitetsverk har med en skrivelse av 1ste desember 1924 erklært at det ikke ønsker å benytte sig av forkjøpsretten til de nevnte 4 000 kW. Skulde kraftleveringen til Norsk Hoved-Jernbane i det hele tatt ikke finne sted fra Mørkfossanlegget har imidlertid Akershus Elektrisitetsverk overensstemmende med bestemmelsen i § 1's annen passus rett til igjen å treffe beslutning om hvorvidt det vil benytte sin forkjøpsrett.»

Som det herav vil fremgå har Akershus Elektrisitetsverk kun forkjøpsrett såfremt kraftleveringen til Hovedbanen i det hele tatt ikke finner sted fra Mørkfossanlegget, eller med andre ord Akershus Elektrisitetsverk har kun forkjøpsrett såfremt det måtte bli definitivt bestemt at Hovedbanen ikke skal ta kraft fra Mørkfossanlegget. En sådan bestemmelse er ikke truffet.

«Ad 2: Akershus Elektrisitetsverks krav på erstatning (prisreduksjon).

I tilleggskontrakten av 17de desember 1924 er der inntatt følgende bestemmelse:

«Skulde den endelige kontrakt mellem staten og Norsk Hoved-Jernbane bli vesentlig fordelaktigere eller ufordelaktigere for Akershus Elektrisitetsverk i økonomisk henseende, skal den avgift som Akershus betaler tilsvarende endres.»

Denne bestemmelse refererer sig ikke til spørsmålet om fra hvilken tid kraftleveringen til Hovedbanen skal begynne. Denne var oprindelig fastsatt til 1ste juli 1926, men i tilleggskontrakten har Akershus Elektrisitetsverk under bemerkninger til § 10 uttrykkelig gått med på at dette tidspunkt blir endret overensstemmende med hvad der måtte bli fastsatt i den endelige kontrakt mellem staten og Hovedbanen. Såfremt kraftlevering til Hovedbanen i det hele tatt ikke finner sted fra Mørkfossanlegget, har Akershus i tilleggskontrakten kun forbeholdt sig forkjøpsrett til de 4 000 kW.

Bestemmelsen i tillegget om erstatning refererer sig således ikke til tidspunktet for kraftleveringens begynnelse, idet der om dette forhold, som det vil fremgå av det ovenstående, er inntatt spesielle bestemmelser i tillegget. Det må forøvrig erindres at da bestemmelsen om prisreduksjon blev skrevet var hovedkontrakten ennå ikke vedtatt fra statens side. Staten var da ubundet av hovedkontrakten hvorfor Akershus selvfølgelig da ikke hadde noget erstatningsgrunnlag, fordi kraftleveringen til Hovedbane i den endelige kontrakt blev utskutt.

Noget anderledes stillet forholdet sig til de nærmere betingelser, hvorpå kraftleveringen til jernbanen vilde finne sted. Om disse kunde der på det daværende tidspunkt intet bestemt sies. Det var derfor naturlig, at man blev enige om at hvis leveransen blev vesentlig fordelaktigere eller ufordelaktigere for Akershus i økonomisk henseende skulde den avgift Akershus betaler tilsvarende endres.

Forbeholdet om prisreduksjon refererer sig kun til de mulige endringer med hensyn til selve leveringen til jernbanen som den en-

delige kontrakt måtte inneholde. Nogen endelig kontrakt er som bekjent ikke opprettet.»

Departementet tiltrer den av hovedstyret hevdede forståelse av statens kraftleiekontrakt med Akershus Elektrisitetsverk. Man er således enig i at verkets forkjøpsrett ikke for tiden kan betraktes som aktuell samt at bestemmelsen om prisreduksjon for verket på grunn av eventuelle forandringer i kontrakten mellom staten og Hovedbanen ikke kan gjøres anvendelig i anledning av forandring av tidspunktet for påbegynnelsen av kraftlevering til Hovedbanen.

Akershus Elektrisitetsverk ha enn videre fremholdt, at kraftforholdene i Østfold fylke i virkeligheten ligger langt gunstigere an enn i Akershus, idet Østfold ifølge opplysninger som førstnevnte verk satt inne med i de 2 kommende år skulde kunne disponere tilsammen ca. 12 000 kW. til meget lav pris i henhold til den såkalte «Smaalensoverenskomst».

I anledning herav har man innhentet uttalelser såvel fra A/S Hafslund som fra fylkesmannen i Østfold. Den sistnevnte har under 24de november 1925 anført følgende:

«Som jeg tidligere har hatt anledning til at opplyse, er der meningsforskjel mellom A/S Hafslund og fylkets elektrisitetskomite angaaende forstaaelsen av Smaalensoverenskomstens bestemmelser i anvendelsen paa den kraft som maatte bli ledig ved innskränkning av selskapets energi-levering til distrikter i Akershus fylke.

Medens det fra Østfold fylkes side hævdes, at den saaledes ledigblivende kraft maa kunne kræves disponeret for kommuner i Østfold i henhold til Smaalensoverenskomsten, benægter selskapet bestemt denne opfatnings rigtighet.

Meningsutvekslingen herom med selskapet har paagaet gjennom flere aar, uten at det hittil har lykkedes at komme til en forstaaelse paa dette viktige punkt, og spørsmålet vil muligens tilslut ikke la sig løse uten rettens avgjørelse efter en langvarig proces.

Under disse omstændigheter, og da selskapet utover denne Akershuskraft ikke har yderligere elektrisk energi disponibel efter

Smaalensoverenskomsten til at kunne tilfredsstille det aarlig økende behov for kraftlevering til kommunerne i Østfold, vil det for disse kommuner være av stor betydning at der nu aapnes adgang til paa akseptable vilkaar at kunne faa anvende de omhandlede 4 000 kW. fra Mørkfoss—Solbergfoss.

Det er derfor man har anbefalet denne ordning.»

Efter opplysninger i skrivelser av 24de november 1925 fra A/S Hafslund og fylkesmannen i Østfold til hovedstyret bemerker dette i skrivelse til departementet av 25de s. md. at det av det foreliggende fremgår, at den konstante kraft som A/S Hafslund med datterselskaper kan disponere fra sine 3 kraftverker ved Glommen er fullt optatt.

Departementet anser det således bragt på det rene, at Østfold fylke ikke vil kunne skaffe sig ytterligere kraft fra A/S Hafslund i det tidsrum det her gjelder med mindre den nu foreslåtte kraftleie fra staten kommer i stand.

Som anført i hovedstyrets skrivelse av 18de november 1925 har A/S Hafslund erklært sig villig til å levere de omhandlede 4 000 kW. efterhvert inntil 1ste oktober 1928 til fylkets landkommuner til priser som av fylkesmannen er funnet akseptable. A/S Hafslund er således kun å betrakte som medlemmann.

Da kraftleien til Hafslund efter forslaget skal tre i kraft straks, vil den i tilfelle innbringe staten en inntekt av ca. kr. 300 000,00 i tiden inntil kraftleveringen til Hovedbanens elektriske drift formentlig kan begynne.

Akershus Elektrisitetsverk vil derimot først kunne utnytte og betale for de 4 000 kW. fra 1ste juli 1926 og kun erlegge et beløp av kr. 195 000,00 for det nevnte tidsrum.

Foruten at en bortleie til A/S Hafslund således er den fordelaktigste for staten i økonomisk henseende, opnår man derhos ved denne ordning å sikre kommunene i Østfold fylke kraft til 1ste oktober 1928, altså til det tidspunkt Nore forutsettes å kunne levere kraft.

Departementet finner derfor i henhold

til Stortingets beslutning av 10de mars 1924 å kunne godkjenne avsluttelsen av kontrakt med A/S Hafslund. Ved kontrakten har man intet vesentlig hatt å bemerke.

Som privat selskap vil A/S Hafslund til-
trengje konsesjon på omhandlede kraftleie i
henhold til loven av 14de desember 1917 nr.
16 § 22.

Departementet vil anbefale sådan kraft-
leietillatelse meddelt på de av hovedstyret ut-
arbeidede vilkår, som er inntatt i utkastet ne-
denfor.

Andragendet er anbefalt av fylkesman-
nen i Østfold, der dessuten har funnet det
rimelig at konsesjonen ikke belegges med av-
gift til stat og kommuner i henhold til lovens
§ 23 punkt 4, idet kraften skal leveres til
kommuner. Departementet finner likeledes
å kunne anbefale at der ikke betinges avgift.

I utkastets post. 8 er i henhold til den
præceptoriske bestemmelse i lovens § 23
punkt 5 opstillet vilkår om avgivelse av 10
pet. av kraften til kommuner. Da hele det
konsederte kraftkvantum i realiteten skal
stilles til disposisjon for kommuner i Østfold
fylke, vil man med hovedstyret anbefale at
der ikke tildeles nogen kommune nogen del
av kraften.

Der finnes ikke grunn til å betinge
kraftavståelse til staten, der i nærværende
tilfelle står som utleier.

Forøvrig tillater man sig å henvise til
det av hovedstyret utarbeidede utkast til be-
tingelser, der er sålydende:

1. Konsesjonstid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjo-
næren måtte leie inntil 4 000 kW. av staten
ifølge kontrakt undertegnet av A/S Hafslund
7de november 1925.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i
riket og skal til enhver tid utelukkende be-
stå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal to tredjedeler
til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke uten depar-

tementets samtykke overdras til andre enn
Oslo by og kommuner i Østfold fylke.

Handler selskapet herimot skal det for
hver gang erlegge en konvensjonalbot av inn-
til kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn
etter vedkommende departements nærmere
bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien
til bedrift som ved røk, giftige gassarter el-
ler på annen måte virker skadelig på omgi-
velsene skal vedkommende departement, så-
fremt det av almene hensyn finner føie til å
gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i
anledning av mulige overtredelser av nabo-
lovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal ved utnyttelsen av den
leiede energi såvidt mulig benytte funksjo-
nærer og arbeidere som har norsk innfødsrett
eller statsborgerrett, dog kan tillates benyt-
tet fremmede arbeidere og funksjonærer når
de har hatt fast bopel her i riket det hele
siste år, likesom vedkommende departement
kan tilstede undtagelser fra denne regel, når
spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lig-
nende hensyn gjør det nødvendig eller øn-
skelig.

For hver dag nogen i strid med foran-
stående bestemmelser er i selskapets tjeneste
erlegges til statskassen en løpende mulkt stor
inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av
det elektriske anlegg som er nødvendig for
utnyttelsen av den leiede energi anvende
norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt
dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig
og for en pris som ikke overstiger prisen på
utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørs-
målet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede
undtagelser fra regelen om anvendelse av
norsk arbeide og materiell, når særegne hen-
syn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende

post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av tre måneder for hver gang kraft uttas.

9. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

10. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2 og 9 fastsatte betingelser medfører i gjensjeldsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates A/S Hafslund i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie 4 000 kW. elektrisk energi fra statens andel av Mørkfoss—Solbergfoss kraftanlegg på vilkår overensstemmende med et i Arbeidsdepartementets foredrag av 26de november 1925 inntatt utkast.